

Primăria
Municipiului
București

STRATEGIA CULTURALĂ A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

**2016
2026**

Document strategic
în dezbatere publică
(iunie 2016)

Realizat sub coordonarea

100%

CUPRINS

I	SUMAR EXECUTIV / 04
II	INTRODUCERE / 08
III	O DIAGNOZĂ A ECOSISTEMULUI CULTURAL BUCUREȘTEAN / 10
	1. Pe scurt despre oraș și locuitorii lui 2. Ecosistemul cultural 3. Infrastructura culturală (echipamentele) 4. Sectoarele culturale ca organizare, funcționare și finanțare 5. Practicile culturale și atitudinile bucureștenilor privind oferta și infrastructura culturală 6. Finanțarea publică a culturii 7. Bucureștiul turistic 8. Teme strategice prioritare
IV	CORELAREA CU ALTE DOCUMENTE DE POLITICĂ PUBLICĂ / 47
V	CADRUL STRATEGIC: AXE ȘI OBIECTIVE STRATEGICE. PROPUNERI DE MECANISME ȘI INSTRUMENTE DE IMPLEMENTARE / 51
VI	OPERAȚIONALIZAREA ȘI IMPLEMENTAREA STRATEGIEI / 77
VII	ANEXE / 80
	1. O listare a principalelor instituții culturale publice și echipamente culturale (publice și private) din București 2. Surse de finanțare naționale și europene pentru proiecte culturale
	ECHIPA ȘI PARTICIPANȚII LA PROCESUL DE PLANIFICARE

I

SUMAR EXECUTIV

În februarie 2014, Consiliul General al Municipiului București a mandatat ARCUB – Centrul Cultural al Municipiului București să coordoneze elaborarea primei strategii culturale a Capitalei. Ea reprezintă un proces de identificare a unor principii și direcții strategice de **dezvoltare a orașului prin cultură**, care a pus și bazele candidaturii lui la titlul de Capitală Europeană a Culturii.

Prima cercetare exploratorie asupra dinamicii sectoarelor culturale și creative a Bucureștiului a fost realizată de către un consorțiu de ONG-uri și finalizată la început de 2015. Documentul rezultat a fost supus consultării publice în aprilie 2015, iar în urma acestor consultări s-a hotărât comisionarea unui număr suplimentar de studii de diagnoză pentru 24 de domenii ale sistemului cultural din București. Pentru o mai bună înțelegere a ecosistemului cultural, au fost comisionate un studiu având ca temă practicile culturale, religioase și de timp liber ale bucureștenilor, o cartografiere a resurselor financiare publice și private în cultură, un studiu de consum cultural la nivelul municipiului București și o cartare a infrastructurii orașului cu potențial cultural. Aceste studii au fost completate cu alte diverse consultări cu directori de instituții culturale și operatori culturali activi în Capitală, care s-au derulat între martie 2015 și mai 2016.

Bazate pe studiile și consultările realizate până în acest moment asupra configurației și dinamicii culturale locale, au fost identificate șase **teme strategice majore** – zone problematice, dar și de oportunitate – pe care orașul București le are de adresat în mod concret în următorii zece ani

1. **Relația dezechilibrată dintre centru și periferie**
2. **Recuperarea spațiului urban de către locuitorii orașului, ca spațiu al domeniului public**
3. **Patrimoniul Bucureștiului – zonă identitară abandonată**
4. **Bucureștiul ca oraș european**
5. **Potențialul neexploatat al industriilor creative**
6. **Necesitatea ameliorării radicale în administrația și legislația culturale.**

Aceste teme au determinat formularea unor **axe și obiective strategice prioritare** pe care orașul ar fi de dorit să le asume și să le includă în strategia sa

de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung, alocând resursele și creând acțiunile și instrumentele necesare. De altfel, abordarea acestui document strategic este una de tip **orașul ca ecosistem**. Sistemul cultural se intersectează cu sistemul economic, dimensiunea urbană, necesitatea permanentizării unui mediu curat, prietenos și atractiv pentru cetățenii Bucureștiului. Sistemul cultural este văzut, în acest sens, ca generator de calitate a vieții și ca un conector privilegiat în oraș.

Plecând de la această premisă și pentru o relevanță a planificării culturale ca motor transversal de dezvoltare, precum și pentru realizarea unor proiecte de impact, în elaborarea strategiei au fost consultate toate documentele de politici publice la nivel național, regional și local relevante pentru domeniul cultural, fie cele deja adoptate, fie cele în curs de adoptare pentru următoarea perioadă.

Prima axă strategică (**Înscrierea culturii ca motor al dezvoltării urbane**) vizează includerea dimensiunii culturale ca factor esențial în dezvoltarea armonioasă și echilibrată a unui oraș. Planificarea pe termen lung nu poate să ignore acest aspect, motiv pentru care toate celelalte planuri de dezvoltare (urbanistic, de mobilitate, social, economic, turistic) trebuie să integreze principiile Strategiei Culturale. Astfel, o dezvoltare urbană durabilă include extinderea și reechilibrarea peisajului cultural al orașului, inclusiv accentuarea identității cartierelor și o mai mare implicare a cetățenilor, creșterea coeziunii comunitare. Asta contribuie la valorificarea istoriei orașului și a diverselor cartiere și comunități și la transformarea Bucureștiului într-un loc în care un spațiu public de calitate, patrimoniul construit și arhitectura contemporană se completează și se potențează reciproc în favoarea calității vieții cetățeanului și atractivității crescute a orașului.

Asigurarea accesului și încurajarea unei participări generalizate și echilibrate a tuturor cetățenilor orașului la sistemul cultural vizează

creșterea consumului și participării culturale la nivelul întregii populații a Bucureștiului, pentru toate formele de expresie artistică și culturală prezente în oraș, o mai mare participare la actul cultural în special a locuitorilor din zonele periferice, a grupurilor defavorizate cultural, precum și o mai bună integrare a minorităților în viața orașului prin dezvoltarea discursului cultural propriu.

A treia axă strategică este **Poziționarea Bucureștiului ca o capitală culturală atractivă a spațiului european**. Aceasta are în vedere conectarea durabilă și organică a orașului la practicile culturale europene (mișcări intelectuale, rețele, mobilitate, idei, interdisciplinaritate, programare), o mai mare prezență a artiștilor din străinătate în București și un schimb mai bun de metode artistice, practici culturale și idei profesionale cu țările europene. De asemenea, ea urmărește o mobilitate crescută a artiștilor și a organizațiilor culturale din București la evenimente și proiecte culturale europene, creșterea atractivității turistice a Capitalei prin stimularea turismului cultural, crearea de oportunități pentru dezvoltarea artiștilor locali la nivel internațional și atragerea și păstrarea resurselor creative în București.

Transformarea paradigmei de gândire în ceea ce privește antreprenoriatul creativ pleacă de la premisa că domeniul sectoarelor culturale și creative este unul solid și sustenabil, un motor de dezvoltare economică a orașului care trebuie să fie reflectat mai bine în spațiul public și în oferta culturală. Încurajarea dezvoltării acestor sectoare este strâns

legată de o abordare antreprenorială a activității culturale și poate conduce la creșterea practicilor colaborative în cadrul instituțiilor publice de cultură, precum și la o mai mare atragere de fonduri europene și private atât în sectorul cultural public, cât și în cel privat.

A cincea axă strategică, **Bucureștiul – oraș „conectiv”**, vizează asumarea rolului Capitalei de motor de dezvoltare regională și națională, precum și dezvoltarea sa într-un centru de inovație, bine conectat la noile tehnologii. Bucureștiul este deja strâns legat de județul Ilfov, iar conectarea și integrarea acestor două regiuni într-o ofertă culturală comună trebuie încurajată și asumată la nivel administrativ. Aceste măsuri nu pot ignora noile dezvoltări în ceea ce privește digitizarea resurselor culturale, conceptul de smart city, tehnologiile și practicile digitale emergente. În această direcție, Bucureștiul își poate capitaliza punctele forte continuând acțiunile deja asumate și trebuie să-și sporească eforturile pentru a deveni un centru al inovației, cu putere de radiere în regiune.

O altă axă strategică este reprezentată de **Creșterea capacității și sustenabilității sectorului cultural** – o axă transversală esențială pentru îndeplinirea tuturor celorlalte obiective.

Fiecare axă strategică este articulată printr-o serie de obiective, însoțite de propuneri de acțiuni și mecanisme care sunt deja disponibile sau care pot fi dezvoltate în perioada de implementare a strategiei. Cadrul strategic este sintetizat în tabelul de mai jos:

STRATEGIA CULTURALĂ A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI 2016-2026

CADRUL STRATEGIC

I	Înscrierea culturii ca motor al dezvoltării urbane durabile	1. Activarea cartierelor/Cultura în proximitate 2. Revitalizarea și valorizarea patrimoniului construit și a patrimoniului imaterial 3. Spațiul public și spațiul construit ca act cultural
II	Asigurarea accesului și încurajarea unei participări generalizate și echilibrate a tuturor cetățenilor orașului la sistemul cultural	4. Diversificarea și creșterea atractivității și accesibilității ofertei culturale și încurajarea participării cetățenilor care nu se regăsesc în oferta culturală prezentă 4.1. Diversificarea ofertei culturale, inclusiv prin integrarea unor discursuri culturale și practici marginale sau minoritare 4.2. Diversificarea, creșterea atractivității și accesibilității echipamentelor și resurselor culturale 4.3. Asigurarea accesului și participării nediscriminatorii a grupurilor defavorizate cultural 5. Încurajarea formării și dezvoltării unui public competent cultural 5.1. Susținerea culturii în educație 5.2. Încurajarea programelor de dezvoltare a publicului și a practicilor amator
III	Poziționarea Bucureștiului ca o capitală culturală atractivă a spațiului european	6. Încurajarea schimburilor culturale și a parteneriatelor între spațiul european și spațiul bucureștean 7. Dezvoltarea unei rețele de echipamente culturale atractive pentru un oraș cultural competitiv la nivel european 8. Dezvoltarea unei acțiuni concertate și strategice de promovare culturală și turistică 8.1. O promovare culturală concertată și eficientă 8.2. Integrarea și promovarea ofertei creative a municipiului București în oferta turistică a orașului
IV	Transformarea paradigmei de gândire în ceea ce privește antreprenoriatul creativ	9. Încurajarea unei viziuni antreprenoriale în domeniul cultural 10. Susținerea dezvoltării economice a municipiului București prin sprijinirea și dezvoltarea sectoarelor culturale și creative
V	Bucureștiul – oraș „conectiv”	11. București ca motor regional (legătura cu județul Ilfov) și pentru regiunile din țară 12. Extinderea proceselor de digitizare a resurselor culturale ale orașului și a prezenței noilor tehnologii
VI	Creșterea capacității și sustenabilității sectorului cultural	13. Încurajarea colaborării între actorii culturali și corelarea ofertei culturale 14. Creșterea capacității organizațiilor și administrației culturale 15. Modificări în legislația culturală 16. Utilizarea statisticilor, a studiilor și a analizelor în dezvoltarea, implementarea și evaluarea acțiunii culturale

Odată ce sunt aprobate direcțiile strategice și obiectivele specifice de către Consiliul General al Municipiului București, acestea vor fi implementate în baza unui plan care va detalia acțiunile propuse și termenele de realizare a acestora, costurile aferente, responsabilii pentru implementare, precum și mecanismele de coordonare interdepartamentală și inter-instituțională necesare punerii în practică a obiectivelor strategice. Acest plan de acțiuni trebuie să includă și indicatori de performanță

pentru evaluarea implementării strategiei și un mecanism de monitorizare a progresului implementării politicii. Pentru comisionarea planului de acțiuni recomandăm crearea unui Grup de Lucru/ Comitet de pilotare.

Operaționalizarea și implementarea strategiei culturale se vor realiza sub autoritatea și în coordonarea Direcției Cultură, Sport, Turism a Primăriei Municipiului București, cu raportare către Primarul General al Municipiului București.

II

INTRODUCERE

În februarie 2014, Consiliul General al Municipiului București a mandatat ARCUB – Centrul Cultural al Municipiului București să coordoneze candidatura orașului în competiția pentru Capitala Europeană a Culturii 2021, care presupune și adoptarea unei strategii culturale a orașului – un proces complementar, dar distinct, de identificare a unor principii și direcții strategice de **dezvoltare a Capitalei prin cultură**.

ARCUB a lansat, astfel, procesul de formulare a **primei strategii pe termen lung în domeniul culturii din București**. Ținând cont de toate schimbările prin care a trecut Bucureștiul din 1989 încoace, lipsa unei strategii culturale a constituit un handicap sever care a încetinit procesul de tranziție și a marginalizat sectorul cultural în relație cu alte domenii ce au deja planuri de dezvoltare și investiții. Strategia culturală se dorește a fi un document de referință, dar mai ales lansarea unui proces de decizie și acțiune strategică și consecventă pentru o dezvoltare susținută pe termen lung, care să contribuie la dezvoltarea orașului prin cultură.

În condițiile pionieratului acestui demers și lipsei cronice a unor informații privind sectorul cultural și practicile culturale ale bucureștenilor, în prima parte a acestui proces (iunie 2014 – decembrie 2015), ARCUB a comisionat o serie de **studii și cercetări cantitative și calitative** care să răspundă nevoii de fundamentare a strategiei pe o mai bună înțelegere a ecosistemului cultural bucureștean și a derulat consultări pe marginea acestora.

Prima cercetare exploratorie asupra dinamicii sectoarelor culturale și creative a Bucureștiului a fost realizată de către un consorțiu de ONG-uri și finalizată la începutul de 2015. Acest document a fost supus consultării publice în aprilie 2015, iar în urma acestor consultări s-a hotărât comisionarea unui număr suplimentar de studii de diagnoză în 24 de domenii și tematici relevante pentru ecosistemul cultural al orașului ce nu fuseseră abordate în diagnoza preliminară¹. Pentru o mai bună înțelegere a acestuia, au fost

comisionate, de asemenea, un studiu având ca temă practicile culturale, religioase și de timp liber ale bucureștenilor („Comunități din București – o imagine de ansamblu”), o cartografiere a resurselor financiare publice și private în domeniul cultural din ultimii opt ani (2007-2015), un studiu de consum cultural la nivelul municipiului București, bazat pe un eșantion de peste 1.000 respondenți, și o cartare a infrastructurii orașului cu potențial de activare culturală. Aceste studii au fost completate cu alte diverse consultări cu actori culturali publici și privați activi în Capitală, care s-au derulat în cursul anului 2015. Studiile și rapoartele comisionate sunt disponibile online pe pagina web creată special pentru acest proces: www.StrategiaCulturalaBucuresti.ro, alături de o serie de alte documente de politică publică și studii relevante pentru elaborarea și implementarea Strategiei Culturale.

În a doua parte a acestui proces (februarie-mai 2016), au fost organizate o serie de **consultări și întâlniri de lucru** atât cu reprezentanți ai direcțiilor Primăriei Municipiului București relevante pentru elaborarea Strategiei Culturale, cât și cu instituțiile culturale municipale, cu reprezentanți ai Primăriilor de Sector și ai centrelor culturale subordonate acestora și cu alți actori cheie în sectorul cultural, în scopul dezvoltării Documentului Strategic.

Pe tot parcursul elaborării strategiei au avut loc 12 întâlniri de consultare pe diferite etape ale documentului strategic, la care au participat 233 de persoane resursă cheie în domeniul cultural – directori ai instituțiilor publice de cultură, antreprenori culturali, angajați ai direcțiilor de specialitate din primărie, reprezentanți ai ONG-urilor cu activitate în zona culturală și cetățeni interesați de acest proces.

Pentru gestionarea acestui proces complex de realizare a strategiei culturale a Bucureștiului, ARCUB a creat o structură distinctă în cadrul organizației. Redactarea documentului strategic

¹ Cele 24 de rapoarte au abordat următoarele domenii și teme: Spațiu fizic construit – domeniu analizat din perspectiva patrimoniului, arhitecturii și spațiului public, Muzeu, Bibliotecă, Patrimoniu imaterial, Teatru dramatic și circ, Operă și operetă, Dans clasic, Dans contemporan, Jazz, Manele, Muzică indie, Muzici tradiționale, Pop și europop, Artă contemporană, Activitate editorială, Film, Design, Artă și cultură pentru copii, Cultura Minorităților, Noi modele independente de organizare în viața culturală, Cultură digitală, Mediu.

a fost realizată de echipa acesteia pe baza tuturor studiilor și rapoartelor realizate și în consultare cu o gamă largă de actori culturali publici și privați, inclusiv Direcția Cultură, Sport, Turism și alte direcții ale Primăriei Municipiului București, precum și reprezentanți ai unor Primării și centre culturale de sector (a se vedea Echipa și participanții la procesul de planificare).

Documentul de față reprezintă primul Document strategic de viziune al Strategiei Culturale a Municipiului București 2016-2026 deschis dezbaterii publice, în vederea adoptării de către Consiliul General al Municipiului București. Ulterior adoptării, **operaționalizarea și implementarea** strategiei culturale se vor realiza sub autoritatea și în coordonarea Direcției Cultură, Sport, Turism a Primăriei Municipiului București.

Este important de subliniat că demersul realizării unei strategii culturale și al armonizării acesteia cu planul de dezvoltare al Bucureștiului,

al detalierii și perfecționării lui, atât prin consultări specializate, cât și prin dezbateri publice, este un demers pionier în Capitală. Detalierea și operaționalizarea sa necesită o durată de timp considerabilă și resurse de cercetare și de sinteză specializate, coroborate cu abilitatea și deschiderea autorităților locale în a agreea și aproba procesul și, mai departe, de a îl prioritiza și implementa în mod coerent și realist și de a-l include într-un masterplan de dezvoltare a orașului. Consultările care au avut loc cu echipa Conceptului Strategic București 2035 și a PUG Dinamic vin să confirme nevoia unui plan integrat de dezvoltare urbană, în care sectoarele culturale și creative să fie incluse ca resurse ale orașului, iar strategia culturală să fie gândită ca un document complementar masterplanului de dezvoltare a lui.

De asemenea, demersul propus este unul de tip **orașul ca ecosistem**. Sistemul cultural se intersectează cu sistemul economic, dimensiunea urbană, necesitatea permanentizării unui mediu curat, prietenos și atractiv pentru cetățenii Bucureștiului. Sistemul cultural este văzut, în acest sens,

ca generator de calitate a vieții și ca un conector privilegiat în oraș. Cultura, în sens larg, va permite cetățeanului să își adâncească atât sentimentul de apartenență, cât și cel de promotor al orașului București.

Documentul de față include, în Capitolul 3, o scurtă diagnoză a ecosistemului cultural și temele strategice identificate pe baza studiilor, analizelor și consultărilor realizate. Complementar acestora, Capitolul 4 sintetizează principalele documente de politică publică, sectoriale sau transversale, la nivel național, regional sau local, relevante pentru planificarea culturală. Pe baza acestora au fost articulate viziunea și direcțiile de dezvoltare culturală pentru următorii 10 ani, prezentate în Capitolul 5, care este structurat în axe și obiective strategice, cărora li se subsumează propuneri de acțiuni și de instrumente strategice. Capitolul 6 prezintă pe scurt următorii pași necesari în vederea operaționalizării și implementării strategiei.

III

O DIAGNOZĂ A
ECOSISTEMULUI CULTURAL
BUCUREȘTEAN

1

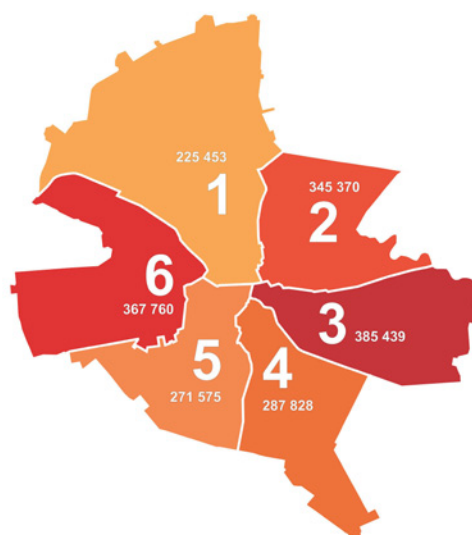
PE SCURT DESPRE ORAȘ ȘI LOCUITORII LUI

Conform ultimului recensământ¹, Bucureștiul găzduiește aproximativ 2 milioane de locuitori. Aceștia li se adaugă alți aproximativ 360.000 din județul Ilfov², conectați într-un mod unic în țară cu orașul pe care îl împrejmuiască: aproximativ 40% dintre rezidenții județului Ilfov lucrează în sau sunt conectați profesional și cultural la București, iar în ultimii ani, rezidenții stabili ai județului Ilfov au cunoscut o creștere constantă (29,5% până în acest moment), ceea ce reprezintă un fenomen singular în România, mulți dintre locuitorii Capitalei migrând spre localitățile din jurul orașului.

Tot ca fenomen singular apare faptul că București-Ilfov este regiunea cea mai dezvoltată din România, cu o valoare a Produsului Intern Brut (PIB) de peste 120% față de media Uniunii Europene (în 2011), la mare distanță față de celelalte regiuni de dezvoltare ale României. Bucureștiul a avut, de altfel, cea mai puternică creștere economică dintre orașele din fostul bloc comunist, fiind principalul polarizator și atractor (la nivelul forței de muncă, a companiilor care se localizează aici etc.): el cuprinde aproximativ 10% din populația țării și a atras mai mult de 50% din investițiile străine directe naționale, contribuind cu peste 25% la PIB-ul național³.

Zona periurbană funcționează în practică ca o **zonă metropolitană**, pentru care nu există însă o unitate administrativă capabilă să coordoneze dezvoltarea sa în domeniile ce necesită o abordare la acest nivel, cum ar fi cel al mobilității, pentru care este în curs de dezbatere Planul de Mobilitate Urbană Durabilă București-Ilfov.

Orașul București este împărțit în **6 sectoare**. Complementar administrării municipale asigurate de Primarul general și de Consiliul General al Municipiului București, fiecare sector este administrat de un Primar și de un Consiliu local, care sunt responsabili pentru afaceri locale, precum străzi secundare, parcuri, școli și servicii de curățenie. Prin structura radială care împarte orașul în 6 „felii,” pornind din centru spre periferie, sectoarele au fiecare în administrare o parte din centrul orașului, ceea ce face dificilă o coordonare a intervențiilor în zona cea mai reprezentativă a Capitalei⁴.

Graficul 1: Distribuția bucureștenilor pe sectoare
[Sursa: INS 2011⁵]

1 Institutul Național de Statistică, Recensământul populației și al locuințelor, 2011, disponibil online la www.recensamantromania.ro.

2 Județul Ilfov, cel mai mic județ al României ca suprafață, dar cu cea mai mare dezvoltare economică și socială, a fost reînființat în 1997, fiind astfel scos de sub tutela Municipiului București.

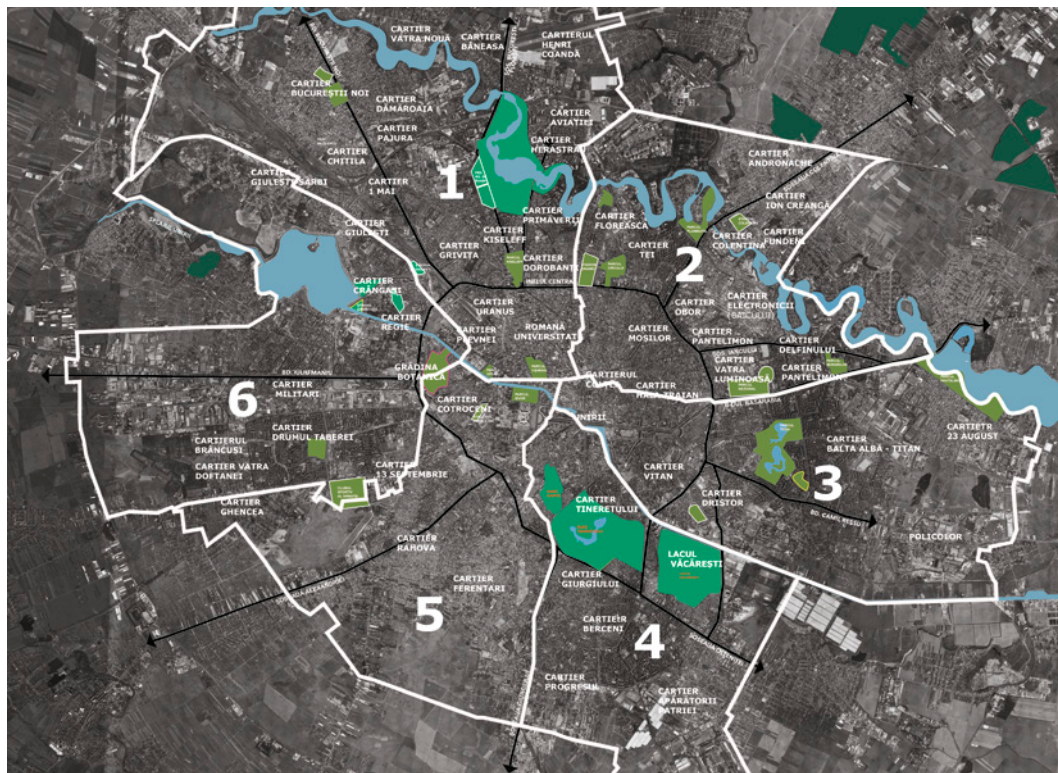
3 Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (2016-2030).

4 Planul Urbanistic General al Municipiului București în curs de revizuire – Soluția tehnică de revizuire câștigătoare (menționată în continuare în document: „PUG Dinamic”).

5 Grafic preluat din Funky Citizens (2015): „Comunități din București – o imagine de ansamblu”. Studiul realizat la comanda ARCUB în cadrul procesului de fundamentare a Strategiei culturale a municipiului București 2016-2026.

Astăzi, trei sectoare din București (sectoarele 2, 3 și 6) depășesc 300.000 de locuitori, ceea ce le face comparabile, ca populație, cu cele mai mari orașe din țară: Iași, Cluj-Napoca, Constanța sau Timișoara. Sectorul 1 are, în schimb, cea mai mică populație și cea mai mare

Studiul de consum cultural la nivelul Bucureștiului⁹ confirmă faptul că, în cazul multor bucureșteni, există o slabă identificare a cartierului din care provin, multe dintre referințele oferite de ei ținând mai degrabă de străzi, bulevarde, stații de metrou sau echipamente publice.

Harta 1: Principalele cartiere bucureștene¹⁰

suprafață. Cu aproape 400.000 de rezidenți, sectorul 3 este mai populat decât orice alt oraș din România, în afara Bucureștiului ca întreg. Din această perspectivă, sectoarele au o populație prea numeroasă și prea eterogenă pentru o guvernare eficientă⁶, îngreunată și de o coordonare deficitară între administrația municipală și cea de sector.

Deși nu au nicio funcție administrativă, **cartier-erele** sunt mult mai relevante din punctul de vedere al identității locuitorilor lor. Nu există însă o identificare clară a numărului și granițelor cartierelor la nivelul orașului. Planul de Mobilitate Urbană Durabilă⁷ listează 27 de cartiere principale, proiectul „Revitalizare urbană orientată spre comunitate”⁸ a identificat 61, în timp ce PUG Dinamic propune o împărțire în 70 de cartiere, a căror relevanță identitară și funcțională urmează să fie confirmată printr-o serie de studii urbanistice și antropologice. Harta 1 include principalele cartiere bucureștene.

Același studiu indică aspectele față de care bucureștenii sunt cel mai mulțumiți și care intră în categoria activităților de petrecere a timpului liber. Parcurile din București ocupă prima poziție în topul mulțumirii persoanelor chestionate: 51% mulțumiți și total mulțumiți. Alte activități menționate sunt „numărul și calitatea evenimentelor culturale desfășurate în instituții publice de cultură” (37%) și „numărul și calitatea evenimentelor desfășurate în aer liber” (34%).

În topul nemulțumirilor, majoritatea mențiunilor fac referire la infrastructura stradală. Traficul de mașini este prima dintre ele, 74% dintre cei chestionați declarându-se nemulțumiți și total nemulțumiți. De asemenea, 82% dintre cetățeni sunt de acord cu afirmația că București „este un oraș aglomerat”, iar cei mai mulți și-au exprimat dezacordul față de afirmația că „este un oraș curat”: 37% dezacord și dezacord total. În plus, 52% dintre cetățeni sunt nemulțumiți de curățenia în spațiile publice.

6 Idem

7 Plan de Mobilitate Urbană Durabilă Regiunea București-Ilfov 2016-2030 (în continuare „PMUD”).

8 Rezultat al proiectului „Revitalizare urbană orientată spre comunitate - Noi instrumente pentru revalorificarea spațiilor publice ale cartierelor bucureștene”, realizat în 2011 de Asociația Urban2020

9 Institutul Național pentru Cercetare și Formare în Cultură (2015): „Studiul de consum cultural pentru Municipiul București”, realizat la comanda ARCUB în cadrul procesului de fundamentare a Strategiei culturale a municipiului București 2016-2026 (denumit în continuare INCFC (2015) / „Studiul de consum cultural”).

10 Wikimapia și cartare personală a autorilor planurilor (vezi creditarea din pagina finală „Echipa”).

2

ECOSISTEMUL CULTURAL

Bucureștiul se bucură de cea mai complexă infrastructură, producție și ofertă culturală din țară. În Capitală își desfășoară activitatea o foarte mare parte din instituțiile de cultură proeminente la nivel național, cele mai multe organizații non-guvernamentale, cele mai multe companii private subsumate domeniului mai larg al industriilor creative, instituții de învățământ care adresează o paletă largă de formări artistic-vocaționale sau profesionale în domeniul culturii ș.a.m.d. Producția și oferta culturală bucureșteană acoperă toate domeniile culturale, cu o mare varietate a practicilor artistice, de la sectoarele tradiționale ale culturii – patrimoniul construit, muzee, biblioteci, teatru, dans (de la balet, la dans contemporan), operă și operetă, muzică (de la muzica clasică, la jazz, indie, pop, hip-hop, la muzică tradițională sau manele) și alte practici performative (precum stand-up), arte vizuale contemporane – și cele tradiționale ale industriilor culturale – cinema, carte, producție muzicală, audiovizual, multimedia –, până la domeniul mai larg al sectoarelor creative, care include producția digitală interactivă (jocuri video, aplicații), arhitectură, urbanism, design, modă, artizanat, artă populară, gastronomie etc.

Abordarea acestui proces de planificare strategică a fost acela al culturii în sens larg, ce presupune integrarea și legitimarea diverselor forme de expresie, producție, distribuție și participare culturală, recunoscând contribuția tuturor acestor manifestări la o efervescență culturală, coeziune socială și dezvoltare economică.

Pentru a înțelege mai bine funcționarea acestui sistem complex și a diverselor domenii, analiza a plecat de la cartografierea inițială a 11 domenii:

arte vizuale, artele spectacolului, muzică, arhitectură/urbanism/design/fashion/hand-made, film, publishing, patrimoniu, media & interactive media, business of communication, artă comunitară și educație. În urma consultărilor pe baza acestui prim studiu au fost realizate o serie de alte 24 de diagnoze sectoriale și tematice sintetice care au vizat domeniile: Spațiul fizic construit (analizat din perspectiva Patrimoniului, Arhitecturii, Spațiului public), Muzee, Biblioteci, Patrimoniu Imaterial, Artele Spectacolului (Teatru dramatic și circ, Operă și Operetă, Dans Clasic și Dans contemporan),

Muzică (Jazz, Pop și europop, Manele, Indie, Muzici tradiționale), Artă contemporană, Film, Activitate Editorială, Design, precum și, ca tematici transversale, Arta și cultura pentru copii, Cultura Minorităților, Noi modele independente de organizare în viața culturală, Cultură digitală și Mediu.

Toate aceste analize sectoriale, care sunt disponibile online spre consultare¹, alături de o serie de alte studii și rapoarte existente, inclusiv rapoartele de activitate ale instituțiilor publice, au hrănit procesul de analiză a contextului cultural bucureștean, a resurselor culturale existente, a punctelor forte și zonelor problematice, a oportunităților și riscurilor specifice fiecărui domeniu și au contribuit la identificarea unor teme strategice la nivelul orașului, pe baza cărora să se construiască viziunea și strategia de dezvoltare culturală. Aceste teme strategice sunt prezentate la finalul acestui capitol, nu înainte de a trece în revistă, în mod sintetic, două aspecte critice ale sectorului cultural bucureștean – care țin de infrastructura culturală și de structurarea sectoarelor culturale în funcție de modul de organizare, funcționare și finanțare. Acestea sunt fundamentale pentru clarificarea oportunităților și conflictelor și pentru structurarea acțiunii publice în materie culturală.

3

INFRASTRUCTURA CULTURALĂ (ECHIPAMENTELE)

Bucureștiul deține cea mai importantă infrastructură culturală din țară, atât prin numărul de echipamente culturale¹, cât și prin diversitatea lor (de la muzee și biblioteci, la teatre și săli de concerte, galerii și cinematografe, librării, magazine de design sau cluburi), ele fiind deopotrivă mari și mici, publice și private.

Pe de altă parte, însă, aceste echipamente sunt concentrate excesiv în zona centrală a orașului, existând un deficit cronic în cartiere (a se vedea Harta 2). De altfel, există un deficit de spații pentru diverse funcțiuni (de la spații de expunere/prezentare/difuzare, la ateliere, spații de producție, cercetare, laborator etc.)² la nivelul întregului oraș. În plus, în lipsa unor investiții consecvente, multe dintre echipamentele existente sunt subdimensionate, improprii sau puțin atractive.

Nu în ultimul rând, Bucureștiul a fost afectat major la nivelul infrastructurii culturale de legea care interzice derularea activităților publice în clădirile cu risc seismic de gradul I³. Numeroase spații, deopotrivă în proprietate sau administrare publică și privată, au fost închise la finalul anului 2015, fără să se fi lansat până în acest moment un program de consolidare a lor. Asta se adaugă deja îndelungatului proces al retrocedărilor, prin care o serie de echipamente culturale se află încă în litigiu.

Astfel, Bucureștiul se bucură, în primul rând, de o importantă **infrastructură culturală tradițională**, cu o capacitate de peste 22.000 persoane/zi în spațiile publice de spectacole și evenimente și de circa 50.000 vizitatori/zi în muzee⁴. Aceasta este reprezentată în principal de infrastructura instituțiilor culturale publice (muzee, biblioteci, teatre, săli de concerte, operă și operetă, instituții de educație artistică, spații de expoziții etc.), la care se adaugă echipamentele unor instituții de învățământ (precum Universitatea de Muzică sau

UNATC) și cele aflate în proprietate sau administrare privată din zona galeriilor (atât rețeaua Uniunii Artiștilor Plastici, cât și mai recente galerii comerciale sau art spaces), cinematografelor și librăriilor. Foarte multe din aceste echipamente, publice sau private, nu sunt accesibile persoanelor cu dizabilități (deși nu există o cartografiere exactă în acest sens), iar pentru majoritatea celor accesibile nu există o marcă specifică pe paginile web, în programele lor sau pe website-urile de vânzare bilete online etc⁵.

Majoritatea **instituțiilor culturale publice** bucureștene funcționează în propriile spații, cu câteva excepții, printre care Centrul Național al Dansului, Teatrul Nottara (închis reprezentărilor publice la sfârșitul anului 2015 datorită riscului seismic) și Muzeul Național al Literaturii Române (evacuat în 2014 în urma retrocedării și pentru care un nou spațiu va fi deschis în 2016)⁶. Există instituții cu o varietate de echipamente, fie concentrate (precum Teatrul Național București, cu 7 spații), fie cu filiale răspândite în teritoriu, dintre care trebuie menționate în mod special Biblioteca Metropolitană (32 de filiale deschise) și Muzeul București (cu 12 muzee și case memoriale distincte, dintre care 9 active, o a zecea urmând să se redeschidă în 2016).

Unele din aceste echipamente sunt insuficiente, un exemplu fiind lipsa unor spații de expoziții temporare în multe muzee, sau neadaptate profilului activității, având altă destinație inițială, cum sunt unele filiale ale Bibliotecii Metropolitane. În plus, există foarte puține spații de socializare (cafenele, magazine etc.) în instituțiile publice, Muzeul Țăranului Român fiind singular și un reper al orașului în acest sens, prin varietatea de funcțiuni oferite complementar activității muzeale: ateliere, spectacole de teatru, magazin, Clubul Țăranului, Noul Cinematograful al Regizorului Român și târgurile de weekend. Multe dintre echipamente se confruntă și cu insuficiența și proasta utilizare a toaletelor publice, iar aproape toate instituțiile culturale se plâng de lipsa locurilor de parcare, atât pentru mașini, cât și pentru biciclete, ceea ce afectează frecventarea lor.

1 În condițiile în care există o varietate terminologică pentru indicarea spațiilor amenajate pentru derularea anumitor activități (echipamente, infrastructuri, dotări, facilități etc.), am folosit în documentul de față termenul de „echipamente”, în corelare cu PUG Dinamic, principalul document de planificare urbană la nivelul municipiității.

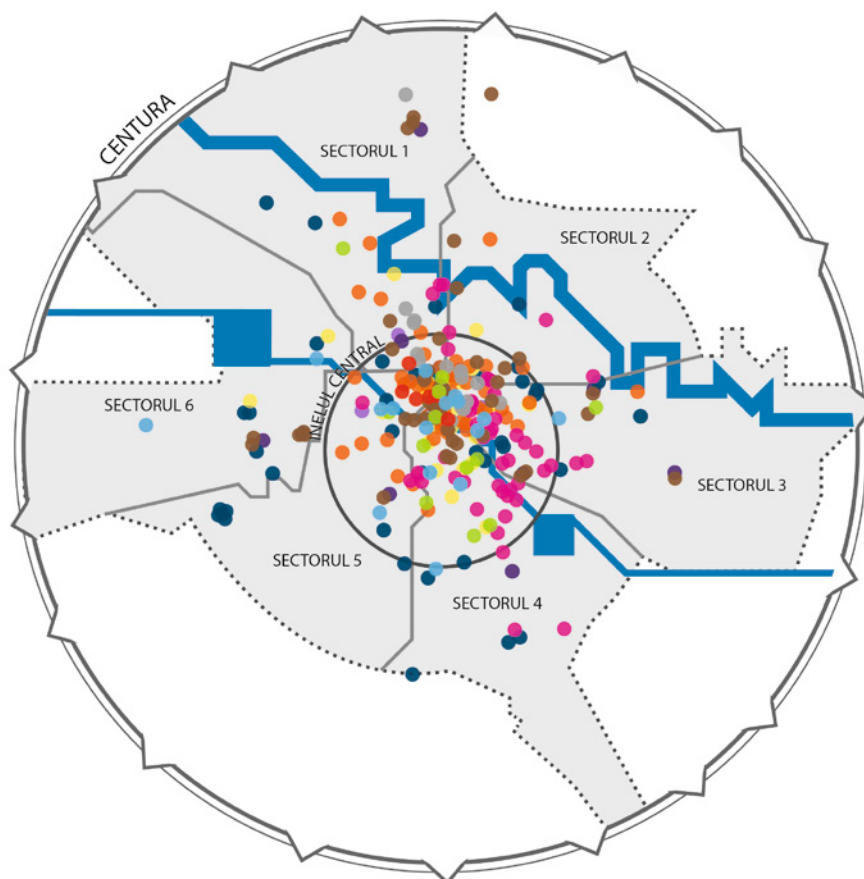
2 Diagnoză confirmată și de Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, în care Bucureștiul este încadrat în categoria cu cea mai mare nevoie de investiții în infrastructura culturală la nivel național.

3 Legea nr. 282/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 20/1994 privind măsuri pentru reducerea riscului seismic al construcțiilor existente.

4 Conform PMUD București-Ilfov 2016-2030. A se vedea Anexa 1 pentru detalii suplimentare.

5 Deși există reglementări legale care prevăd obligativitatea accesibilizării spațiilor publice (primele termene limită au fost depășite încă din decembrie 2006).

6 În plus, renovarea Teatrului Ion Creangă și a Teatrului Evreiesc de Stat și echiparea noului spațiu al Teatrului Național de Operetă și Musical Ion Dăcian erau, în mai 2016, încă în curs de finalizare.

Harta 2 (pag 14-15): Infrastructura culturală tradițională din București, cu detalii pe diverse categorii de echipamente⁷

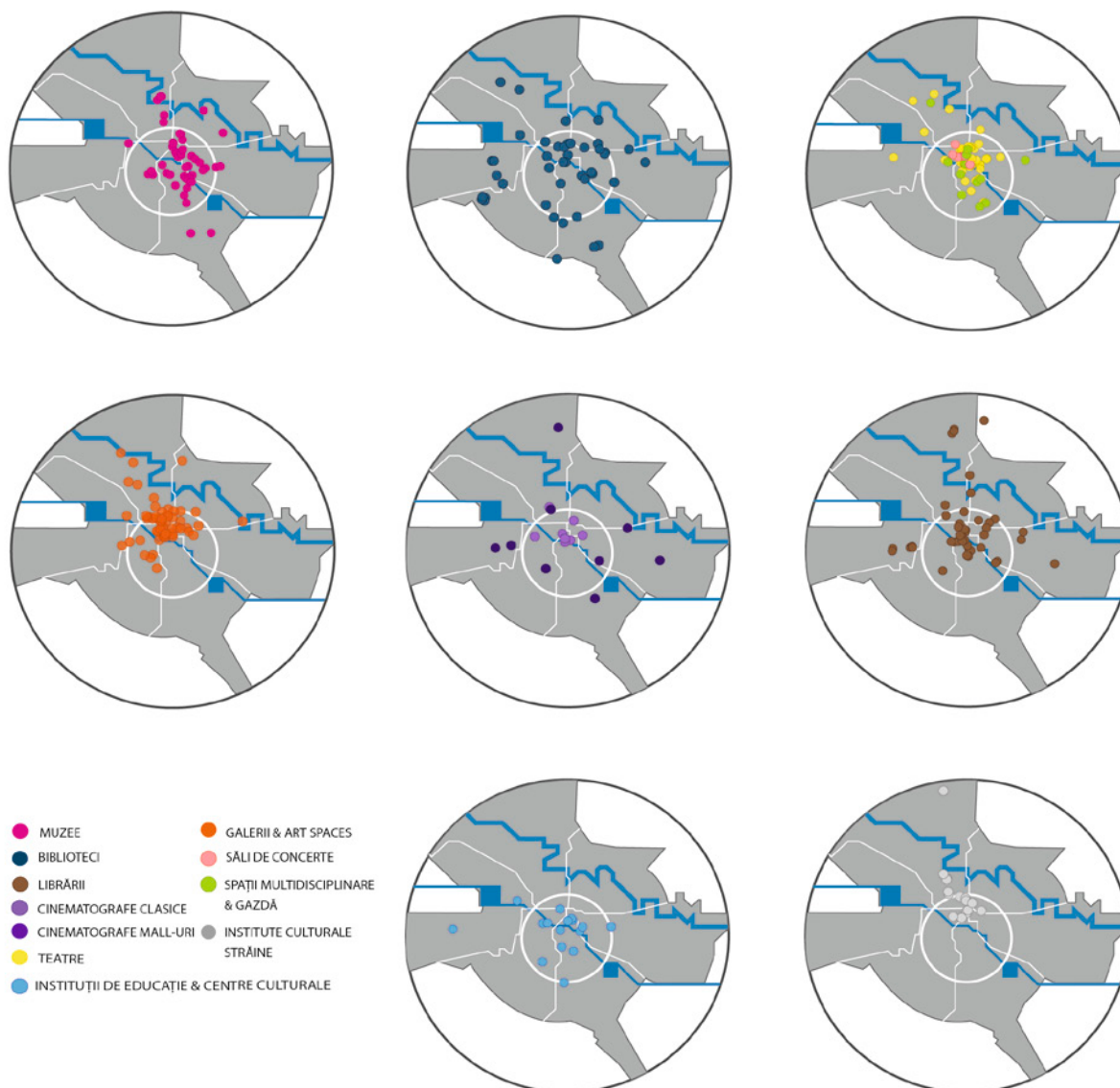
Ultimii ani au adus o serie de investiții în renovarea sau crearea unor noi echipamente, de la renovarea majoră a Teatrului Național sau a Teatrului Mic, a Teatrului Ion Creangă și a Teatrului Evreiesc de Stat, la noile clădiri ale Bibliotecii Naționale și Teatrului de Operetă, precum și câteva investiții de restaurare sau revitalizare a unor clădiri cu valoare de patrimoniu sau cu valoare istorică, în mod special ARCUB Gabroveni ca spațiu multifuncțional, Creart, o serie de filiale ale Muzeului București și Centrul Cultural Casa Artelor Sector 3. Pe termen scurt sunt planificate deja restaurarea și modernizarea Muzeului Național de Istorie și a Muzeului Țăranului Român (MȚR) și, la nivel municipal, crearea unor noi echipamente și instituții în Centrul vechi, în spații de patrimoniu – Pinacoteca Municipiului București în Palatul Dacia-România, Muzeul Multiculturalismului (Str. Franceză) și Curtea Meșteșugarilor (Str. Șelari).

Dacă în domeniul patrimonial (muzee și biblioteci) sau al operei, operetei și concertelor, precum și al circuitului, majoritatea covârșitoare a echipamentelor aparțin instituțiilor publice, în

domeniul teatral există o mai mare varietate a acestora, deși teatrele publice (în cea mai mare parte subvenționate de Primăria Municipiului București) asigură totuși cele mai importante și diverse spații de prezentare, cu o capacitate maximă de peste 6.500 de locuri (detaliată în Anexa 1). Ele includ și spațiile administrate de instituții publice fără profil de teatru, care prezintă spectacole în regim mixt (producții proprii și găzduite), cele mai active fiind Centrul Cultural pentru UNESCO „Nicolae Bălcescu” al Sectorului 4, Creart (Teatrelli) și ARCUB.

În ceea ce privește echipamentele private destinate teatrului, acestea pot fi împărțite în două mari categorii: *spații de producție și prezentare* (care prezintă preponderent sau recurent spectacole pe care le și produc, coproduc sau preiau, precum Centrul de Teatru Educațional Replica, Teatrul ACT, UNTEATRU sau Teatrul de pe Lipscani) și *spații gazdă* (care de cele mai multe ori nu produc, ci doar prezintă producții externe, sub diverse forme de colaborare, de regulă cu împărțirea încasărilor pe reprezentație, precum Godot Café-Teatru, Teatrul În Culise, Teatrul Mignon, Teatrul Elisabeta etc.). Date fiind condițiile de producție din sectorul independent, relația producție-difuzare e foarte fluidă, multe spații având un profil mixt. Acestora li se adaugă alte spații private cu activitate teatrală ocazională sau intermitentă, însă datorită dinamicii lor și lipsei oricăror proceduri de înregistrare

⁷ Cartografierea, agregată de autori din diverse surse, în lipsa unor centralizări consecutive ale acestor informații la nivelul orașului, nu este extensivă (echipamentele sunt, de asemenea, listate în Anexa 1, cu detalii privind capacitatea unora din aceste spații).

sau autorizare, o inventariere a lor este dificil de făcut. Cu excepția Teatrului de pe Lipscani și a Teatrului Elisabeta, aceste spații sunt mici, având o capacitate între 40 și 120 de locuri; capacitatea totală este estimată, orientativ, la maxim 2.000 de locuri⁸. În acest context, ar trebui menționat și WASP ca cel de-al doilea spațiu, privat, dedicat dansului contemporan în București (alături de Centrul Național al Dansului).

Bucureștiul dispune de foarte puține **spații gazdă** pentru evenimente culturale, având câteva echipamente mari consacrate (Sala Palatului, Sala Polivalentă și Pavilionul de Expoziții Romexpo și, în aer liber, Arenele Romane și Stadionul Național Lia Manoliu), câteva spații

multifuncționale de dimensiune medie precum The Ark, Hanul Gabroveni al ARCUB sau Creart și teatre și cluburi private, în marea lor majoritate de mici dimensiuni, care funcționează într-o bună măsură ca spații gazdă. Spațiile instituțiilor publice de spectacole, organizate în covârșitoarea lor majoritate ca instituții de repertoriu, sau cele ale muzeelor sunt folosite ocazional pentru a găzdui alte evenimente, în cadrul unor festivaluri proprii sau pe baza unor contracte de parteneriat sau închiriere, fără colaborări pe termen lung. Există, prin urmare, o nevoie stringentă pentru o mai mare diversitate de spații gazdă de diverse dimensiuni care să permită în mod flexibil și eficient prezentarea unei oferte diverse de evenimente, de la spectacole și concerte, la expoziții sau târguri, produse de companii și inițiative private care nu dispun de spații proprii, și să găzduiască în mod constant o ofertă mai importantă din țară sau din străinătate. Există intenția construirii a două noi echipamente gazdă – o sală multifuncțională de 12.000 de locuri în cadrul complexului sportiv Lia Manoliu (PMB) și o sală

8 Estimare orientativă a autorului în raportul sintetic privind domeniul teatral (Iulia Popovici), bazată pe informații publice, informări personale și inventarierea spațiilor active în mod curent în luna iunie 2015, capacitatea spațiilor private fiind însă greu de estimat, tocmai din cauza caracterului neformalizat al activităților de prezentare de spectacole (activități care funcționează permanent, ocazional sau discontinuu, în spații dedicate exclusiv teatrului sau în baruri, cafenele, galerii etc.).

de concerte cu 2.000–2.400 de locuri (Ministerul Culturii)⁹, însă este nevoie de o gamă mult mai variată de echipamente, deopotrivă în proprietate și administrare publică și privată.

În afara celor două **echipamente în aer liber** amintite mai sus, trebuie menționată și existența altor două echipamente outdoor de mari dimensiuni (peste 2.500 de locuri): Teatrul de Vară din Herăstrău (aflat în administrarea Teatrului de Revistă Constantin Tănase) și Amfiteatrul Mihai Eminescu din Parcul Național (aflat în administrarea Centrului Cultural Mihai Eminescu al Sectorului 2), care sunt puțin folosite. Li se adaugă mici infrastructuri în câteva parcuri bucureștene (Tei, Titan), însă acestea sunt extrem de reduse și puțin atractive. PMB a inițiat un larg proiect de amenajare a unui circuit turistic pe Lacurile Floreasca și Tei, blocat momentan din motive de finanțare, care include amenajarea a două amfiteatre pentru activități culturale și de agrement (unul pe Lacul Floreasca și unul pe Lacul Tei), a unei săli poli-funcționale cu o suprafață de 260 mp și o capacitate de 360 de persoane (Lacul Floreasca) și a cinci platforme pentru activități culturale și de agrement (patru pe Lacul Floreasca și una pe Lacul Tei). Un alt proiect prevede reabilitarea Teatrului Bazilescu (atât la inițiativa Primăriei Sectorului 1, cât și a PMB).

Pe de altă parte, o serie de instituții publice au adaptat sau dezvoltat recent mici infrastructuri în aer liber în apropierea instituțiilor, care să le permită programe mai atractive pentru public pe perioada verii (cinema outdoor MȚR și Creart, amfiteatrele/ spațiile de pe acoperișurile Teatrului Țândărică și Teatrului Național).

În ceea ce privește **galeriile de artă** sau spațiile de proiect în domeniul artelor vizuale (art spaces), majoritatea sunt în proprietate sau administrare privată, de la cele 6 galerii ale Uniunii Artiștilor Plastici (care administrează în 1989 40 de galerii), la numeroase alte galerii și spații care au, de regulă, dimensiuni mici. Așa cum se întâmplă în cazul spațiilor și inițiativelor private, nu există o cartografiere exactă a tuturor spațiilor active, aflate într-o dinamică continuă, însă un eveniment precum Noaptea Albă a Galeriilor¹⁰ a fost o platformă foarte utilă de promovare a lor, de coagulare a domeniului și de atragere a publicului. Cea de-a noua ediție, din 2015, a reunit 40 de galerii și 31 de spații alternative, marcând o evoluție de la cele 12 ale primei ediții din 2007, la 28 în 2009, 40 în 2010, 54 în 2013 și peste 70 în 2014. Cu toată această spectaculoasă creștere, zona galeri-

ilor este încă subdezvoltată în raport cu resursele creative existente și nevoile unui oraș precum Bucureștiul. Date fiind constrângerile financiare, în lipsa oricărui sprijin public, spațiile private sunt de regulă mici și foarte mici, existând foarte puține spații de expunere de mai mari dimensiuni (acestea sunt, de regulă, în administrarea unor instituții publice, precum Sala Dalles a MNAC, actualmente în renovare). Asta face extrem de dificilă realizarea unor proiecte expoziționale diverse. În plus, 2015 a marcat închiderea Anexei MNAC, unul din cele mai importante spații de proiecte din București, din cauza riscului seismic.

În ceea ce privește **cinematografele** bucureștene, evoluția lor a fost dramatică. În 1983, în oraș existau 93 de cinematografe¹¹. Dintre acestea, astăzi mai sunt funcționale doar 8 cinematografe tradiționale cu o sală, jumătate din ele aflându-se în administrarea unor instituții publice, fie că este vorba de Arhiva Națională de Filme, de MȚR sau de Institutul Francez (a se vedea Harta 2 și Anexa 1). La această precaritate au contribuit retrocedările, proasta administrare și sprijinul public foarte redus din acest domeniu, precum și schimbările tehnologice importante, care solicită investiții pentru digitalizare).

Anul 2015 a marcat închiderea a 3 săli din cauza riscului seismic, iar încă o sală (Scala) a fost scoasă recent din circuit prin schimbarea destinației. Toate cele 8 cinematografe existente se află în centrul orașului, cele de cartier care reprezentau odată principalele atracții în afara centrului fiind abandonate sau schimbându-și destinația. Primăriile de sector au lansat însă în ultimii ani, odată cu schimbarea legislației, câteva inițiative de recuperare de la RADEF Româniafilm, în domeniul public al autorității locale, a unor foste cinematografe de cartier, în vederea renovării, modernizării și reincluderii lor în circuitul cultural ca cinematografe sau spații multifuncționale – Cinema Gloria în Sectorul 3 (modernizare în curs de finalizare), ca spațiu multifuncțional, și cinematografele Favorit și Giulești în Sectorul 6, aflate în faza de proiect, în timp ce Primăria Sectorului 1 este încă în proces cu Româniafilm pentru preluarea unor cinematografe din zona centrală.

Pe de altă parte, s-a dezvoltat în timp o amplă rețea de săli de cinema multiplex, odată cu explozia mall-urilor bucureștene. În prezent, există 97 de săli în 9 mall-uri, marea majoritate aflate în afara centrului, oferind astfel o infrastructură importantă în cartiere. Acestea au asigurat suportul pentru transformarea cinematografului în cea mai importantă practică culturală a bucureștenilor, dar a și dirijat tipul de consum în special către filme comerciale hollywoodiene,

⁹ Ar fi de amintit și proiectele de modernizare, în vederea găzduirii Campionatului European de Fotbal din 2020, a 5 stadioane bucureștene, cu potențial de a deveni spații gazdă pentru mari evenimente.

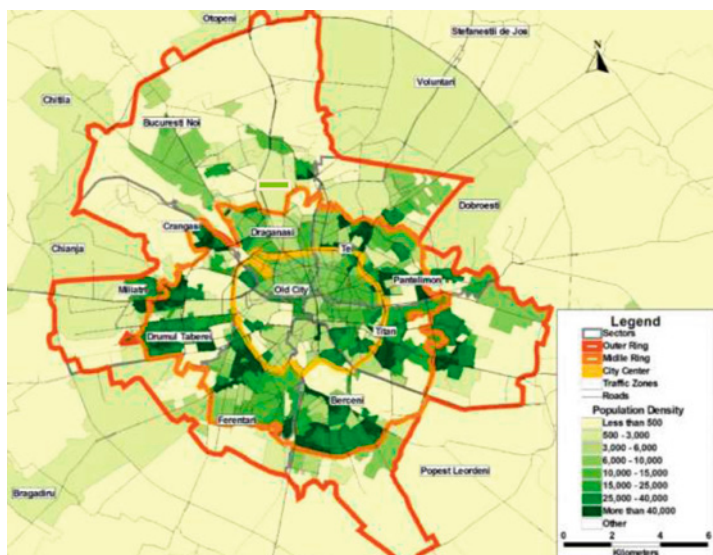
¹⁰ <http://noapteagaleriilor.ro>

¹¹ www.salvatiimareleecran.ro

oferind un acces extrem de limitat producțiilor românești sau europene și filmelor de artă, în lipsa unor reglementări favorabile la nivel național. Cu tot succesul internațional al filmului românesc din ultimii 10 ani, infrastructura de difuzare cinematografică din București continuă să fie cronic inadaptată în a prezenta o gamă variată de producții, în cadrul unor festivaluri și cu atât mai mult în regim de difuzare. O altă lipsă este cea a unor cinematografe de mai mari dimensiuni pentru premiere și alte evenimente de gală.

În ceea ce privește **librăriile**, aflate aproape integral în proprietate sau administrare privată, numărul lor real e relativ dificil de estimat datorită dinamicii îngrijorătoare cu care se închid multe dintre unități sau a relocărilor tot mai frecvente. El poate fi estimat însă în jurul cifrei de 100-110, dintre care aproximativ 70% sunt reprezentate de lanțuri de librării, care cumulează, probabil, în jur de 85-90% din vânzarea de carte în sistem de retail din București. Acestea li se adaugă puțin peste 10 mici librării bucureștene independente, care sunt de regulă specializate (în carte străină sau anumite tematici) sau aparțin editorilor. Compania de Librării București SA (CLB), continuatoarea fostului lanț de librării de stat, deține cel mai mare număr de unități din Capitală (45), de regulă de mici dimensiuni, dar s-a confrun-

Așa cum menționam deja, și după cum se poate vedea în Harta 2, echipamentele culturale tradiționale sunt **concentrate în mod covârșitor în zona centrală a orașului**, unde densitatea populației nu este mare, dar locurile de muncă și cererea de servicii sunt la cote ridicate. Se estimează că muzeele, bibliotecile și teatrele publice, spre exemplu, se află în proporție de 68% în centrul orașului (o zonă de aprox. 25 km²), 24% în inelul central (68 km²) și doar 8% în afara acestuia (155 km²)¹². În plus, infrastructura culturală este dezvoltată cu precădere în centru și nord, urmând tendințele de dezvoltare ale orașului spre nord, în zona sudică existând foarte puține echipamente¹³. În plus, acestea sunt dezvoltate într-o bună măsură pe o axă nord-sud, ceea ce face ca prezența lor în zonele estice și vestice să fie extrem de limitată. Comparând aceste date cu harta densității populației bucureștene, care locuiește în proporție de aproximativ 75% în marile ansambluri de locuințe colective construite în anii '60-80 (unde un mare număr de locuitori împart spațiul public și funcțiunile publice), se observă existența unui deficit major de echipamente culturale în proximitate pentru majoritatea bucureștenilor, o lipsă cronică de funcțiuni publice existând și în zone rezidențiale constituite precum Dămăroaia, Pajura, Uranus, 13 Septembrie, Giulești¹⁴ (vezi Harta 3).

Harta 3: Densitatea populației în București

[Sursa: PMUD, pe baza INS 2011]

Cartografiind **infrastructura culturală din cartiere**, trebuie notat în primul rând că, dintre instituțiile culturale bucureștene, singura rețea de echipamente întinsă pe aproape tot teritoriul orașului o deține Biblioteca Metropolitană București, cu 32 filiale (și alte 2 în curs de reînnoire), care asigură accesul gratuit pentru toți bucureștenii la servicii de lectură și împrumut, dar și la alte servicii – acces internet, evenimente culturale, cursuri de formare pentru adulți etc. Dincolo de extraordinarul atu al acestei acoperiri, spațiile sunt foarte mici (având, în medie, o suprafață de puțin peste 200m², cu multe filiale în jur de 50m²), existând, ca medie la nivelul orașului, un decalaj de aproximativ 1:4,5 între spațiile existente și recomandările europene în funcție de numărul de locuitori¹⁵. Multe sedii sunt improprii sau au nevoie de renovări, igienizări, îmbunătățiri sau dotări care nu au putut fi realizate în condițiile unei subfinanțări a bibliotecii¹⁶.

tat cu o scădere semnificativă în ultimii ani. Ea este singurul lanț care acoperă și cartierele bucureștene (în afara mall-urilor). Pe de altă parte, toate librăriile recent deschise în afara centrului sunt plasate în mall-uri. Librăriile Cărturești reprezintă una din inițiativele antreprenoriale de referință în domeniul cultural, dovedind că dezvoltarea unor spații atractive, dintre care multe se află în clădiri de patrimoniu sau cu valoare istorică și care au funcțiuni variate și o ofertă diversă, duce la atragerea unui public numeros, putând deveni proiecte viabile și sustenabile.

12 PMUD – Raport Interimar 1: Analiza Situației Actuale, a Studiilor și a Planurilor Existente.

13 Există un deficit de echipamente publice din toate categoriile (educație, sănătate, cultură etc.), conform PUG Dinamic.

14 PUG Dinamic

15 Raportul de activitate al BMB pentru anul 2014.

16 A se vedea raportul de activitate al BMB pentru anul 2015, care include o analiză detaliată a echipamentelor, funcțiunilor oferite și arii teritoriale deservite de filialele bibliotecii.

Dintre instituțiile culturale publice de spectacole, Teatrul Masca (Militari) și Opera Comică pentru Copii (Giulești) sunt singurele situate în afara inelului central¹⁷. La acestea se adaugă câteva mici muzee din cadrul Muzeului București și a Muzeului Literaturii, precum Casa Memorială Arghezi (Mărțișor) a MNLR, sau alte câteva muzee din afara zonei centrale, precum și Teatrul de vară din Parcul Herăstrău al Teatrului Constantin Tănase și alte câteva spații gazdă (vezi Anexa 1).

Numărul mic de infrastructuri din afara centrului a fost compensat într-o oarecare măsură de instituțiile publice bucureștene prin organizarea, de către majoritatea dintre acestea, a unor evenimente în afara spațiilor proprii, atât în aer liber (în special în parcuri, Herăstrău, Cișmigiu și IOR-Alexandru Ioan Cuza fiind cele mai folosite), cât și în spații cu altă destinație, precum școli, mall-uri, centre sociale, case de copii, spitale etc. Dintre acestea, ar fi de remarcat în mod special activitatea de teatru de stradă a Teatrului Masca în diverse spații publice (în mai toate parcurile bucureștene sau la metrou) și a Teatrului Țândărică, care a urmărit în ultimii ani, în mod consecvent, atragerea unui public nou prin itinerarea producțiilor în afara spațiului său, atât printr-o stațiune la Grand Cinema & More din Mall Băneasa, cât și prin utilizarea unei infrastructuri mobile pentru spectacole în parcuri pe durata verii. Stagiuina de la Mall Băneasa, care a atras în 2014 peste 16.000 de spectatori plătitori, adică 12% din publicul total al teatrului, la 39 de reprezentații, aproape toate cu sala plină¹⁸, este un excelent exemplu al cererii existente pe întregul teritoriu, care poate fi atrasă printr-o programare de calitate, constantă și bine promovată, într-un spațiu primitor.

Primăriile de sector au început treptat să ofere o alternativă în cartiere, în special prin centrele culturale de sector, existente în 5 cartiere. În momentul de față, însă, doar sectoarele 2, 3 și 4 dispun de echipamente proprii, iar unul dintre ele (Centrul Cultural Casa Artelor al S3, din fosta Casă Ioanid) este situat relativ central. Echipamentele sunt diverse, de la săli de spectacole (sectoarele 2, 3 și 4) și săli de expoziții și cursuri (S4), până la un amfiteatru în aer liber de 3.000 de locuri (S2). Primăria Sectorului 2 susține activități culturale și în cadrul centrelor socio-culturale, dintre care Centrul Calderon deține și un spațiu de spectacole.

Primăria Sectorului 3 este în curs de a realiza singura reabilitare a unui fost cinematograful de cartier – Gloria, care urmează să se redeschidă în 2016. Centrul Cultural pentru Tineret Sector 1 are în

plan deschiderea unui spațiu propriu, însă în zona centrală – Piața Amzei, iar Centrul Cultural European Sector 6 are în plan transformarea fostului Cinema Favorit într-un spațiu cultural comunitar (proiectul propus este însă contestat ca urmare a intenției de dărâmare a actualului cinematograful și de construire a unei noi clădiri mult mai mari) și modernizarea cinematografului Giulești. De remarcat în acest context este faptul că cinematografele de cartier, dintre care, actualmente (mai 2016), nu mai funcționează nici unul, au reprezentat unele din puținele spații culturale, dar și repere ale cartierelor de blocuri și ale locuitorilor lor, a căror necesară revitalizare (a celor puține care mai există) trebuie să împace nevoia de modernizare și de noi funcțiuni cu nevoia de conservare a unor elemente identitare și de istorie locală recentă¹⁹.

O salutară continuare, chiar dacă sensibil redusă, a fostelor echipamente culturale din cartiere o reprezintă și micile librării de cartier din rețeaua CLB, chiar dacă atractivitatea lor este redusă comparativ cu a lanțurilor de librării, din care o bună parte au deschis unități exclusiv în mall-uri la nivelul cartierelor (vezi Harta 2).

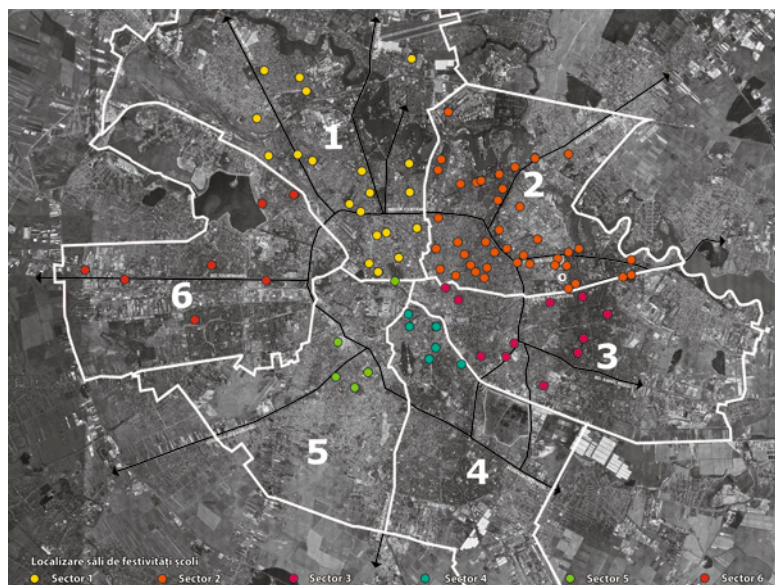
Acestora li se adaugă o serie de alte inițiative private în afara centrului, diverse ca tip de spațiu și capacitate, ca tematică, abordare, mod de organizare și finanțare, dintre care amintim Centrul Educațional Replika (Tineretului), Make a Point (Pantelimon), tranzit.ro (Carol/Uranus), NOD Makers Space (Tineretului/Lacul Văcărești), The Ark (Rahova/Uranus). Cu excepția Make a Point și a unor galerii din nordul orașului, marea majoritate a acestor spații sunt situate în interiorul inelului central. Foarte multe inițiative private non-profit s-au deschis și închis de-a lungul timpului ca urmare a dificultății susținerii unor asemenea spații, în lipsa unui sprijin public la nivel infrastructural.

Este important de remarcat că majoritatea covârșitoare a acestora funcționează în spații în proprietate privată, în special prin închiriere. Câteva inițiative private non-profit au funcționat de-a lungul anilor în spații în proprietate publică printr-un parteneriat cu autoritățile locale, aducând astfel o ofertă nouă și o participare sporită în cartiere. Un exemplu este Centrul Multi Art Dans (Carol/Uranus), la sfârșitul anilor '90, primul spațiu de dans contemporan și un precursor al Centrului Național al Dansului de astăzi, care a funcționat câțiva ani în fosta Casă de cultură de sector nefuncțională. Deși de succes, el s-a închis în momentul în care autoritatea locală a încetat acest sprijin. Din păcate, parteneriatul public-pri-

17 Teatrul Masca are în administrare și un al doilea spațiu, în Bucureștii Noi, care este utilizat în prezent doar ca depozit, având nevoie de consolidare.

18 Raportul de activitate al Teatrului Țândărică pentru anul 2014.

19 În condițiile în care arhitectura perioadei comuniste este de cele mai multe ori devalorizată, cu toate că, parțial, există și exemple de calitate, precum clădiri realizate în maniera arhitecturii moderniste târzii.

dar și binecunoscuta curte a școlii sau mici spații verzi. Rețeaua publică preuniversitară deține, spre exemplu, nu mai puțin de 91 de săli de festivități, cu o capacitate de la 50 la 467 de locuri (detaliată în Harta 4), la care se adaugă echipamentele universitare, precum și cele private (în continuă creștere în cartiere, de la grădinițe și școli, la spații after-school sau spații creative pentru copii). Ele au fost folosite doar marginal, deși în creștere în ultimii ani, pentru activități culturale, având un potențial de activare culturală și comunitară dincolo de activitățile școlare sau extrașcolare, cu atât mai mult cu cât echipamentele rețelei școlare publice sunt administrate de primăriile de sector.

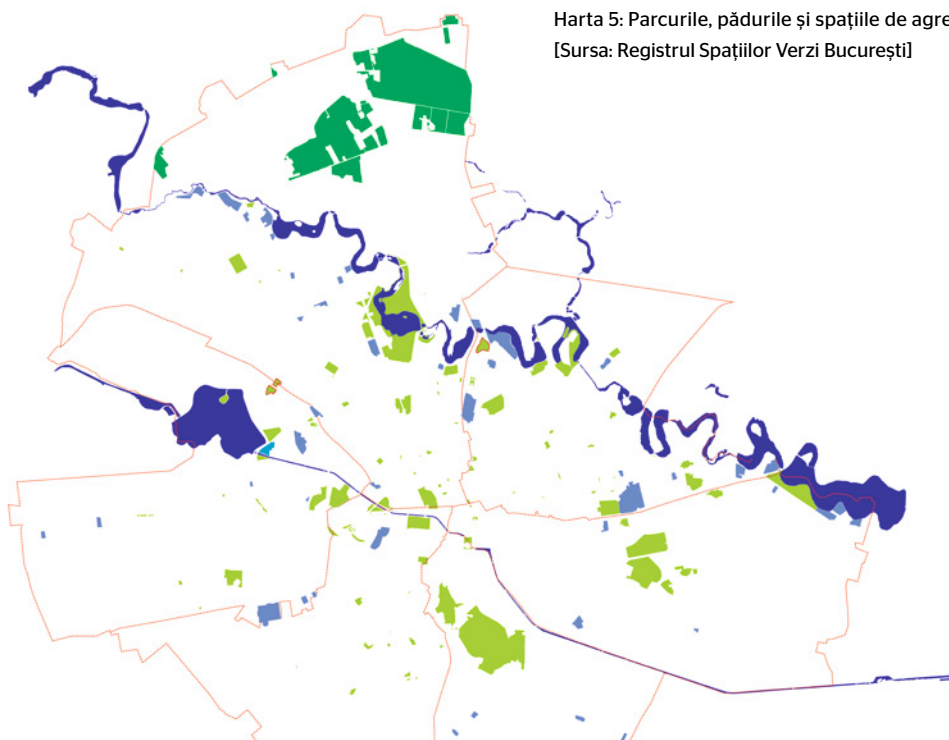
Harta 4: Sălile de festivități din cadrul rețelei școlare preuniversitare publice

[Sursa: Inspectoratul Școlar al Municipiului București]

vat în activarea spațiilor culturale și comunitare în cartiere (și la nivelul întregului oraș) a fost și este problematic, autoritățile locale preferând să administreze și să propună direct o ofertă culturală în aceste spații sau să le dea altă destinație.

Celor de mai sus li se adaugă alte mici spații sportive sau sociale, atât publice, cât și private, însă se poate concluziona că spațiile culturale și comunitare din cartiere sunt extrem de puține și neconforme cu diversele nevoi și funcțiuni necesare. Trebuie remarcat, totodată, că cea mai extinsă rețea de echipamente publice de pe întreg teritoriul orașului o reprezintă rețeaua școlară – grădinițele, școlile și liceele, care dispun de biblioteci școlare, săli de festivități, săli de sport,

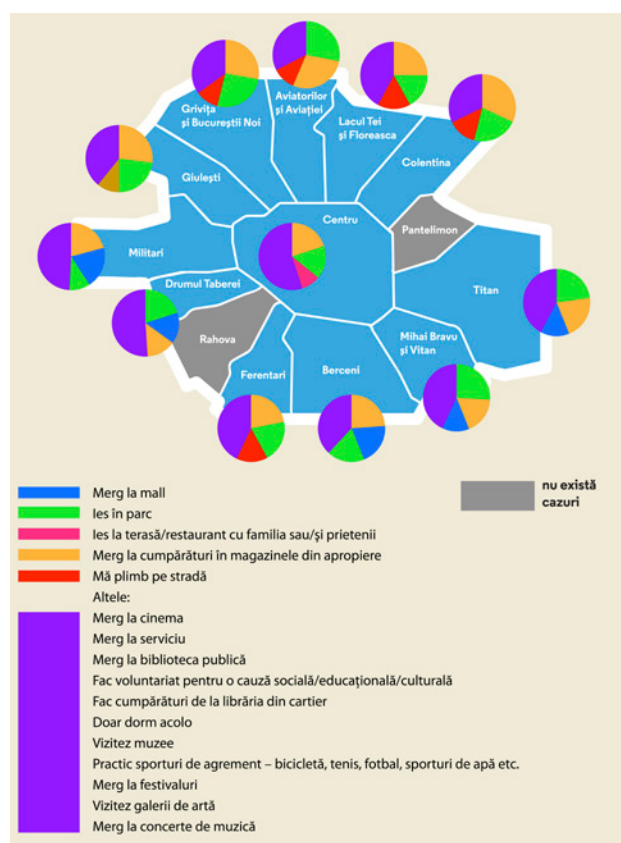
Parcurile și mall-urile sunt însă principalele atracții de proximitate și sunt pe primul, respectiv al doilea loc ca frecvență a unor echipamente publice la nivelul întregului oraș. Studiul de consum 2015 relevă că 81% dintre bucureșteni se duc în parcuri și zone verzi cel puțin o dată pe an (parcurile fiind menționate adesea printre principalele obiective de interes din zona în care locuiesc), în timp ce 64% dintre bucureșteni au fost cel puțin o dată la cumpărături în mall-uri (față de procentul cel mai ridicat de frecvență a unor evenimente culturale, de 46%, pentru cinema). O detaliere a principalelor activități realizate de bucureșteni în cartierele în care locuiesc (Gra-

Harta 5: Parcurile, pădurile și spațiile de agrement din București

[Sursa: Registrul Spațiilor Verzi București]

ficul 2) prezintă o situație mai nuanțată. Astfel, dacă parcurile au în toate cartierele o frecvență mare (cu variații care țin și de spațiile verzi disponibile – a se vedea Harta 5), mersul la mall este o activitate frecventă mai ales în jumătatea sudică a orașului, în afara centrului, unde echipamentele culturale, și în general echipamentele publice (inclusiv infrastructura de socializare), sunt mai rare iar mall-urile mai dese și în proximitate, în timp ce plimbatul pe stradă este o activitate frecventă mai ales în jumătatea nordică, unde spațiile publice sunt mai atractive.

Graficul 2: Activitățile principale realizate de bucureșteni în cartiere în care locuiesc [Sursa: INCFC (2015)]

Într-adevăr, în condițiile în care Bucureștiul a cunoscut un proces de privatizare a spațiului public și are un deficit cronic și o calitate redusă a spațiilor publice și a amenajărilor, a echipamentelor publice (culturale, sportive, de socializare etc.), mall-urile au devenit pentru mulți bucureșteni, în ultimii 10-15 ani, principalele spații de socializare. Pentru a răspunde acestui deficit cronic, PUG Dinamic propune dezvoltarea unor noi centre multifuncționale de cartier ce au drept scop crearea unor poli teritoriale de atractivitate cu profil mixt.

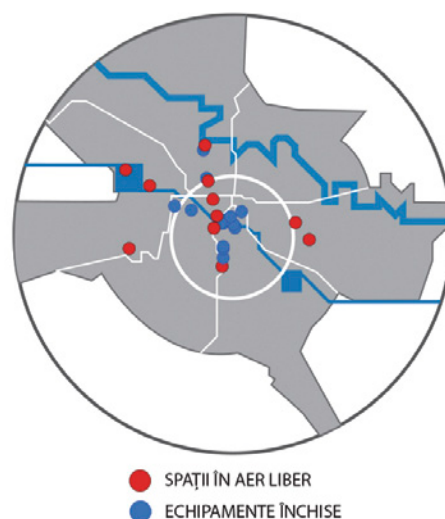
Dincolo de această nevoie pentru noi spații publice de calitate la nivelul întregului oraș, mall-urile găzduiesc astăzi una din cele mai importante infrastructuri culturale din oraș, de la cea mai importantă rețea de săli de cinema, la o mare parte din libră-

riile bucureștene. De asemenea, unele mall-uri sunt, tot mai frecvent, spațiul de derulare a unor spectacole, concerte, expoziții (precum expoziția Muzeului București despre cartierul Berceni în Sun Plaza) sau ateliere cu copii, inițiate atât de administratorii acestor spații, cât și de organizații culturale, publice sau private, care se îndreaptă către locurile frecventate de bucureșteni. De notat mai ales acțiunea extrem de activă a Mall-ului Băneasa în prezentarea de spectacole de teatru, acesta devenind, de facto, un spațiu cultural important în zona de nord a orașului.

Cu toată această infrastructură limitată, există însă o ofertă în creștere în afara centrului, fie în spații precum mall-urile, fie în spațiul public sau prin infrastructuri mobile (precum Teatrul Țândărică sau proiectele studioBasar), și numeroasele inițiative și evenimente de coagulare și activare a unor comunități, zone sau cartiere (Tei, Cotroceni, Favorit etc.).

În ultimii ani, **inițiativa antreprenorială culturală** s-a dezvoltat în Capitală – atât ca un răspuns la nevoi concrete neacoperite în ceea ce privește oferta culturală și echipamentele, cât și ca o sursă de venituri pentru întreprinzători. Cel mai comun model antreprenorial a fost cel de club/cafenea, care fie pune la dispoziție spațiul pentru concerte și spectacole de teatru sau stand-up (precum Godot Café-Teatru, Berăria H, Control Club, Piscina Floreasca), fie participă activ la co-producția unor spectacole (precum Green Hours, Cafe Deko), The Ark ca spațiu gazdă multifuncțional fiind relativ singular. Harta 6 surprinde dispunerea principalelor spații de desfășurare de concerte de muzică indie; cele în aer liber sunt reprezentate de echipamentele publice deja menționate ca principale spații gazdă de concerte, în timp ce spațiile închise corespund în principal unor cluburi precum Control, Energia sau Expirat.

Harta 6: Spații concerte indie²⁰

Un alt model este cel al spațiului de expunere cu vânzare. Astăzi există nu doar zeci de librării sau galerii de artă în București, ci și alte spații dedicate design-ului de produs sau vestimentar (precum Dizainăr sau Molecule F), care funcționează și ca platforme de promovare a creativilor români. Fără un program coerent de susținere și impulsioneare a acestor mici spații creative, multe dintre ele dispar, căci nu fac față competiției cu marile lanțuri de magazine – este și cazul micilor meșteșugari (cizmari, tapițeri, reparații mobilă veche etc.) sau al anticariatelor.

O parte din aceste afaceri au tendința să se aglomereze în același spațiu geografic și să genereze, astfel, un cartier creativ (care participă la vizibilitatea și sustenabilitatea sa). Este cazul zonei de pe Calea Griviței, lângă UNARTE, în care se regăsesc magazine de obiecte de artă, accesorii pentru artiști sau produse pentru hobby-uri. Un alt areal este cel al magazinului Muzica de pe Calea Victoriei, care a adunat în jurul său mai multe mici magazine de instrumente muzicale. Aceste zone creative pot fi puse în valoare și promovate ca atare, profitând de eferescența zonelor universitare, și complementate de mici afaceri creative.

Urmând fenomenul internațional în ceea ce privește dezvoltarea de *maker space-uri* (spații de ateliere și creație oferite pe baza unei taxe de membru), în București s-au deschis deja NOD Makerspace (în aprilie 2015) și FabLab (în iulie 2012), care oferă acces la servicii profesionale de prelucrare laser, prelucrare CNC sau printare 3D. În afară de aceste servicii, aceste spații reprezintă locuri de întâlnire și coagulare a comunității inovatorilor locali și fac parte dintr-o rețea globală de astfel de spații care au luat avânt în toată lumea.

Cazul NOD Makerspace este unul foarte interesant pentru că a fost dezvoltat într-un complex industrial (Industria Bumbacului S.A) și a reușit să anime multe dintre spațiile lăsate în paragină sau închiriate ca spații de depozitare și să atragă alte inițiative care să se dezvolte pe aceeași platformă geografică (centrul comunitar La Firul Ierbii, festivalul Creative Est, terasa Gastrobar). Un caz similar este reprezentat de Halele Carol, aflate în proprietate privată, care, în parteneriat cu echipa revistei de arhitectură Zeppelin, au găzduit o serie importantă de evenimente prin activare temporară (dedicate patrimoniului și intervențiilor urbane, festivalul Rokolectiv, concerte, seri de film), în prezent fiind planificată o implantare permanentă a unor inițiative artistice și de recreere. Ținând cont de experiența acestor inițiative, un parteneriat solid, pe termen lung, între antreprenorii culturali și proprietarii spațiilor industriale este esențial pentru a dezvolta cu adevărat un nou echipament. Deseori, aceste parteneriate au fost foarte fragile, fără un plan de dezvoltare și fără

un angajament pe termen lung. Un exemplu mai recent este Piața Amzei, în care Primăria Sectorului 1 va colabora cu The Institute pentru crearea unui program de revitalizare prin design contemporan a acestui spațiu, pentru un an de zile.

Un alt tip de spațiu dedicat comunității antreprenoriale (inclusiv creative) din București îl reprezintă hub-urile (spații de lucru și întâlniri închiriate membrilor comunității). Există patru hub-uri care fac parte din rețele internaționale (Impact Hub, Tech Hub), fie sunt inițiative locale (Connect Hub, 360 Hub, cu NOD Makerspace care oferă și spații de birouri).

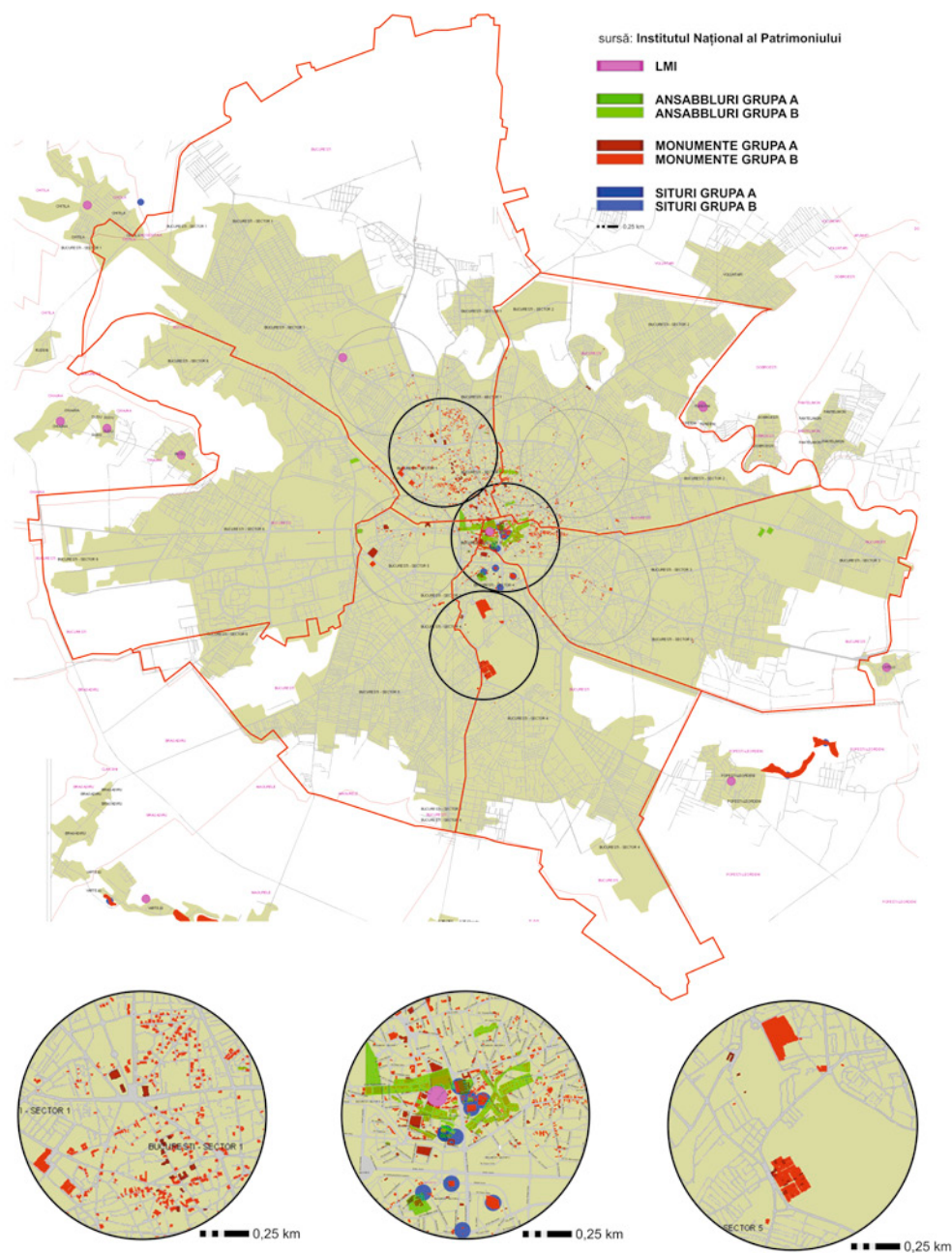
Este important de menționat că aceste inițiative private își găsesc deseori un sprijin financiar în companiile multinaționale care își asumă să susțină aceste proiecte fie ca parte dintr-un program mai amplu de Corporate Social Responsibility (CSR), cum ar fi, de exemplu, programul Urbania al ING Bank sau programele UniCredit de susținere a artei contemporane, fie ca potențiale canale de marketing pentru produse adresate antreprenorilor din sectoarele culturale și creative.

Indiferent de statutul juridic sau domeniul cultural vizat, ceea ce caracterizează în general infrastructura culturală din București este o **slabă accesibilitate oferită de transportul în comun** și lipsa unei corelări între infrastructura de transport și cea culturală (de la existența unor stații la rutele de transport), cu impact major asupra atractivității și frecvenței multor spații culturale. Problema infrastructurii de transport este cu atât mai critică pentru echipamentele din afara centrului orașului. În plus, deși concentrate pe o suprafață relativ restrânsă, echipamentele culturale și oferta lor nu sunt de regulă legate sau integrate în trasee de vizitare care să încurajeze frecvența lor deși, așa cum notam, au început să apară inițiative de integrare și clusterizare.

Atelierele și spațiile de producție (atelieri de artiști, spații de repetiții, studiouri de înregistrări, ateliere de creație în design etc.) reprezintă o zonă cu un mare deficit la nivelul orașului. Cea mai amplă rețea de ateliere aparține Uniunii Artiștilor Plastici, care administrează 260 de unități (o bună parte din ele în proprietate publică)²¹, noi inițiative private precum NOD Makerspace sau hub-urile venind să răspundă și ele acestei nevoi. Sunt necesare însă investiții noi, publice și private, pentru dezvoltarea de spații creative, de experimentare și producție, pe întreg teritoriul orașului.

Deficitul cronic al unor spații deschise de creație și de întâlnire cu scopuri culturale, artistice

21 Cu peste 60 de ateliere cu risc de evacuare datorită riscului seismic. Înainte de 1989, UAP administra aproape 600 de ateliere.

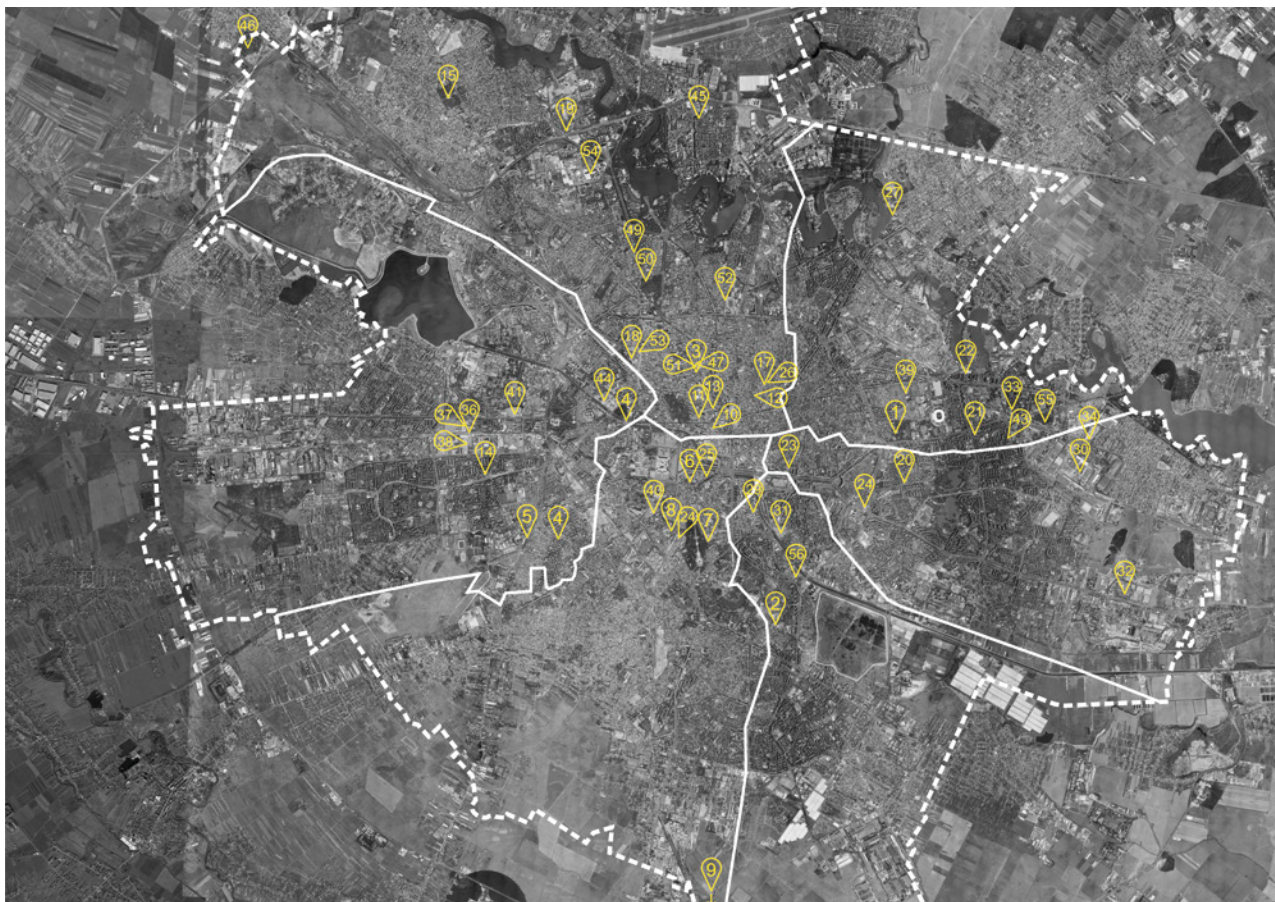

Harta 7: Monumen-
tele istorice și situri-
le de patrimoniu din
București
[Sursa: Institutul
Național al Patrimo-
niului]

și de comunicare a generat, în același timp, apariția unui **nou tip de spații, „domestic-culturale”**, în Bucureștiul ultimilor ani, un hibrid între locuințe și ateliere de lucru ori spațiu expozițional. Pe fondul unor resurse limitate, membrii activi ai diverselor domenii artistice și culturale – de la arhitectură și design, la muzică, arte plastice, teatru și film, precum și jurnalism sau dezbateri – au deschis spații colaborative în diverse case închiriate, fie ele simple apartamente de bloc sau imobile de patrimoniu, concentrate în zona centrală. Un eveniment care conectează punctele acestei rețele de spații domestic-creative este Noaptea caselor, organizat pe modelul circuitelor nocturne ale diverselor instituții culturale (galerii, muzee, institute culturale). Organizată fără niciun fel de buget, la inițiativă

va Casei Jurnalistului (o locuință-redacție ce reunește mai mulți jurnaliști independenți), Noaptea caselor a adunat 14 astfel de *hub-uri* colaborative în 2014 și 19 în 2015. Acestea desfășoară atât activități de creație constante, cât și evenimente ocazionale cu public, fiind folosite uneori pentru strângeri de fonduri (precum Colivia, Cetatea Artelor, Incubator 107, Home Mătășari). (Vezi Anexa 1)

Nu în ultimul rând, trebuie menționat **patri-moniul construit** al orașului ca o infrastructură urbană, culturală și identitară fundamentală care nu este însă recunoscută și valorizată (a se vedea Tema strategică 3). Harta 7 surprinde distribuția în teritoriu a monumentelor istorice și a siturilor de patrimoniu din București.

Pe de altă parte, există un extins **„București nefolosit”** – un fond construit nefolosit foarte mare, de la spații scoase din circuitul economic (marile zone foste industriale care trebuie revitalizezate și integrate în circuit urban, dar și fabrici și uzine relativ izolate în țesutul urban), la numeroasele clădiri din centrul orașului închise funcțiunilor publice datorită riscului seismic sau neclarității statutului juridic. Toate acestea duc la o scădere a calității spațiului public, dar reprezintă și oportunități de activare – temporară sau permanentă – în zona culturală. Asociația CALUP a lansat în urmă cu câțiva ani un proiect de cartografiere a spațiilor nefolosite și de activare temporară a lor prin proiecte creative și evenimente²². Pornind de la baza de date elaborată de CALUP, Universitatea de Arhitectură „Ion Mincu” – Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consultanță București a realizat, în cadrul procesului de elaborare a strategiei culturale, o cartografiere extinsă a spațiilor abandonate și a celor cu potențial de activare culturală. Au fost identificate, astfel, peste 400 de spații abandonate, dintre care 56 cu potențial ridicat pentru zona culturală (a se vedea Harta 8), aflate în proprietate publică și privată (multe au însă un statut incert, neclaritatea regimului proprietății fiind, de altfel, unul din impedimentele reactivării lor). Acesta poate reprezenta un foarte util punct de plecare în identificarea și dezvoltarea de noi echipamente și spații cu valențe

Harta 8: O cartografiere a spațiilor nefolosite cu potențial de activare culturală

[Sursa: Universitatea de Arhitectură „Ion Mincu” – Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consultanță București]

culturale la nivelul Bucureștiului²³. Dincolo de cele câteva inițiative publice deja amintite (Cinema Favorit sau Teatru de Vară din Parcul Bazilescu), merită menționat proiectul UAP de transformare a spațiului Combinatului Fondului Plastic din nordul Bucureștiului într-un centru multifuncțional de producție și difuzare culturală contemporană, dar și potențialul neexploatat al forturilor și bateriilor din jurul orașului (pentru care există inițiative incipiente privind forturile Jilava și Chitila).

4

SECTOARELE CULTURALE CA ORGANIZARE,
FUNȚIONARE ȘI FINANȚARE

In funcție de statutul juridic, organizațiile culturale sunt organizate și funcționează diferit, având nevoi distincte și cerând pârghii și instrumente specifice de implementare a strategiei. În ultimii ani, în București s-a creat o aparentă dihotomie între sectorul public și sectorul independent, provenită în parte dintr-o relativă lipsă de dialog și cunoaștere a constrângerilor cu care se confruntă fiecare dintre ele și născută în condițiile unei dezvoltări organice și constante a sectorului privat care n-a fost acompaniată de un sprijin public pe măsură, ceea ce a generat frustrări de ambele părți. Cele două sectoare sunt însă la fel importante și complementare; au roluri distincte și necesită într-o bună măsură instrumente diferite de sprijin din partea autorităților publice. Motiv pentru care am dori să menționăm pe scurt, în continuare, principalele caracteristici, obstacole și oportunități ale acestor tipuri de actori culturali, în funcție de care se pot identifica instrumentele de intervenție specifice și eficiente pentru implementarea Strategiei.

Instituțiile culturale publice reprezintă unii dintre cei mai importanți și recunoscuți actori culturali ai orașului (și pe plan național), caracterizați prin tradiție de decenii și o legitimitate în spațiul public. Ele sunt active în covârșitoarea majoritate în zonele culturale tradiționale/clasice. Astfel, instituțiile publice sunt majoritare în zona patri-

monială (muzee, biblioteci, arhive), precum și a operei, operetei și muzicii clasice, a circului, sunt unii dintre cei mai importanți actori în domeniul teatral și al dansului și sunt active, de asemenea, și în zona artelor vizuale contemporane.

Subvenționate din fonduri publice pentru îndeplinirea unui mandat public local, municipal sau național, instituțiile culturale bucureștene funcționează în subordinea unei game variate de autorități, Consiliul General al Municipiului București și Ministerul Culturii fiind principalele foruri tutelare ale acestora. Autoritățile de sector, dar și alte autorități și instituții naționale (precum Ministerul Educației, Ministerul Apărării, Banca Națională sau Administrația Prezidențială) susțin, de asemenea, instituții culturale specifice. Principalele instituții culturale bucureștene sunt listate în Anexa 1; o sinteză a numărului principalelor instituții publice adresate publicului larg este inclusă în Tabelul 1¹.

În ceea ce privește activitatea culturală din sectoare, care este mai puțin cunoscută la nivelul municipiului, dar în creștere, trebuie remarcat că există servicii ale primăriei și/sau centre culturale în cinci sectoare din cele șase, fiecare sector funcționând într-un mod distinct. O parte dintre centre sunt organizate ca servicii publice (sectorul 4) sau instituții publice (sectorul 2, 3 și 6)

Domeniu / Instituții	În subordinea Consiliului General al Municipiului București	În subordinea Consiliilor Locale de sector	În subordinea Ministerului Culturii	În subordinea altor autorități	Total
Patrimoniul construit și monumente de for public	1		1		2
Muzee	2 (18 filiale)		11	18	31
Biblioteci	1 (33 filiale)		1	5+	7+
Teatru, dans & circ	14		2		16
Operă, operetă & concerte	1		5	1	7
Instituții cu mandat educativ și de formare	4				4
Centre multidisciplinare	3				3
Spații gazdă				5	5
Centre culturale de sector		5			5
Total	26	5	19	29+	

Tabelul 1: Numărul principalelor instituții culturale publice adresate publicului larg din București, în funcție de subordonarea administrativă

1 Agregare realizată de autori (a se vedea Anexa 1 pentru detalieri). Unele instituții publice bucureștene nu se adresează publicului larg, ci reprezintă autorități de reglementare și sprijin sau instituții suport pentru actorii culturali naționali (AFCN, CNC, INCCF etc.), și nu au fost incluse în tabelul de mai sus. Prezența lor în București reprezintă însă un avantaj pentru organizațiile culturale bucureștene.

aflate în subordinea Consiliului Local, altele ca servicii în cadrul primăriei (sectorul 1, cu intenția însă de transformare în serviciu public cu personalitate juridică, Galeria Dialog din sectorul 2, și sectorul 3 – complementar activității Centrului Cultural Casa Artelor). Sectorul 2 derulează o serie de activități culturale și prin centrele socio-culturale de sector. Ele au o infrastructură variată și o activitate diversă, de la cursuri artistice pentru adulți și copii, producții artistice (teatru, concerte), conferințe sau găzduirea producțiilor din alte spații, până la acțiuni culturale în spații publice – precum parcuri sau mall-uri. Trebuie menționat că, în cele mai multe cazuri, centrele culturale ale primăriilor de sector colaborează cu alte direcții din cadrul primăriei, precum Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, însă nu colaborează deloc între ele sau cu Primăria Municipiului București.

Din punct de vedere funcțional, instituțiile publice (la care se face uneori referire prin sintagme precum „zona instituțională/instituționalizată” sau „instituții de stat”) beneficiază într-o majoritate covârșitoare de echipamente culturale proprii și de subvenții anuale care acoperă între 80-97% din cheltuielile lor de funcționare și programare culturală, cu excepția câtorva instituții în care procentul fondurilor atrase este mai ridicat, precum Școala de Artă București, sau a celor foarte puține, precum Universitatea Populăra Ioan I. Dalles, care nu beneficiază de subvenții (ci doar de sprijin infrastructural) și se susțin exclusiv din fonduri atrase².

Aceste finanțări s-au situat în general sub nevoile reale ale instituțiilor (mandatului și obiectivelor lor), inclusiv la nivel investițional (cu variații de la o instituție la alta), cu alocări adesea imprevizibile și întârzieri în fluxurile de aprobare. Avantajul extrem de important al subvenției și infrastructurii de care beneficiază, care le conferă stabilitate și o relativă predictibilitate, și al legitimității în spațiul public și în fața autorităților, oferite de statutul lor, este dublat însă de inflexibilitate administrativă și de o birocrație excesivă, specifice administrației publice românești, care limitează într-o mare măsură impactul activității acestor instituții și capacitatea lor de a răspunde creativ nevoilor publicului și schimbărilor din sectorul cultural.

Astfel, majoritatea instituțiilor culturale adresate publicului larg funcționează, indiferent de subordonarea lor, pe baza unei legislații specifice principalelor domenii (legile de „sistem”), grupate în

4 categorii: biblioteci, muzee, instituții și companii de spectacole sau concerte și așezăminte culturale³, câteva instituții municipale și de sector, precum ARCUB sau Creart, fiind organizate ca servicii ale administrației locale. Reglementărilor specifice pe domenii li se adaugă reglementarea privind managementul instituțiilor publice de cultură⁴, aplicabilă tuturor instituțiilor publice indiferent de domeniul sau subordonarea și finanțarea lor. Aceasta prevede selectarea managerilor pentru mandate limitate, pe baza unui concurs de proiect de management, și modul în care conducerea instituțiilor publice de cultură relaționează cu autoritățile administrației publice locale. Astfel, caietul de obiective (setul de cerințe formulate de către autoritate, pe care managerul trebuie să le îndeplinească prin intermediul programului minimal al instituției publice de cultură, în vederea satisfacerii nevoilor culturale ale comunității), reprezintă fundamentul proiectului de management propus de manager, pe baza căruia autoritatea publică alocă subvenția și evaluează anual realizările. Caietul de obiective este, de aceea, un instrument cheie în implementarea strategiei.

La toate aceste prevederi specifice domeniului cultural se adaugă o serie de reglementări cu caracter general, cu privire la angajarea și salarizarea personalului din sectorul public⁵, la finanțele publice (relevante pentru modul în care se fundamentează și se aprobă proiectele de investiții publice)⁶, la Codul fiscal sau contabilitate⁷, ultimele din ele fiind aplicabile, de altfel, tuturor persoanelor juridice. Toate aceste reglementări, moștenire a unei abordări administrativ-centralizate inerțiale și nu a unui sistem public care își creează instrumentele în funcție de obiectivele

2 Raportul „Cartografierea finanțărilor pentru cultură”, realizat de Funky Citizens la comanda ARCUB, detaliază subvențiile alocate principalelor instituții culturale municipale în perioada 2007-2015 (Funky Citizens (2015)).

3 Legea bibliotecilor, nr. 334/2002, republicată; Legea muzeelor și a colecțiilor publice, nr. 311/2003, republicată; Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată; OG nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic, aprobată prin Legea nr. 353/2007, cu modificările și completările ulterioare; OUG nr. 118/2006 privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale, aprobată cu modificări prin Legea nr. 143/2007, cu modificările și completările ulterioare, ultima dintre ele puțin relevantă pentru București.

4 O.U.G. nr. 189/2008 privind managementul instituțiilor publice de cultură, cu modificările și completările ulterioare; O.M.C. nr. 2799/2015 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și desfășurare a concursului de proiecte de management, a Regulamentului-cadru de organizare și desfășurare a evaluării managementului, a modelului-cadrului al caietului de obiective, a modelului-cadru al raportului de activitate, precum și a modelului-cadru al contractului de management, emis pe baza și pentru punerea în aplicare a O.U.G. nr. 189/2008.

5 Legea nr. 53/2003 – Codul Muncii, republicată; HG nr. 286/2011 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind stabilirea principiilor generale de ocupare a unui post vacant sau temporar vacant corespunzător funcțiilor contractuale și a criteriilor de promovare în grade sau trepte profesionale imediat superioare a personalului contractual din sectorul bugetar plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare; Anexa IV din Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare.

6 Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare.

7 Legea contabilității nr. 82/1991, republicată.

care se doresc a fi atinse, generează un context restrictiv, inadaptat sectorului cultural. În plus, fapt care afectează întreg sectorul cultural, reglementările sunt adesea necorelate sau aplicarea lor nu este unitară (în special în materie fiscală).

Dincolo de birocrăția excesivă, de dificultatea (sau imposibilitatea) angajării unor categorii de cheltuieli, una din principalele probleme o reprezintă angajarea și salarizarea personalului din instituțiile publice, atât prin inflexibilitatea și neadaptarea la nevoile de competențe ale instituției, cât și prin nivelul redus al salariilor, care fac dificilă motivarea angajaților și atragerea unui personal cu competențele și expertiza necesare. Ceea ce se impune (prin modificări legislative) ar fi: Îmbunătățirea nivelului de salarizare în toate categoriile de instituții publice de cultură; Introducerea unui sistem pecuniar motivațional, care să nu fie bazat pe vechimea în muncă, ci pe realizările și performanțele profesionale și artistice; Posibilitatea angajării nu numai pe perioadă nedeterminată ci și pe perioadă determinată, pentru realizarea unor proiecte/programe specifice, a unor specialiști competenți, care să aibă expertiza necesară, inclusiv din străinătate; Corelarea anexelor ce cuprind funcții, profesii, meserii specifice cu necesitățile reale ale fiecărei categorii de instituții publice de cultură, precum și cu oferta instituțiilor de învățământ superior. Este de remarcat, în acest sens, că, ținând cont de specificul activității instituțiilor de spectacole și concerte, acestea beneficiază deja prin OG nr. 21/2007 de un sistem mai flexibil, derogatoriu de la sistemul general⁸. Chiar și așa, recentul conflict de la Opera Națională din București demonstrează că modul de funcționare al acestor instituții continuă să fie inadaptat misiunii și activității lor, fiind nevoie de o reformare și de o flexibilizare reală a funcționării lor. Modificările legislative nu țin, desigur, de autoritățile locale, însă dată fiind importanța Capitalei și legitimitatea Primarului General și a organizațiilor culturale bucureștene la nivel național, ele pot coagula și promova dezbatere și propuneri concrete de modificări legislative. Limitările legate de personal au impact și asupra atragerii altor fonduri, neexistând personalul necesar derulării unor programe europene, spre exemplu. Procentul limitat al finanțărilor proprii este blocat, de asemenea, și de birocrăția aprobării de către autoritatea tutelară a tarifelor pentru diversele servicii oferite (de la prețul biletelor, la nivelul chiriei pentru spațiile proprii).

⁸ Acesta prevede posibilitatea încheierii de contracte de muncă pe durată determinată, inclusiv pe stagii ori reprezentare artistică, a contractării de personal artistic remunerat în baza prevederilor legale privind dreptul de autor și drepturile conexe, precum și de personal tehnic și administrativ remunerat pe baza unor convenții civile de prestări de servicii, potrivit dispozițiilor Codului civil, ultimele două considerându-se nu cheltuieli salariale, ci cheltuieli aferente producțiilor artistice.

Acestor limitări li se adaugă și funcționarea pe baza unor bugete anuale, care face dificilă planificarea și realizarea unor proiecte de termen lung și de impact, a unor coproducții și colaborări internaționale.

Există, apoi, probleme de sistem specifice diverselor domenii, legate din nou de o perpetuare inerțială a unui mod de funcționare moștenit de decenii, de la accentul excesiv pe „inventarul” bibliotecilor – o frână în transformarea lor în veritabile centre în comunitate –, la necesitatea reevaluării activității de cercetare în muzee, marcate și de legislația extrem de stufoasă și contradictorie din domeniul patrimoniului.

Este nevoie, prin urmare, de crearea unor formule instituționale noi, mai deschise și mai flexibile, care funcționează cu succes în multe țări europene (de la fundații de utilitate publică, la parteneriate între diverse autorități). Modelul asociațiilor create de diverse municipalități pentru candidatura pentru Capitala Europeană a Culturii 2021 poate fi un punct de plecare.

Organizațiile non-profit/ONG-urile/sectorul independent⁹, adică **asociațiile și fundațiile** organizate conform OG nr. 26/2000¹⁰ ca persoane juridice de drept privat fără scop lucrativ, reprezintă unii dintre cei mai dinamici actori ai sectorului cultural bucureștean, care acoperă domenii și practici extrem de diverse. Aceștia aduc o ofertă complementară sau alternativă instituțiilor publice (în teatru, dans contemporan, unde zona independentă a împins crearea unei instituții publice dedicate, în promovarea patrimoniului, în dezvoltarea urbană), animă sectoare în care instituțiile publice sunt marginale (muzică, literatură sau arte vizuale contemporane) și acoperă zone, tematici sau abordări în diverse domenii culturale care sunt puțin sau deloc acoperite de ceilalți actori. Asta a generat, în ultimii ani, o efervescență în zona culturii în educație, a intervenției socio-culturale sau a dezvoltării comunitare prin proiecte culturale.

O estimare a numărului organizațiilor active la nivelul Bucureștiului este extrem de dificilă, în lipsa oricăror mecanisme consecvente de cartografiere, dar și datorită dinamicii extrem de mari a sectorului independent. În plus, există o gamă foarte largă de inițiative creative sau comunitare ne-instituționalizate (fără personalitate juridică), dar cu o activitate și impact în creștere.

Caracterizat prin flexibilitate instituțională (spre deosebire de legislația specifică instituțiilor publice, OG 26/2000 oferă dispoziții simple și

⁹ Terminologia care desemnează această zonă este foarte diversă și a variat în timp, de la organizații neguvernamentale sau ONG-uri, la zona neinstituționalizată, sectorul independent sau zona alternativă.

¹⁰ OG nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare.

permissive de înființare, organizare și funcționare a asociațiilor și fundațiilor, precum și de constituire și utilizare a veniturilor proprii¹¹ și dinamism, acest sector s-a dezvoltat și și-a câștigat o legitimitate, care a dus la crearea în timp a unor mecanisme de finanțare publică a proiectelor culturale. Cu toate acestea, organizațiile non-profit rămân caracterizate de fragilitate și precaritate, în lipsa unui sprijin public consistent și adaptat și, adesea, a unei legitimități și recunoașteri din partea unor actori din sectorul public.

Astfel, organizațiile non-profit pot beneficia de sprijin financiar de la bugetul de stat sau de la bugetele locale, mecanismul principal de atribuire a acestui sprijin fiind acela al finanțării nerambursabile pentru proiecte culturale¹² (definită ca alocarea de fonduri, prevăzute distinct în bugetele autorităților finanțatoare, pentru acoperirea parțială sau, după caz, integrală a cheltuielilor necesare producerii și/sau exploatării de bunuri culturale prin programe, proiecte și acțiuni culturale) prin apeluri de proiecte. La nivelul Bucureștiului există doar trei asemenea mecanisme de finanțare, unul municipal (ARCUB) și două naționale (AFCN și, specific pentru proiectele de promovare cinematografică, CNC), cu inițiative timide la nivelul câtorva sectoare (vezi subcapitolul 5. Finanțarea publică a culturii). Asta deși OG 51/1998 prevede că orice autoritate a administrației publice centrale sau locale și orice instituție publică care are ca obiect de activitate și finanțarea de programe, proiecte și acțiuni culturale poate prevedea un buget pentru finanțări nerambursabile.

În plus, coroborat cu legislația privind finanțele publice, accesarea, derularea și decontarea acestora este extrem de birocratică, acoperind doar într-o mică măsură sau deloc cheltuieli absolut necesare pentru dezvoltarea și derularea unui proiect precum cele de funcționare (chirie, personal etc.) sau echipamente. Precaritatea finanțărilor duce și la o lipsă a unui personal administrativ calificat, perpetuând o fragilitate și o capacitate scăzută a multor organizații. Prin mecanismul anual al finanțărilor, dar și prin nivelul lor relativ scăzut și lipsa unor linii distincte pentru proiecte mici sau mari, sunt dificil de realizat proiecte mai ample; în plus, ele sunt excesiv axate pe evenimential, încurajând mai puțin producția, dezvoltarea, experimentul sau cercetarea în zona culturală. Ca și în cazul instituțiilor publice, dar într-o măsură mult mai mare datorită unei totale imprevizibilități, lipsa

unor mecanisme de finanțare multianuală, pe care OG 51/1998 le permite, reprezintă o frână în dezvoltarea unor programe mai ample, cu impact pe termen lung, la nivelul orașului și crează o instabilitate financiară în rândul ONG-urilor.

Nu există deocamdată, la nivelul autorităților publice românești, un mecanism de sprijin financiar organizațional sau pentru un pachet de servicii culturale oferite de ONG-uri, deși trebuie menționat faptul că, în varianța inițială din anul 2000, Legea privind asociațiile și fundațiile prevedea dreptul unei asociații sau fundații de utilitate publică de a i se concesiona servicii publice fără caracter comercial, precum și „dreptul preferențial la resurse provenite din bugetul de stat și din bugetele locale”¹³. Pe de altă parte, deși autoritățile locale sau centrale pot oferi un sprijin infrastructural, prin darea în folosință, în condiții favorabile, a unor spații aflate în administrarea acestor autorități, un asemenea mecanism este rar folosit¹⁴.

În ceea ce privește sponsorizarea din partea sectorului comercial, reglementările actuale (Legea nr. 32/1994 privind sponsorizarea și mecenatul și Codul fiscal) nu fac sponsorizarea suficient de atractivă din punct de vedere al deducerilor fiscale pentru companii, astfel încât acest instrument să devină o sursă mai amplă de venit pentru organizațiile non-profit și instituțiile publice din sectorul cultural (vezi și studiul “Cartografierea finanțărilor pentru cultură”).

O a treia categorie de actori culturali aparține **sectorului antreprenorial**, de la domeniile tradiționale ale industriilor culturale (cinema, carte, muzică, audiovizual, multimedia), la domeniul mai larg al sectoarelor creative care include producția digitală interactivă (jocuri video, aplicații), arhitectură, urbanism, design, artizanat, artă populară, gastronomie etc. Și în acest caz, o cartografiere exactă a numărului de organizații sau a cifrei lor de afaceri este dificil de realizat.

11 O flexibilitate suplimentară e oferită de faptul că aceste structuri asociative non-profit pot să înființeze societăți comerciale, dividendele obținute din activitatea acestora urmând să fie utilizate pentru realizarea scopului asociației sau fundației.

12 În baza OG nr. 51/1998 privind îmbunătățirea sistemului de finanțare a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, cu modificările și completările ulterioare.

13 În prezent, statutul de utilitate publică se dovedește puțin atractiv, criteriile și procedurile de obținere a acestui statut fiind restrictive și greoaie și aducându-i în schimb asociației sau fundației doar două drepturi specifice și nu mai puțin de șase obligații. Între drepturi, posibilitatea (dar nu și obligativitatea) atribuirii, de către autoritățile administrației publice, în folosință gratuită, a unor bunuri proprietate publică. Dată fiind scăderea flexibilității și creșterea birocrăției pe care un asemenea statut o presupune pentru organizație, în condițiile în care o autoritate publică dornică să susțină organizațiile culturale pe care le apreciază pentru a oferi un serviciu public are posibilitatea legală de a oferi acestora, în condiții favorabile, spații în folosință, acest mecanism se dovedește, în formula actuală a legii, de o eficiență scăzută.

14 De remarcat că legislația privind spectacolele și concertele include și pentru organizațiile private o derogare favorabilă de la legislația generală, OUG 21/2007 prevăzând că pentru încurajarea companiilor de spectacole sau concerte private (organizate ca asociații sau fundații), persoanele fizice și persoanele juridice sunt scutite de plata impozitelor pe clădirile în care se desfășoară activitățile de spectacole sau concerte, precum și de plata impozitului pe terenurile aferente respectivelor imobile.

O evaluare a întregii economii creative arată însă că Bucureștiul este lider național în ceea ce privește antreprenoriatul cultural – raportându-ne la numărul de angajați, numărul de firme și cifra de afaceri, București atinge, fără excepții, valori între 30% și 60%. Următorul oraș este Clujul, care acoperă încă cca. 10-20% din activitatea înregistrată la nivel național (a se vedea și Tabelul 2). În Capitală erau înregistrate, în 2014, 16.398 de firme specializate în activități creative, ceea ce însemna aproximativ 12,5% din totalul agenților economici¹⁵.

Dacă cinemaul beneficiază de un sprijin public dedicat producției iar zona editorială de mecanisme specifice de finanțare nerambursabilă, chiar dacă minimale, în rest, fondurile speciale dedicate culturii, pe bază de finanțări nerambursabile, nu încurajează de regulă o abordare antreprenorială (limitează finanțarea la activități fără profit) și nu oferă sprijin pentru producție. Ar fi necesare pârghii distincte pentru zona antreprenorială, inclusiv o componentă de asistență și consultanță antreprenorială care să însoțească schemele de finanțare de fonduri europene pentru IMM-uri (a se vedea Tema strategică 4).

Dincolo de diferențele de statut juridic și specificitățile fiecărui domeniu, ceea ce caracterizează sectorul cultural bucureștean este o mare fragmentare și lipsă de coordonare și colaborare, și chiar de cunoaștere între diversele domenii și sectoare. Inițiativele de creare a unor clustere sau evenimente-rețea (precum formatul Noptilor) reprezintă modalități eficiente, dar încă insuficiente, de coagulare și integrare a ofertei și infrastructurii existente.

Județ	CA 2009	CA 2014	Delta 2014-2009	Poziție 2014	Poziție 2009
MUNICIPIUL BUCUREȘTI	69,42%	62,56%	-6,86%	1	1
CLUJ	4,36%	7,78%	3,42%	2	2
ILFOV	3,75%	4,31%	0,56%	3	3
PRAHOVA	1,54%	3,63%	2,09%	4	7
TIMIȘ	2,30%	2,61%	0,31%	5	4
BRAȘOV	2,11%	2,60%	0,49%	6	5
IAȘI	1,85%	2,47%	0,62%	7	6
BIHOR	0,73%	1,20%	0,47%	8	14
MUREȘ	0,80%	0,98%	0,18%	9	10
ARGEȘ	0,74%	0,97%	0,22%	10	13
CONSTANȚA	1,21%	0,94%	-0,27%	11	8
DOLJ	0,92%	0,90%	-0,02%	12	9
Total top 10	87,61%	89,11%	1,50%	-	-

Tabelul 2: Dinamica ponderii județelor în economia națională – cifra de afaceri, sectoare culturale și creative 2009-2014¹⁶

¹⁵ Volintiru, C., Miron, D. (2014), „Business Environment and Creative Industries in Romania”, Amfiteatru Economic, 17(38), pp. 288-298.

¹⁶ Tabelul este preluat din Pislaru, Dragoș (2015), „Sectorul cultural și creativ în România: rolul economic și potențial de creștere”, în Cojanu, V. et al. Sectoarele culturale și creative în România: importanța economică și contextul competitiv, INCFC, Editura Pro Universitaria: București, p.75.
Sursa: prelucrarea autorilor pe baza datelor ONRC.

5

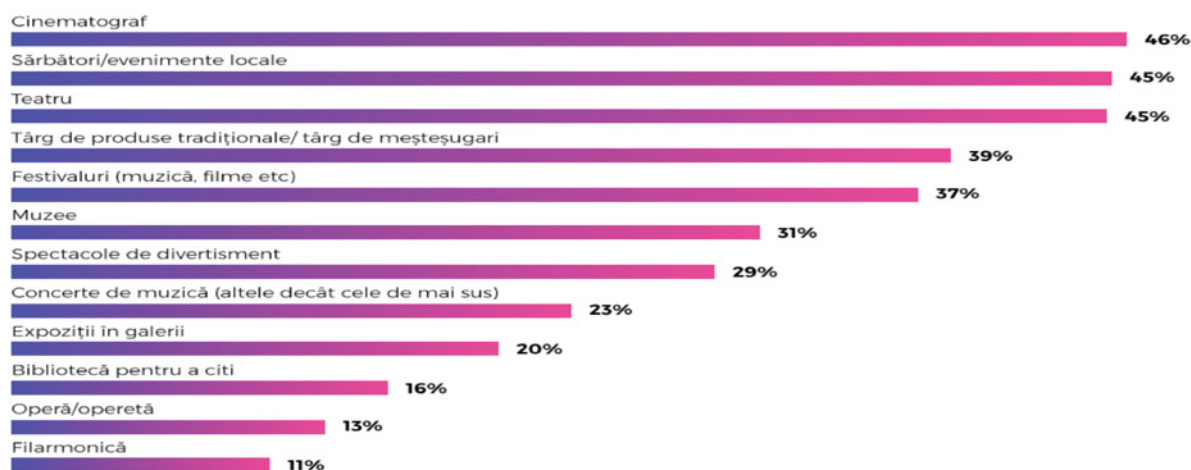
PRACTICILE CULTURALE ȘI ATITUDINILE BUCUREȘTENILOR
PRIVIND OFERTA ȘI INFRASTRUCTURA CULTURALĂ

Conform datelor din Studiul de consum cultural la nivelul Bucureștiului 2015, primul de acest fel la nivelul orașului București, realizat de Institutul Național pentru Cercetare și Formare în Cultură, Capitala este un oraș bine conectat la mijloacele media: internetul este utilizat de 62,5% din populație, comparativ cu 58% la nivel național. Față de media europeană de 79%¹, însă, există suficient spațiu de îmbunătățire. În plus, gospodăriile din București sunt foarte bine dotate din punct de vedere tehnologic: cele mai multe beneficiază de cel puțin un aparat TV, un computer sau un laptop, un smartphone sau un telefon normal. Pe lângă bunurile mult mai comune, precum televizorul și computerul, un procent destul de mic din populație (14%) deține în prezent un e-book reader.

(39%) – un mix de activități clasice cu forme mai noi de producție culturală. Următoarele trei locuri sunt ocupate de mersul la festivaluri de muzică și film, de vizitarea muzeelor și de participarea la spectacole de divertisment. Pe ultimele locuri se clasează, în ordine descrescătoare, vizitarea expozițiilor din galerii, mersul la bibliotecă, la operă/operetă și filarmonică (vezi Graficul 3).

Aceste date sunt susținute de cele raportate de instituțiile publice de cultură. De pildă, în cazul teatrelor, gradul de ocupare este unul foarte mare – la nivelul anului 2014, cinci teatre se aflau în top -, cu maxim 100% (Metropolis) sau peste 90% (Teatrul de animație Tândărică, Teatrul Bulandra, Teatrul de Comedie).

De câte ori ați mers în ultimile 12 luni la...?

Cea mai răspândită formă de consum cultural domestic și realizată cu cea mai mare frecvență este privitul la televizor – 65% dintre respondenți au declarat că se uită la televizor o dată sau de mai multe ori pe zi. După privitul la televizor, cele mai populare activități culturale domestice sunt ascultarea de programe radio, ascultarea de muzică sau urmărirea de filme.

În ceea ce privește consumul cultural public, primele patru locuri în topul preferințelor sunt ocupate de mersul la cinematograful (46%), participarea la sărbători sau evenimente locale (45%), mersul la teatru (45%) și vizitarea târgurilor de produse tradiționale/ târguri meșteșugărești

Graficul 3: Consumul cultural în spațiul public în București (ultimul an de 1-2 ori pe an sau mai des) [Sursa: INCFC (2015)]

Pe de altă parte, studiul surprinde variațiile în funcție de vârstă sau nivel de educație, cu o participare foarte redusă generalizată pentru persoanele peste 65 ani.

La nivel european, România are o rată de 74% a non-participării populației la activități artistice, față de media EU-27 de 62%². Topul celor mai practicate hobby-uri evidențiază preferința bucureștenilor pentru dans, fotografie, scriere creativă sau meșteșuguri tradiționale.

¹ Date preluate din ultimul studiu Eurostat despre accesul la internet la nivelul UE-28 în 2013 - disponibil online la <http://ec.europa.eu/eurostat>

² Date preluate din Eurobarometrul 2013 despre acces și participare culturală, disponibil online la http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_399_fact_ro_en.pdf, accesat pe 25 martie 2016

Referitor la numărul și calitatea evenimentelor culturale locale, bucureștenii par a fi mai mult mulțumiți decât nemulțumiți de acestea, fie că vorbim de cele care se desfășoară în instituții publice de cultură, fie la cele în aer liber.

În ceea ce privește barierele de participare la evenimente, principalele răspunsuri le indică pe cele legate de cost (aproape 50%), urmate la distanță de lipsa de timp și de problemele legate de spațiu – cetățenii le-ar vrea fie mai aproape de casă (9%), fie ar dori mai multe spații culturale (3,5%), fie ar dori să aibă mai multe spații de socializare în interiorul spațiilor culturale deja existente (2%). De asemenea, cu cât o persoană participă mai des la actul cultural, cu atât justificările legate de cost și timp scad în importanță, crescând în schimb dorința de ameliorare a caracteristicilor spațiului, a produselor culturale și a publicității care le este făcută (vezi Tabelul 3). În ceea ce privește costurile biletelor, e interesant de menționat că persoa-

nele care participă rar sau deloc la evenimente culturale se așteaptă ca intrarea să fie gratuită sau prețurile să fie cât mai accesibile. Pe de altă parte, consumatorii frecvenți de cultură își doresc mai degrabă reduceri pentru bilete de grup.

Aceste date oferă o cheie de interpretare pentru tacticile de stimulare a participării culturale, căci deseori evenimentele gratuite nu conduc neapărat și la o creștere a participării. Dacă ne referim la spațiu, persoanele care merg des și foarte des au o doleanță în mare măsură comună, ele declarând că ar participa mai frecvent la evenimente culturale în special dacă ar avea mai multe spații de parcare (14% dintre cele care merg des și 21% dintre cele merg foarte des).

Studiul surprinde și nuanțează o varietate de practici de consum la nivel domestic sau în spațiul public și este disponibil spre consultare în pagina web a Strategiei.

Frecvență de participare la evenimente	Bariere care afectează consumul cultural					Total
	Spațiu	Cost	Timp	Produs	Informație	
Niciodată	16%	59%	17%	3%	5%	100%
Foarte rar	16%	49%	25%	2%	9%	100%
Rar	19%	42%	23%	3%	12%	100%
Des	21%	40%	17%	3%	19%	100%
Foarte des	25 %	42%	12%	5%	18%	100%

Tabelul 3: Bariere care afectează participarea la evenimente culturale
[Sursa: INCFC (2015)]

6

FINANȚAREA PUBLICĂ A CULTURII

Cultura bucureșteană este susținută public în primul rând din bugetele locale, prin autoritățile administrației publice locale (municipale – Primăria Municipiului București și de sector – primăriile celor șase sectoare)¹, și din bugetul național, în special prin Ministerul Culturii, căruia i se adaugă o serie de alte autorități centrale ce susțin instituțiile culturale din subordine (a se vedea Anexa 1). Această varietate a autorităților publice oferă o diversitate și un sprijin importante, dar și o dificultate de coordonare a acțiunilor, precum și de evaluare exactă a nivelului real al investiției publice în domeniul cultural. O analiză a finanțării publice și private pentru cultură și a evoluției acestora în perioada 2007-2015 a fost realizată în cadrul acestui proces de Asociația Funky Citizens².

Trebuie notat faptul că, dată fiind asimilarea culturii, din punct de vedere bugetar, aceleiași categorii din care fac parte recreerea și religia (în condițiile unor alocări importante pentru religie la nivel central și a întreținerii parcurilor și grădinilor publice la nivel local), **este dificilă evaluarea exactă a dimensiunii alocării financiare** pentru serviciile culturale propriu-zise.

La nivel local, o sinteză a bugetului alocat culturii este prezentată în Tabelul 4, care indică faptul că **Primăria Municipiului București este principalul finanțator al acțiunii culturale publice**. Bugetul alocat de PMB este în creștere considerabilă din 2014 încoace (vezi lin. 3), nu doar ca sume absolute, ci și ca procent din bugetul total al municipiului sau din bugetul „cultură, recreere, religie”, reflectând noi priorități și inițiative ale orașului. Pe de altă parte, ponderea cumulată a celor 6 primării de sector este considerabil mai mică (în 2015, aproape o zecime din bugetul municipal – lin. 6), în condițiile în care cea mai mare parte a bugetului „cultură, recreere, religie” la nivelul sectoarelor (lin. 5) include sumele pentru întreținerea și funcționarea parcurilor, grădinilor etc.

În condițiile în care Legea administrației publice locale nu impune o departajare a categoriilor de cheltuieli ce pot fi finanțate de cele două categorii

de autorități locale (**municipală și de sector**)³ sau o minimă obligație de corelare sau coordonare între bugetele acestora, **o asemenea coordonare nu a existat decât marginal**.

Se poate aprecia că, cu puține excepții, gradul de transparență în definirea priorităților care desenează bugetele centrale și locale este extrem de redus. În aceste condiții, bugetele alocate sunt mai curând lineare de la un an la altul și par a urmări o inerție a bugetării și nu o bugetare bazată pe programe și proiecte, cu atât mai mult în condițiile lipsei unei strategii culturale la nivelul orașului. Criteriile pe baza cărora sunt alocate fondurile sunt încă opace, iar indicatorii de monitorizare a acestora, deficitari.

Nivelul investițiilor (lin. 4 și 7) variază major de la un an la altul, în funcție de proiectele în derulare și de fondurile externe atrase. De altfel, principalele cheltuieli de investiții din perioada 2007-2014 s-au realizat mai curând în domeniul recreerii (în special Stadionul Național Lia Manoliu), iar cele din domeniul strict cultural au vizat, mai ales, consolidarea, restaurarea și modernizarea spațiilor unor instituții culturale și mai puțin dezvoltarea unor noi echipamente, cu excepția notabilă a centrului multifuncțional Hanul Găbroveni – ARCUB.

Ținând cont de specificul organizării și finanțării sistemului cultural, sprijinul financiar public pentru activitatea culturală este dirijat în principal către subvențiile acordate instituțiilor și serviciilor publice din subordinea diverselor autorități, la nivelul orașului București existând un număr limitat de mecanisme de finanțare nerambursabilă pentru proiecte culturale și având un buget redus. Este vorba, la nivel local, de ARCUB, cu inițiative timide ale autorităților sectoarelor 1 și 3 de a lansa în 2015 asemenea mecanisme, cărora li se adaugă, la nivel central, Fondul Cultural Național (administrat de AFCN) și Fondul Cinematografic Național destinat evenimentelor din domeniul cinematografiei (administrat de CNC). O comparație a celor două tipuri de alocări surprinde **o discrepanță majoră în ceea ce privește subvențiile publice și fondurile nerambursabile accesibile pe bază de concurs de proiecte**.

1 Autoritățile administrației publice municipale includ Consiliul General al Municipiului București, ca autoritate deliberativă, și Primarul General al Municipiului București, ca autoritate executivă, cu aparatul administrativ al Primăriei Municipiului București, iar la nivel local, Consiliile Locale de sector și Primăriile de sector. Pentru o simplificare a prezentării am utilizat menționarea generică a Primăriei Municipiului București (PMB) și a Primăriilor de sector pentru autoritățile administrației publice locale.

2 Studiul „Cartografierea finanțării pentru cultură” poate fi consultat la www.StrategiaCulturalaBucuresti.ro.

3 Cu excepția școlilor populare de artă și meserii, a căror activitate poate fi susținută financiar exclusiv din bugetul Municipiului, toate celelalte categorii de instituții și servicii culturale pot fi susținute atât din bugetul sectoarelor, cât și din bugetul Municipiului, în funcție de subordonarea acestora.

	2011	2012	2013	2014	2015
1. Bugetul anual „cultură, recreere, religie” al orașului (PMB și primăriei de sector), care include: artă și cultură; sport și recreere; administrarea parcurilor, clădirilor publice, patrimoniului, monumentelor; restaurări și investiții; și servicii religioase	1.066.534.504	1.041.193.823	881.346.618	926.934.902	1.075.317.627
% din bugetul total anual al orașului (PMB și Primăriei de sector)	15,10%	14,43%	12,06%	12,00%	12,00%
2. Bugetul anual „cultură, recreere, religie” al PMB	523.423.236	520.133.586	411.980.680	390.039.053	502.987.986
% din bugetul total anual al orașului	7,41%	7,16%	5,63%	5,16%	9,70%
3. Bugetul anual pentru cultură, care include doar artă și cultură: toate instituțiile culturale publice, finanțări pentru activități, festivaluri, centre culturale etc.	184.123.080	208.321.067	194.482.525	252.059.798	322.680.163
% din bugetul total anual al orașului	2,60%	2,87%	2,66%	3,33%	6,22%
4. Cheltuieli de capital „cultură, recreere, religie” ale PMB	222.773.479	196.880.700	103.133.070	9.498.236	51.808.230
5. Bugetul anual „cultură, recreere, religie” al primăriilor de sector	543.111.268	521.060.237	469.365.938	536.895.849	572.329.641
% din bugetul total anual al orașului	7,69%	7,18%	6,42%	7,00%	11,00%
6. Bugetul anual pentru cultură al primăriilor de sector care include doar artă și cultură: toate instituțiile culturale publice, finanțări pentru activități, festivaluri, centre culturale etc.	32.312.264	31.370.831	27.530.805	31.491.793	36.725.696
% din bugetul total anual al orașului	0,45%	0,43%	0,37%	0,41%	0,70%
7. Cheltuieli de capital „cultură, recreere, religie” ale Primăriei de sector	134.137.089	80.024.252	48.227.089	31.251.418	108.265.382

Tabelul 4: Bugetul anual pentru cultură al orașului (PMB și primăriei de sector) (în lei)⁴

4 Informațiile au fost agregate de echipa București 2021 pe baza studiului „Cartografierea finanțărilor pentru cultură” (Funky Citizens, 2015), precum și a altor informații publice ale PMB, primăriilor de sector și Ministerului Finanțelor (septembrie 2015).

Subvenții ale instituțiilor publice bucureștene		Finanțări nerambursabile pentru proiectele organizațiilor private bucureștene	
Bugetul instituțiilor publice de cultură subvenționate de PMB ⁶	277.635.000	Bugetul proiectelor sectorului privat din București finanțate prin ARCUB	3.883.038
Bugetul instituțiilor publice de cultură din București subvenționate de către Ministerul Culturii ⁷	190.430.000	Bugetul proiectelor sectorului privat din București finanțate prin AFCN ⁸	4.116.086
Total	468.065.000		7.999.124
%	98,31%		1,69%

Luând ca exemplu anul 2015, subvențiile pentru instituțiile publice de cultură destinate publicului larg din subordinea PMB și Ministerului Culturii au un total de aproximativ 104 milioane de euro, pe când fondurile alocate sectorului privat (ONG-uri, SRL-uri, PFA-uri) prin sistemul de finanțare nerambursabilă administrat de către AFCN și ARCUB au un total de aproximativ 1,8 milioane de euro (în condițiile unei creșteri sensibile a bugetului ARCUB pentru finanțări nerambursabile în contextul candidaturii pentru Capitala Europeană a Culturii 2021) – adică o sumă de 57 de ori mai mică (a se vedea Tabelul 5).

Tabelul 5: Subvenții versus finanțări nerambursabile pentru organizații private din București în 2015

Bugetul public alocat la nivel național și local instituțiilor publice de cultură destinate publicului larg (subvenții) și organizațiilor private prin finanțări nerambursabile din cele două surse majore, AFCN și ARCUB (în lei)⁵

5 Sursa: Agregat de autori din informațiile publice ale fiecărui finanțator: pmb.ro, cultura.ro, arcub.ro și afcn.ro (aprilie 2016)

6 În această sumă au fost incluse bugetele celor 22 de instituții publice de cultură din subordinea PMB, conform bugetului propriu al Municipiului București pe anul 2015, actualizat la data de 31.12.2015.

7 În această sumă au fost incluse bugetele aprobate ale celor 16 instituții publice de cultură dedicate publicului larg din subordinea Ministerului Culturii ce își desfășoară activitatea în București.

8 În această sumă au fost incluse bugetele aprobate pentru operatorii privați (ONG, SRL, PFA) din București.

7 BUCUREȘTIUL TURISTIC

In ceea ce privește încadrarea Bucureștiului în oferta turistică a României, orașul se află într-o poziție destul de nefericită, din moment ce clădirile și ansamblurile cu cea mai mare valoare identitară (și atractivitate) de la nivelul țării se află în altă parte (de exemplu, monumentele UNESCO din Transilvania, Bucovina sau Oltenia).

Posibile puncte de atracție pe plan internațional sunt elemente de nișă: categorii de evenimente și spații foarte puțin sau deloc promovate oficial sunt căutate și vizitate în mod constant, în special de un public educat și deschis, interesat de fenomenele din afara destinațiilor obișnuite. Este cazul modernismului interbelic și, de ceva vreme, al arhitecturii din perioada socialistă – nu doar Palatul Parlamentului și bulevardul aferent, ci și multe ansambluri din anii '60 și '70. Operele cele mai reprezentative de arhitectură contemporană (fie că este vorba de lucrări complet noi, fie de restaurări și reabilitări) devin, de asemenea, puncte de atracție pe plan internațional. Festivalul Enescu reprezintă, de asemenea, un pol de atractivitate pentru publicul internațional de muzică clasică. Noile spații creative, festivalurile, cluburile și evenimente underground, pe de altă parte, au dus la o poziționare a Bucureștiului ca „un Berlin al estului”, cu un public specific și în creștere.

De asemenea, în conexiunea Capitalei cu regiunea București-Ilfov, județul Ilfov se bucură de un număr mare de arii protejate de interes național (Lacul Snagov, Pădurea Snagov, Aria Naturală Protejată Scroviștea), precum și de domenii naturale protejate (Lacul și Pădurea Cernica; Gradiștea –Căldărușani –Dridu; Scroviștea). Acestea li se adaugă, chiar în interiorul orașului, Delta Văcărești, declarată parc natural în mai 2016.

În regiunea București-Ilfov, turismul contribuie cu 2% la PIB-ul regional. Cele mai recente date (din 2012) indică faptul că, în București, existau 167 de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare, dintre care 116 hoteluri. Tot în 2012 au fost înregistrate 1.352.788 de turiști în București, dintre care 630.294 români și 722.494 străini. Astfel, mai mult de jumătate dintre turiștii din București-Ilfov sunt străini. Numărul total de turiști a fost de 7.686.489 la nivelul României, ceea ce înseamnă că Bucureștiul a atras 17,6% din ei. Conform Federației Patronatelor din Turism (FPTR), aproximativ 15% din cei 650.000 de străini care se cazează anual la hotelurile din București vin pentru interese personale, 75% pentru afaceri și 10% pentru city break sau sunt în tranzit către alte orașe.

8 TEME STRATEGICE PRIORITARE

Studiile și consultările realizate pe marginea configurației și dinamicii culturale locale au dus la identificarea a șase teme strategice majore pe care orașul București le are de adresat în mod concret în următorii zece ani. O „temă strategică” este considerată o

arie largă, generică, de preocupări identificate drept problematice, care reflectă preocupări ale sectorului cultural, dar și ale cetățenilor orașului. Acestea sunt:

1	Relația dezechilibrată dintre centru și periferie
2	Recuperarea spațiului urban de către locuitorii orașului, ca spațiu al domeniului public
3	Patrimoniul Bucureștiului – zonă identitară abandonată
4	București – oraș european
5	Potențialul neexploatat al industriilor creative
6	Necesitatea ameliorării radicale în administrația și legislația culturale

1

Relația dezechilibrată dintre centru și periferie

În mod tradițional, relația dintre centru și periferie este văzută preponderent din punct de vedere al teritoriului și al raportului dintre comunitățile de periferie și cele din în centru. Accepțiunea care se impune în raport cu Bucureștiul, dat fiind specificul acestuia și în lumina căreia este abordată această primă temă strategică, vizează însă, pe lângă înțelegerea tradițională a relației centru/periferie, și următoarele aspecte:

- relația dintre infrastructura culturală prezentă în centrul Capitalei și infrastructura disponibilă în zonele învecinate, periferice și limitrofe;
- relația dintre oferta culturală disponibilă în centrul Capitalei și cea din periferie și zonele limitrofe;
- relația dintre sistemul public și sistemul privat în sectorul cultural;
- relația dintre artele emergente și artele tradiționale.

Elemente care susțin prioritizarea temei

- Concentrarea infrastructurii culturale în centrul orașului este una dintre cele mai mari probleme percepute la nivelul orașului (vezi Infrastructura culturală);
- Concentrarea resurselor financiare pentru cultură în centrul Capitalei (fonduri publice de la bugetul de stat, cât și de la bugetul local¹) este una dintre principalele cauze ale acestei probleme. Bugetele reduse pentru cultură ale primăriilor de sector au dus și la o investiție redusă în infrastructura culturală. Așa cum notam, însă, primăriile de sector au început (sectorul 3) sau și-au propus (sectorul 6 și 1) să investească în echipe culturale;
- Relaționarea centru-cartiere depinde într-o foarte mare măsură de infrastructura de transport în comun: centrul se distinge de cartiere prin accesibilitatea pe care o oferă mijloacele de transport în comun, în timp ce cartierele se disting prin accesibilitate redusă (majoritatea traseelor mijloacelor de transport în

comun trec prin centru); timpul petrecut pentru transportul dintr-o parte în alta a orașului inhibă explorarea cartierelor, mai ales dacă acestea nu au nimic atractiv de oferit;

- Potențialul spațiilor alternative: dezvoltarea de evenimente culturale în spații non-tradiționale (de exemplu, foste fabrici, spații temporare, piețe agro-alimentare) indică atât un interes, cât și un potențial de dezvoltare a unui nou tip de interacțiune artiști – public, care lipsește din viața culturală din centru;
- Accesul limitat al ONG-urilor culturale la fonduri publice, ținând cont în special de faptul că zone precum arta comunitară, patrimoniul imaterial sau educația creativă sunt acoperite preponderent de sectorul ONG;
- Din punct de vedere cultural, cartierele sunt percepute ca neatractive; parcurile reprezintă în prezent cea mai atractivă resursă a lor; limitarea de cele mai multe ori a ofertei din cartiere la „evenimente gratuite” în parcuri, care sunt privite cu scepticism din cauza încărcăturii politice pe care o poartă;
- Nevoia evenimentelor de mici dimensiuni în cartiere și nișate ca adresabilitate: evenimentele nu au nevoie de o organizare grandioasă, care duce, în general, la ideea de centralizare și subordonare față de o autoritate (politică); locuitorii Capitalei își doresc programe și evenimente mult mai difuze, precum proiecte cu street artists, muzicieni, desenatori etc., plasați în anumite colțuri ale parcurilor;
- Dezechilibrul se manifestă, de asemenea, pentru persoanele cu dizabilități și alte grupuri defavorizate cultural, datorită dificultăților de transport, accesibilitate etc.;
- Anumite grupuri socio-demografice sunt foarte puțin reprezentate de oferta culturală existentă – ca de exemplu vârstnicii, adolescenții sau copiii până în 3 ani;
- Dezechilibre la nivel de legitimare culturală: anumite genuri culturale (precum manea sau hip-hop-ul) sunt menținute ca discursuri culturale periferice, minoritare, deși se bucură de popularitate în rândul mai multor categorii de populație;

¹ vezi „Cartografierea finanțărilor pentru cultură” (Funky Citizens (2015)).

- Ratele înalte de non-consum în ceea ce privește cultura înaltă, cum ar fi consumul de operă/operetă și filarmonică, indică nevoia creării unor strategii de revitalizare a acestora;
- Studiul de consum cultural² indică un grad destul de mic de informare a cetățenilor cu privire la evenimentele culturale, în special la cele care au loc în comunitate. De asemenea, în consultările realizate pentru elaborarea Strategiei, operatorii culturali au menționat infrastructura dedicată comunicării (de exemplu, mobilier urban, panouri publicitare etc.) ca fiind la rândul său deficitară, în special în afara centrului.

Pe de altă parte, în ultimii ani s-a remarcat o multiplicare a inițiativelor care răspund acestor dezechilibre, chiar dacă numărul și impactul lor rămâne marginal:

- Pentru categoria de vârstă 0-3 ani, există Festivalul internațional de teatru pentru copii „100. 1000. 1 000 000 de povești”, care propune o secțiune de spectacole pentru această vârstă, și câteva inițiative mici, de tipul: Atelier D Proiecte pentru copii, Asociația Da’DeCe și Asociația pentru creativitate. Pentru grupul vârstnicilor, Teatrul de Revistă Constantin Tănase are inițiativa Ziua Pensionarilor, similară cu a altor teatre publice, prin care această categorie socială beneficiază de acces gratuit la anumite spectacole. De asemenea, proiectul Vârsta a patra desfășurat de tangaProject împreună cu rezidenții căminului Moses Rosen este un exemplu pozitiv în ceea ce privește proiectele de artă comunitară pentru vârstnici.
- Un alt exemplu este Inițiativa Ofensiva Generozității din zona Rahova-Uranus, unul dintre cartierele bucureștene cel mai afectate de evacuarea forțată a persoanelor vulnerabile ce locuiau în condiții problematice. Artiștii inițiatori, împreună cu lideri informali ai comunității din zonă, au realizat de-a lungul timpului, într-o manieră de lucru deschisă și colaborativă, diverse programe culturale menite, pe de o parte, să atragă atenția asupra nedreptății sociale, iar pe de alta, să ducă la solidarizarea și creșterea capacității de reacție a persoanelor

nelor amenințate de evacuare³. Astfel de proiecte ilustrează și interesul crescut al unor comunități artistice (Ofensiva Generozității, La Bomba Studios, Gazeta de Artă Politică, Claca) pentru arta cu dimensiune socială, dar reprezintă și exemple concrete despre cum arta poate juca un rol decisiv nu doar în conștientizarea unor probleme sociale grave (sărăcie, discriminare etnică, excluziune, lipsa locuințelor), ci mai ales în constituirea unor noi forme de artă comunitară, în care cetățenii afectați dobândesc capacitate de autoreprezentare.

- Alte exemple pozitive vin din zona programelor sociale derulate de instituțiile publice de cultură, care realizează parteneriate cu fundații și instituții în beneficiul diferitelor grupuri defavorizate: pensionari, copii instituționalizați, bolnavi de cancer etc. (de exemplu, Teatrul Evreiesc de Stat colaborează cu Alianța Pensionarilor sau Fundația Hospice, iar Teatrul Nottara a organizat un festival de teatru pentru deținuți, în parteneriat cu Administrația Națională a Penitenciarelor).

Toate acestea indică nevoia, dar și oportunitatea unei reechilibrări la nivelul orașului, pentru o dezvoltare sustenabilă și incluzivă.

2

Recuperarea spațiului urban de către locuitorii orașului, ca spațiu al domeniului public

Orașele au devenit din ce în ce mai aglomerate, fără spații publice dedicate interacțiunii între cetățeni. Dezvoltarea urbană cu mari curenți de reglementare, coroborată cu privatizarea haotică ce a acaparat Bucureștiul în ultimii 25 de ani, au contribuit la un nivel redus de calitate a vieții și la o slabă implicare civică a cetățenilor în chestiunile urbane comune. Este imperativă restaurarea unui echilibru – în care orașul să devină un sistem urban de interacțiuni între cetățean, spațiul fizic contruit, țesătura identitară asociată orașului, sectorul public și cel privat. Pentru asta, locuitorii trebuie să recupereze spațiul urban ca spațiu ce ține și de domeniul public, al comunității.

³ Piesa de teatru comunitar Faceți loc!, scrisă de Mihaela Michailov și regizată de David Schwartz, are la bază poveștile de viață ale unora dintre locuitorii din zona Rahova-Uranus, iar La harneală, spectacolul de Mihaela Drăgan și Mihai Lukacs, produs de La Bomba Studios Rahova-Uranus, reia aceeași temă, invitând pe scenă deopotrivă actori profesioniști și persoane evacuate, care-și joacă propriile roluri.

Elemente care susțin prioritizarea temei

- Orașul București este perceput, pe bună dreptate, ca fiind un loc aglomerat, condus de trafic, în care pietonii își găsesc cu greu locul;
- Spațiul public insuficient și slaba amenajare a acestuia fac din București un oraș neprietenos cu locuitorii săi și neatractiv pentru turiști;
- Numărul mare de autoturisme private și lipsa reglementărilor pentru parcare au condus la situația mașinilor parcate pe domeniul public, la curbe sau pe trotuare. De altfel, sistemul actual de parcare rezidențială din București nu asigură locuitorilor din cartierele dens construite locuri de parcare, rezervate, în apropierea locuințelor;
- Cele mai multe cartiere duc lipsă de spații comunitare (străzi și piețe) care să ofere prioritate pietonilor sau transportului nemotorizat (spații pietonale, spații comune), precum și de trasee plăcute și sigure pentru pietoni și bicicliști, care să ofere acces la facilitățile de proximitate de interes zilnic: grădinițe, școli, piețe, locuri de joacă, parcuri, baze sportive etc.;
- Planul de mobilitate urbană durabilă 2016-2030 pentru regiunea București-Ilfov (PMUD) identifică problemele principale la nivelul cartierelor din București: parcare excesivă pe străzi, deficiențe mari ale ofertei urbane pentru deplasările nemotorizate (trotuare subdimensionate și ocupate abuziv de vehicule), lipsa acută de spații comunitare și amenajări specifice pentru interacțiune, recreere, odihnă sau joacă și calitatea foarte slabă a spațiilor publice. Străzi și areale favorabile deplasărilor nemotorizate trebuie create în toate zonele cu fluxuri ridicate de pietoni și/sau sensibile la efectele traficului motorizat: zone de învățământ, comerciale, de agrement, rezidențiale etc.;
- Resursele financiare consistente cheltuite ineficient: deși Bucureștiul se bucură de un buget semnificativ și sunt îndreptate sume importante spre zona de amenajări peisagistice și întreținere spații verzi⁴, există foarte puține intervenții ce pot fi încadrate ca bune practici din perspectiva unei abordări urbane unitare – Strada Verona-Biserica Anglicană rămâne un caz izolat de intervenție publică profesionist executată⁵;
- Accesibilitatea urbană a persoanelor cu dizabilități rămâne o problemă extrem de importantă. În condițiile în care legislația europeană și cea adoptată în România (Legea 448/2006) presupun creșterea gradului de integrare și ocupare a persoanelor cu dizabilități, acestea nu pot accesa independent spațiul public: deși există reglementări legale care prevăd obligativitatea accesibilizării spațiilor publice (primele termene limită au fost depășite încă din decembrie 2006), RATB sau Metrorex au asigurat-o doar parțial, în timp ce numeroase instituții publice nu au asigurat-o încă;
- Ca exemplu pozitiv, Biblioteca Națională este în mare parte accesibilizată pentru nevăzători și are o ofertă generoasă de carte. De asemenea, există o accesibilizare parțială a Muzeului Antipa, care are și un angajat ce se ocupă de persoanele cu deficiențe, iar Muzeul Național de Artă a accesibilizat operele plastice prin machete tridimensionale și oferă ghid audio adaptat. Cele mai bune colaborări ale actorilor implicați în nașterea unei piețe culturale pentru nevăzători sunt acelea cu producătorii de film, care au dus la lansarea în 2015 a primului Festival Național adresat Nevăzătorilor;
- Problema clădirilor cu risc seismic este una extrem de gravă la nivelul Capitalei. Deși există peste 113.000 de imobile în capitală, doar 2.565 au fost expertizate până acum. Dintre acestea, 2.346 se încadrează în diferite clase de risc seismic sau în categorii de urgență, iar 356 prezintă risc seismic maxim (clasa I), aflându-se într-o stare critică;
- Legea nr. 282/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 20/1994 privind măsuri pentru reducerea riscului seismic al construcțiilor existente a creat o situație extrem de fragilă în ceea ce privește spațiile

4 Vezi Raportul Curții de Conturi privind performanța utilizării fondurilor bugetului local pentru amenajări peisagistice și întreținere spații verzi la nivelul Municipiului București, în perioada 2007-2014, disponibil la www.curtiadeconturi.ro/Publicatii/sinteza%20peisagistica%2014-12-2015.pdf

5 Conform raportului „Spațiul public” (expert: Vera Marin).

dedicate actului cultural (vezi subcapitolul Infrastructura culturală);

- Tragedia din Clubul Colectiv de la 30 octombrie 2015 a scos la iveală neconcordanțe în legislație, precum și lipsa de experiență a autorităților în ceea ce privește intervenția în situații de urgență la nivelul Capitalei⁶. Un alt efect al tragediei a fost și aplicarea drastică și relativ inflexibilă a legislației în ceea ce privește incendiile, ceea ce a determinat închiderea multor spații alternative ale vieții culturale bucureștene. Ea a arătat, totodată, că multe spații private, amenajate minimal din lipsa fondurilor de investiții, nu sunt suficient pregătite pentru a asigura atât artiștilor, cât și publicului, condiții bune pentru evenimente. În acest context, a devenit extrem de dificil pentru operatorii culturali să găsească spații gazdă ce respectă legislația în vigoare, dar care au și un preț de închiriere adaptat bugetelor din zona culturală;
- Este nevoie de o mai bună conectare a spațiilor publice cu fluxurile de pietoni – un exemplu negativ îl reprezintă zona verde din Piața Unirii (pentru care este planificată însă o reamenajare);
- Privatizarea spațiilor publice, din cauza căreia calitatea locuirii în cartierele de blocuri, spre exemplu, este extrem de scăzută;
- Locuri „iconice” din București al căror specific este degradat prin mobilier urban neautentic, de multe ori replici importate din țări precum China; acest lucru descurajează și afectează în mod direct zona de creație contemporană și crearea unei identități locale puternice și ușor recunosibile de către vizitatori. Sectorul public este cel mai important *stakeholder* al designului urban autohton; intervenția și tipul de intervenție al autorităților publice locale este definitoriu în maniera în care arată spațiul public bucureștean;
- Rolul important al organizațiilor nonguvernamentale în domeniul promovării patrimoniului construit. Ele au contribuit în cea mai mare parte la atragerea

atenției publicului larg privind abuzurilor asupra clădirilor monumente istorice;

- Un element central în acțiunea de recuperare a spațiului urban o reprezintă activitatea inițiativelor cetățenești. Asociația CeRe Participare s-a dovedit în ultimii ani unul dintre cei mai activi catalizatori la nivel comunitar, susținând diverse inițiative cetățenești din cartiere ale Bucureștiului (Lacul Tei, Favorit, Prelungirea Ghencea, Cotroceni), în relație cu autoritățile locale, precum și festivaluri de cartier;
- Potențialul râului Dâmbovița, cu sistemul său de lacuri, pentru creșterea atractivității spațiului public bucureștean, în vecinătatea căruia s-a dezvoltat de curând Delta Văcărești, declarată parc natural în mai 2016;
- Rolul tehnologiei și artei este fundamental în a da mobilitate și eficacitate vieții în oraș. Bucureștiul nu se numără printre orașele care și-au asumat un angajament la nivel european față de conceptul de smart city (spre deosebire de Timișoara și Cluj-Napoca), iar acest angajament este primul pas în drumul către un oraș deschis și guvernabil informațional, cu participarea cetățenilor. De altfel, Comisia Europeană încurajează trecerea spre orașe inteligente, oferind o serie de linii de finanțare;
- Problemele cele mai mari în dezvoltarea urbanității digitale sunt fragmentaritatea inițiativelor private, finanțarea redusă care nu încurajează interdisciplinaritatea și lipsa de conștientizare atât pe plan politic, cât și social, a oportunităților imense pe care lumea digitală le deschide locuirii urbane.

3

Patrimoniul Bucureștiului – zonă identitară abandonată

Degradarea accentuată din ultimii 25 de ani a patrimoniului urban și arhitectural bucureștean a fost evidențiată constant în mediul profesional și în spațiul public – atât prin analize întocmite de comisii de experți, cât și prin protestele din ce în ce mai numeroase ale societății civile. Dimensiunea identitară a orașului este strâns legată de spațiul fizic construit, fie el patrimoniu construit (inclusiv cel industrial) sau arhitectură contemporană. O degradare accentuată a patrimoniului existent, o lipsă de cunoaștere și de sprijin strate-

6 Corpul de control al primului-ministru (2016). Aspecte esențiale ale raportului de control privind intervenția de urgență la incendiul din clubul Colectiv din București, în seara zilei de 30 octombrie 2015, disponibil la <http://gov.ro>, accesat pe 23 martie 2016

gic a eforturilor de recuperare a acestui patrimoniu și a producției de arhitectură nouă, de calitate, sunt percepute ca unele dintre cele mai severe probleme ale spațiului cultural fizic bucureștean.

Elemente care susțin prioritizarea temei

- Procesul de degradare/dispariție a patrimoniului construit s-a accentuat după 1990: fenomenul este cel mai bine descris în „Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Patrimoniul Construit, Siturile Istorice și Naturale”, apărut în septembrie 2009;
- Specificul patrimoniului bucureștean (eclectic, fragmentar) contribuie la o imagine mult sub nivelul valorii reale, atât pentru populația orașului, cât și pentru cea din restul țării și la nivel internațional. Această lipsă de valorizare (și de cunoaștere) este un factor esențial pentru atractivitatea redusă a orașului, pentru poziția relativ slabă într-o competiție internațională, dar și pentru perpetuarea distrugerilor;
- Dezvoltarea de tip „bottom-up” reușește să pună Bucureștiul pe harta globală a inovației urbane și culturale. Implicarea socială și acțiunile alternative au evoluat enorm în ultimii ani, context în care au apărut inițiative independente și proiecte alternative ce construiesc colaborări între diferite specialități și cu comunitatea, având resurse foarte reduse (Make a Point, Calup, Carol 53, WASP, programul Halele Carol etc.), acțiuni de regenerare bazate pe parteneriate și voluntariat – Casa Mincu (sediul OAR), spații publice noi (proiectul pietonal Verona, susținut de festivalul Street Delivery) și altele. În același timp, aceste inițiative sunt încă fragile și au beneficiat până acum doar de finanțări și colaborări punctuale din partea instituțiilor publice; ele au nevoie, pentru a supraviețui și a se dezvolta, de stabilitate, de un sprijin mai susținut, de parteneriate de mai lungă durată;
- Expertiză extrem de scăzută în tot circuitul vital al patrimoniului cultural: conservare, restaurare, reabilitare și punere în valoare; specialiștii în probleme de patrimoniu sunt în număr alarmant de mic, iar accesul la stagii de practică sau schimburi de experiență internaționale este extrem de redus;
- Centrul orașului este în special utilizat de tineri, însă acestora le lipsesc reperele istorice, arhitecturale, culturale ale orașului; vârstnicii, care au mai mult cunoștințe despre identitatea și istoria acestor repere urbane au acces limitat în centrul Capitalei;
- Lista obiectivelor de patrimoniu considerate de bucureșteni ca fiind reprezentative pentru oraș include clădiri consacrate cum ar fi Ateneul Român sau Palatul Parlamentului, dar și o serie de clădiri care sunt mai degrabă sedii de instituții culturale, ca de exemplu Biblioteca Națională, sau câteva din muzeele reprezentative din oraș. De remarcat faptul că în această listă apar și obiective de patrimoniu natural, Parcul Herăstrău și Parcul Cișmigiu, ceea ce denotă o definiție extinsă a obiectivelor de patrimoniu, care include elemente de peisagistică⁷;
- Studiul de consum cultural a scos la iveală și faptul că marea majoritate a locuitorilor are dificultăți în a identifica zonele în care trăiesc cu cartierele consacrate, cei mai mulți folosind ca punct de reper stații de metrou, piețe sau instituții reprezentative. Această constatare reconfirmă lipsa unei identități consolidate de cartier în multe din cartierele bucureștene. În acest sens, interesul bucureștenilor pentru practici sociale care pot fi înscrise în sfera patrimoniului cultural imaterial și care au înregistrat procente mari de participare – sărbătorile și evenimentele locale (locul doi după cinematograful și târgurile de produse tradiționale sau de meșteșugari (locul patru) – confirmă potențialul acestor activități culturale în dezvoltarea de profiluri identitare locale;
- Un exemplu interesant de patrimoniu imaterial cu potențial îl reprezintă muzica lăutărească. Născută în prima parte a secolului al douăzecilea, din rădăcini multiple – rămășițe ale repertoriului pan-fanariot de cântece de lume, variație cântări rome, muzici tradiționale ale țăranilor dimprejurul Bucureștiului, romanțe burgheze –, această muzică a fost reprezentativă pentru cartierele mărginașe ale Bucureștiului. Acestea au cunoscut, până la punctul demolărilor masive din anii '70-'80, o viață apropiată de una rurală, încercând să-și facă astăzi din nou loc în viața bucureșteanului;
- În ceea ce privește digitizarea patrimoniului, la nivelul Capitalei există o bibliotecă digitală cu un ritm de

creștere exploziv: Biblioteca digitală a Bucureștilor⁸, realizată de Biblioteca Metropolitană în colaborare cu Muzeul Municipiului București. Numai în perioada iunie-iulie 2015 au fost adăugați peste 3.000 de noi itemi. Alături de aceasta, Biblioteca Națională a României oferă Biblioteca Digitală Națională⁹, în colecțiile căreia se regăsesc manuscrise și incunabule. Colecțiile conțin foarte multe documente tipărite și vizuale despre București. Un alt punct de reper pe harta digitizării patrimoniului îl reprezintă Institutul Național al Patrimoniului (fostul colectiv CI-MEC). Acesta a digitizat elemente de patrimoniu ale Bucureștiului care pot fi accesate pe portalul Europeana¹⁰. În viitorul apropiat, Universitatea din București și Arhivele Naționale vor digitiza documentele medievale din arhive¹¹, astfel că numărul documentelor digitale despre București va crește. Universitățile din Capitală (Universitatea din București, Universitatea Politehnică, Academia de Științe Economice etc.) oferă mici colecții de cărți digitale, unele cu relevanță directă pentru urbanitatea bucureșteană.

4 } București - oraș european

Această temă strategică vizează caracterul european al Bucureștiului: ce anume face din București o capitală europeană, dar și în ce măsură valorile europene sunt asumate ca valori pozitive de către cetățenii orașului.

Mobilitatea organizațiilor culturale bucureștene este esențială pentru poziționarea Bucureștiului la nivel internațional (fie că este regional, european sau global) ca un centru artistic important, care are un discurs propriu. În plus, cooperarea operatorilor cu rețele profesionale externe permite racordarea creației locale la tendințele internaționale.

Elemente care susțin prioritizarea temei

- Un punct slab al Bucureștiului în ceea ce privește poziționarea pe harta europeană a capitalelor îl reprezintă faptul că, până acum, orașul nu și-a construit o personalitate turistică vizibilă la nivel european. În același timp, este planifi-

cată elaborarea unei strategii de turism la nivelul orașului, ceea ce reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea lui;

- Activitatea institutelor culturale ale țărilor europene reprezintă o componentă importantă în conectarea cetățenilor Bucureștiului la ideile și proiectele relevante pentru concetățenii lor europeni, însă inițiativele rămân în mare parte la o dimensiune de nișă. Evenimente precum „Les Films de Cannes à Bucharest”, Noaptea Institutelor culturale sau Conferințele New Europe College sunt exemple pozitive de evenimente culturale care creează o axă București-Europa;
- Mobilitatea artistică internațională a fost identificată ca fiind foarte scăzută în București, la nivelul instituțiilor de cultură. Lipsa de finanțare pentru această activitate și lipsa de promovare la nivel internațional limitează abilitatea operatorilor culturali bucureșteni de a fi o prezență activă pe scena culturală europeană. Astfel se explică și nivelul scăzut de participare în rețele profesionale sau numărul mic de proiecte depuse la programe de finanțare ce necesită parteneriatul cu alte organizații europene¹²;
- Bucureștiul realizează puține coproducții internaționale și găzduiește, ocazional, un număr redus de rezidențe artistice, neexistând un centru de rezidență permanent la nivelul Capitalei, la fel ca în majoritatea marilor orașe europene;
- Pentru o parte din sectoarele culturale instituționale, mobilitatea culturală și recunoașterea artistică în Europa au stagnat sau au regresat în ultimii zece ani.
- Astfel, muzeele bucureștene nu sunt percepute, la nivel european, drept muzee cu un potențial creativ mare sau cu un patrimoniu cultural bogat – fapt ce le cotează, în realitate, sub potențialul lor. Unele dintre muzeele bucureștene (MȚR, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, Muzeul Național Cotroceni) au primit premii internaționale în urmă cu două decenii, atunci când muzeele românești constituiau încă o surpriză pe scena europeană, dar performanțele nu au mai fost repetate

8 www.digibuc.ro, accesat pe 24 martie 2016

9 <http://digitoool.bibnat.ro>, accesat pe 24 martie 2016

10 www.europeana.eu/portal, accesat pe 24 martie 2016

11 www.arhivaistorica.ro, accesat pe 24 martie 2016

12 În perioada 2007-2013, România a participat la 129 de proiecte finanțate prin programul Cultura al Comisiei Europene, dintre care 59 de proiecte au fost implementate de operatori culturali din București.

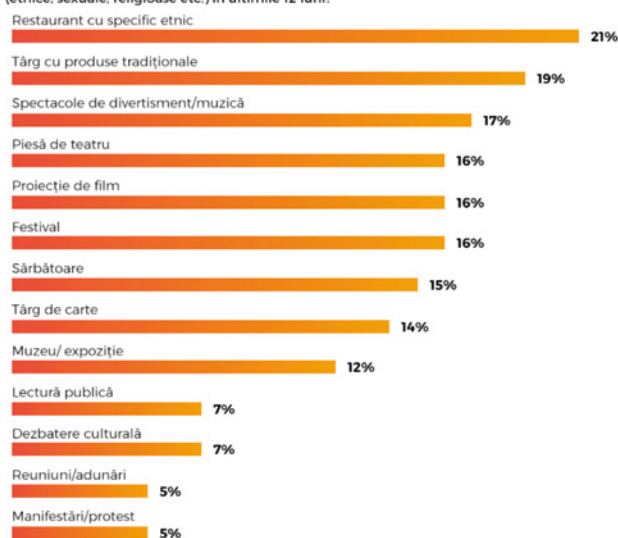
din 1996 încoace. Artiștii cu renume internațional care au ajuns să expună în muzeele bucureștene au făcut-o, de cele mai multe ori, la inițiativa sau cu sprijinul institutelor culturale străine din București;

- Pe de altă parte, există și organizații active la nivel european, precum Teatrul Bulandra, care face parte din Uniunea Teatrelor din Europa, sau Teatrul Masca, UNITER și o serie de organizații independente care fac parte din Rețeaua Internațională a Artelor Performative Contemporane IETM;
- Există și domenii care sunt bine conectate la spațiul european, dar în special prin artiști, deși percepția naturală este că sunt artiști români, nu bucureșteni (filmul, artele vizuale, dansul contemporan, muzica lăutărească și manelele, literatura);
- Bucureștiul are cea mai puternică scenă de etnopop balcanic din regiune, valorizată ca atare de actorii de pe scenele din țările vecine; de altfel, artiștii români de manele colaborează des cu alți artiști de pe scene similare din Balcani;
- Un alt gen muzical bine dezvoltat în București și cu potențial de export la nivel european îl reprezintă muzica bizantină, Bucureștiul fiind unul dintre cele mai active centre ale acestei mișcări;
- Filmul românesc este, de aproape un deceniu, favoritul festivalurilor de film internaționale. „Noul val românesc” a transformat România în epicentrul arthouse-ului european, care a antrenat

și numeroase coproducții internaționale și finanțări europene;

- În ceea ce privește dansul contemporan din București, o problemă importantă o reprezintă decalajul major dintre interesul internațional pentru artiștii români și condițiile de producție care li se oferă la nivel local, ceea ce face din dezvoltarea acestui domeniu o provocare constantă. Potențialul internațional al Bucureștiului în ceea ce privește dansul se bazează, în principal, pe faptul că este singura capitală din Europa Centrală și de Est unde există o instituție publică destinată producției și prezentării de dans contemporan. Condițiile de producție sunt similare dificile în întreaga regiune, avantajul local fiind – pe lângă existența CNDB – specificul estetic unic al dansului contemporan din București. Există, astfel, în egală măsură, un potențial de transformare a Bucureștiului într-un punct nodal (hub) pentru dansul contemporan din regiune și de export crescut al producțiilor de dans din Capitală la nivelul Uniunii Europene;
- În ceea ce privește caracteristicile europene ale orașului, 57% din persoanele chestionate în cadrul studiului de consum cultural sunt de acord (și total de acord) cu afirmațiile că Bucureștiul „este un oraș european” și că „merită titlul de Capitală Europeană a Culturii”;
- Rezultatele cu privire la vitalitatea, dinamismul și creativitatea orașului și posibila recomandare de vizitare sunt relativ apropiate – aproximativ 66 și 68%, indicând și în acest caz o suprapunere a grupurilor de persoane;

De câte ori ați mers la un eveniment/ loc cu o tematică referitoare la minoritățile de orice fel (etnice, sexuale, religioase etc.) în ultimile 12 luni?

- În ceea ce privește practicile multiculturale ale bucureștenilor, gradul de participare a lor la evenimente ce țin de afirmarea valorilor unor minorități (etnice, sexuale etc.) este unul scăzut. În medie, mai mult de două treimi dintre respondenții la Studiul de consum cultural nu au participat deloc, cu variații mai mari sau mai mici în funcție de specificul evenimentului. Indicatorul de multiculturalism, reprezentat de o medie aritmetică pe toate evenimentele menționate în chestionar (vezi Graficul 4), are o valoare de aproximativ 1,5, pe un interval între minimum 1 și maximum 5, unde valoarea maximă reprezintă cel mai ridicat grad de multiculturalism.

Graficul 4: Frecvența participării la evenimente ale minorităților [Sursa: INCFC (2015)]

- Nivelul de toleranță față de minorități este și el destul de scăzut. După cum poate fi observat în Graficul 4, cele mai mici scoruri au fost obținute la întrebările care în mod normal ar implica o interacțiune directă cu persoanele din grupuri minoritare. Aproximativ 61% dintre respondenți au declarat că nu ar fi de acord ca astfel de persoane să facă parte din familia lor, același procent nu ar participa la o întâlnire pe o temă referitoare la un grup minoritar și doar 43% se declară nederanjați de posibilitatea de a avea vecini ce aparțin unei minorități de orice fel. În schimb, 53% au menționat faptul că au prieteni ce aparțin unui grup minoritar.

5

Potențialul neexploatat al industriilor creative

Industria creative sunt un domeniu asumat ca prioritar de țările europene – prin programe de finanțare dedicate (de exemplu, Europa Creativă – programul Comisiei Europene), acțiuni la nivel european (de exemplu, programul Capitale Europene ale Culturii), documente strategice (de exemplu, „Unlocking the Potential of Cultural and Creative Industries”, 2010) și rețele profesionale (de exemplu, European Creative Industries Alliance).¹³

Definiția acceptată la nivelul Uniunii Europene este aceea că sectoarele/ industriile culturale și creative (SCC) sunt acele activități care au la bază „valori culturale și/sau expresii artistice și creative, indiferent dacă aceste activități au o orientare comercială sau nu și indiferent de modalitățile de desfășurare”. SCC reprezenta în 2011 un procent de 6,8% din PIB-ul UE și angaja 6,5% din forța de muncă, adică aproximativ 14 milioane de oameni¹⁴. În România, aceiași indicatori atingeau în 2009 procente de 5,93% și, respectiv, 4,48%¹⁵. În plus, în perioada 2009-2013, valoarea adăugată realizată de SCC a avut un trend pozitiv la nivelul UE, cu o creștere de 82,4%, ajungând de la valoarea inițială de 4.503,7 milioane de Euro, la 8.214,7 milioane de Euro în 2013. În ceea ce privește ponderea valorii adăugate brute (VAB), România are o

performanță deosebită prin comparație cu media UE-27: în timp ce în acest interval de patru ani, la nivelul UE-27, ponderea valorii adăugate brute a SCC în totalul VAB al întregii economii a crescut cu numai 3,39%, în România rata de creștere a fost de 37,08%. Aceste cifre sugerează potențialul mare al României în ceea ce privește acest sector, iar condițiile favorabile socio-economice din prezent sugerează că SCC vor urma acest trend ascendent și în anii următori.¹⁶

Față de sistemul cultural tradițional, cel al artelor și meseriilor artistice, industriile creative sunt un domeniu deschis și incluziv, atât economic, cât și tehnologic, și reprezintă o formă integratoare de înțelegere a culturii ca resursă, prin excelență.

Această temă este analizată din perspectiva resurselor existente ale Bucureștiului cu potențial de creștere și a elementelor care frânează această dezvoltare. Cu toate că majoritatea analizelor și diagnozelor nu au evidențiat direct necesitatea dezvoltării industriilor creative, în condițiile unei cunoașteri și conștientizări limitate a domeniului, apreciem că există un potențial foarte mare exprimat indirect în consultări și diagnoze pentru crearea unui sistem cultural generator de conținuturi prin intermediul industriilor creative în București.

Elemente care susțin prioritizarea temei

POTENȚIALUL BUCUREȘTIULUI

- Bucureștiul are un potențial ridicat de a se diferenția la nivel regional față de alte capitale prin industrii creative – economia creativă este concentrată în Capitală, cu aproape jumătate dintre salariați și 62,56% din cifra de afaceri la nivel național¹⁷. În București erau înregistrate 16.398 de firme specializate în activități creative la nivelul anului 2014, ceea ce însemna aproximativ 12,5% din totalul agenților economici¹⁸ (vezi Tabelul 2).
- În ceea ce privește numărul de firme active în București, datele clasează pe primele locuri sectorul Publicității (4.194 companii) și sectorul Software, Web, Soluții IT (4.167 companii) – ambele domenii cu un grad mare de comercializare. La distanță semnifi-

13 Informații preluate de pe site-ul Comisiei Europene: ec.europa.eu/culture/policy/cultural-creative-industries/index_en.html, accesat pe 15 martie 2016.

14 TERA Consultants (2014), „The Economic Contribution of the Creative Industries to EU GDP and employment”, disponibil online pe <http://www.teraconsultants.fr/medias/uploads/pdf/Publications/2014/2014-Oct-European-Creative-Industry-GDP-Jobs-full-Report-ENG.pdf>, accesat pe 25 martie 2016

15 CCDC (2010), „Contribuția industriilor bazate pe copyright la economia națională pentru perioada 2006-2009”, raport disponibil online pe http://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/2014/05/6_Contributia_Industriilor_Bazate_pe_Copyright_2006_2009_2011.pdf, accesat pe 25 martie 2016

16 Pislaru, Dragoș (2015), „Sectorul cultural și creativ în România: rolul economic și potențial de creștere”, în Cojanu, V. et al *Sectoarele culturale și creative în România: importanța economică și contextul competitiv*, INCFC, Editura Pro Universitară: București, pp.59-60.

17 idem, p.75

18 Volintiru, C., Miron, D. (2014). „Business Environment and Creative Industries in Romania”, *Amfiteatru Economic*, 17(38), pp. 288-298.

cativă din punct de vedere numeric se situează Tipografie, Editare, Traducere – 2.216 companii, Media – 1.818 companii și Arhitectură – 1.577 companii. Deși mai puțin numeroase decât cele specializate în Publicitate și Soluții IT, această a doua categorie reprezintă sectoare mai bine consolidate din punct de vedere al duratei de activitate. Dacă emergența companiilor de Publicitate și IT este o caracteristică a ultimului deceniu, principalele companii media, cele de arhitectură și editurile activează de aproape două decenii. Astfel, numărul mai scăzut de companii din aceste specializări poate fi interpretat și ca un indicator de consolidare¹⁹.

- Activități economice emergente, care sunt în plin proces de dezvoltare pe piața românească, precum Design sau Soluții IT, cumulează în momentul de față o cifră de afaceri mult mai mică, comparativă cu a altor industrii creative: 294 de milioane de lei, respectiv 240. Numărul mare de companii specializate în activități creative aplicate pe Software, Web și Soluții IT sugerează că acest sector s-a dezvoltat ca dimensiune și trebuie să răspundă în anii următori provocării de a crește valoarea adăugată și implicit profitabilitatea serviciilor oferite. În contrast, Designul cuprinde și un număr mai mic de companii și o cifră de afaceri totală relativ redusă comparativ cu celelalte ramuri ale industriilor creative din România. În comparație cu dinamica internațională a industriilor creative, acest domeniu

prezintă cel mai puternic contrast, sugerând existența unui potențial mare de creștere, încă neatinș în contextul mediului de afaceri românesc²⁰.

- Analizând regiunea București-Ilfov față de celelalte regiuni din UE-27 în ceea ce privește numărul total de salariați, numărul de firme și ponderea ocupării din sectoarele culturale și creative²¹, Capitala se situează în topul acestora (a se vedea Tabelele 6-8).
- Număr total de salariați – locul 17, cu un total de 67.515 de angajați în sectoarele culturale și creative, concurend cu regiunea Berlin (Germania);
- Numărul de firme active din sectoarele culturale și creative – locul 33, imediat sub regiunea Sicilia (Italia), cu 11.551 de întreprinderi creative în anul 2010;
- Ponderea ocupării – București-Ilfov înregistrează o performanță remarcabilă, situându-se în fruntea clasamentului, pe locul 3 în UE-27, cu una dintre cele mai mari concentrări de „creativi”, reprezentând 12,34% din totalul angajaților. Astfel, rivalizează cu zone urbane puternic dezvoltate ale Europei, precum Praga (Republica Cehă) și Inner London (Regatul Unit);

Tabelul 6: Comparații UE-27: Număr de salariați în SCC²¹

Poziție	Stat membru	Regiune	Salariați SCC
1	Franța	Île de France	269.514
2	Marea Britanie	Inner London	227.690
3	Spania	Madrid	198.286
4	Italia	Lombardia	169.367
5	Spania	Cataluña	133.863
6	Italia	Lazio	108.717
7	Germania	Oberbayern	97.867
8	Polonia	Mazowieckie	97.379
9	Grecia	Attiki	82.156
10	Regatul Unit	Outer London	81.404

Poziție în UE	Regiune	Salariați SCC
17	Bucuresti - Ilfov	67515
113	Nord-Vest	15033
134	Centru	12603
169	Vest	8338
178	Nord-Est	7862
192	Sud - Muntenia	6306
195	Sud-Est	6029
201	SV Oltenia	5228

20 Volintiru, C., Miron, D. (2014). „Business Environment and Creative Industries in Romania”, *Amfiteatru Economic*, 17(38), pp. 288-298

21 Tabele preluate din Pislaru, Dragoș (2015), „Sectorul cultural și creativ în România: rolul economic și potențial de creștere”, în Cojanu, V. et al. *Sectoarele culturale și creative în România: importanța economică și contextul competitiv*, INCFC, Editura Pro Universitatea: București, pp.84-86. Sursa datelor primare: European Cluster Observatory

Tabelul 7: Comparații UE-27: Ponderea salariaților din SCC în total regiune²¹

Stat membru				Regiune		% Salariați SCC/ total	
1	Cehia	Praha	14,49%	3	Bucuresti - Ilfov	12,34%	
2	Marea Britanie	Inner London	13,22%	139	Nord-Vest	5,39%	
3	România	BI	12,34%	172	Centru	4,57%	
4	Suedia	Stockholm	12,32%	195	Nord-Est	4,08%	
5	Spania	Madrid	12,13%	215	Sud-Vest Oltenia	3,88%	
6	Olanda	Noord-Holland	11,90%	232	Vest	3,54%	
7	Olanda	Utrecht	11,58%	249	Sud-Est	2,79%	
8	Italia	Lazio	11,51%	250	Sud - Muntenia	2,72%	
9	Olanda	Drenthe	11,25%				
10	Olanda	Overijssel	10,44%				

Tabelul 8: Comparații UE-27: Număr de firme în SCC²¹

	Stat membru	Regiune	Firme SCC
1	Italia	Lombardia	57149
2	Suedia	Stockholm	48800
3	Spania	Madrid	46000
4	Spania	Cataluña	44297
5	Polonia	Mazowieckie	42444
6	Olanda	Noord-Holland	39645
7	Italia	Lazio	31295
8	Franța	Île de France	31170
9	Spania	Andalucía	28193
10	Olanda	Zuid-Holland	27100

	Poziție în UE	Regiune	Firme SCC
	33	Bucuresti - Ilfov	11551
	96	Nord-Vest	3415
	109	Centru	2951
	128	Nord-Est	2150
	130	Vest	2092
	135	Sud - Muntenia	2002
	139	Sud-Est	1916
	163	Sud-Vest Oltenia	1252

- Tendințele la nivel internațional indică o creștere exponențială în ceea ce privește domeniile creative precum designul sau dezvoltarea de aplicații mobile. De aceea, industriile creative din București, aflate la un nivel incipient de dezvoltare, trebuie să răspundă în anii următori provocării de a crește valoarea adăugată și implicit profitabilitatea serviciilor oferite. Un exemplu pozitiv în ceea ce privește dezvoltarea industriilor creative o reprezintă colaborarea dintre industria locală de design și cea de Horeca: o parte din baruri și restaurante au înțeles importanța designului interior și investesc în amenajare, care atrage public local și turiști;

Bucureștiul deține cea mai bună infrastructură culturală din țară, atât prin numărul de spații și instituții, cât și prin diversitatea lor. În plus, Capitala are și o vastă infrastructură industrială, cu potențial de reconversie urbană în centre creative multifuncționale;

- O altă industrie cu mare potențial este cea a filmului: bucurându-se de un interes crescut la nivel internațional, filmul a reușit să pună Bucureștiul pe harta europeană. În urma acestui interes exterior, a crescut și interesul publicului local, reflectat în numărul mare de festivaluri de film din București, care atrag o audiență din ce în ce mai numeroasă.

Pe de altă parte, Bucureștiul este considerat unul din cele mai neprietenoase orașe pentru producătorii de cinema, din cauza taxelor care descurajează filmarea în oraș și a birocrăției obținerii aprobărilor, precum și lipsei unor facilități fiscale. În plus, numărul din ce în ce mai mic de cinematografe din țară și lipsa de fonduri pentru promovare și marketing împiedică o distribuție de succes a filmelor românești.

- Evenimente precum Romanian Design Week sau Târgul AUTOR de Bijuterie contemporană au avut un rol important în coagularea, promovarea și legitimarea anumitor zone creative, cu un impact asupra dezvoltării piețelor domeniilor respective.

ELEMENTE LIPSĂ PENTRU DEZVOLTAREA INDUSTRIILOR CREATIVE ÎN BUCUREȘTI

- Industriile creative pot deveni motoare ale ecosistemului cultural atât timp cât li se oferă condiții propice de creație, producție și distribuție. Investiția coerentă și strategică în ecosistemul creativ poate genera noi sectoare productive ale României și poziționa Bucureștiul pe orbita capitalelor europene creative;
- Resursele financiare sunt limitate și limitative. Sistemul actual de finanțare, bazat pe mecanismul finanțărilor nerambursabile, susține în principal proiecte culturale de tipul festivaluri sau rezidențe, și nu producție. Or, o producție artistică scăzută are un impact negativ atât asupra ofertei culturale locale, cât și asupra ofertei Bucureștiului în spațiul european. În plus, în condițiile în care regiunea București-Ilfov nu are acces la o serie de finanțări europene pentru antreprenoriat, este necesară identificarea altor mecanisme de sprijin pentru valorificarea potențialul existent;
- Primăria și instituțiile publice sunt unii dintre cei mai importanți achizitori de servicii de design, arhitectură, servicii digitale și ar putea contribui la dezvoltarea industriei printr-o utilizare proactivă a serviciilor locale;
- Deficitul de infrastructură de producție și prezentare;
- Ținând cont de diversitatea învățământului artistic și tehnic din Capitală, Bucureștiul are o bază importantă de capital uman. Lipsesc însă spațiile adecvate și echipamentele noi care să le permită tinerilor să se formeze într-un mediu ce susține creația contemporană, adaptată la tendințele și cerințele pieții. Tendința către inovație și interdisciplinaritate necesită o abordare mai flexibilă a formării profesionale, care să susțină experimentul (de tipul laboratoare de creație) și interacțiunea cu discipline și structuri diverse. În acest context, UNATC oferă un exemplu pozitiv, prin noul laborator CI-NETic (Centrul Internațional de Cercetare și Educație în Tehnologii Inovativ Creative)²², realizat cu finanțare din programul european dedicat Competitivității;
- Predilecția către antreprenoriat a industriilor creative reclamă nevoia unei noi competențe, care nu a fost abordată până acum în sectorul cultural. Lipsa de tradiție a unei școli de management cultural românești contribuie la nevoia creșterii capacității antreprenoriale și manageriale a sectorului cultural. De asemenea, o abordare antreprenorială a activității instituțiilor publice de cultură ar putea reduce dependența acestora față de bugetul public prin diversificarea surselor de finanțare;
- Dezvoltarea audienței pentru proiecte și produse creative inovative reprezintă un punct important pentru creșterea acestor idei și afaceri pe piața locală;
- O altă temă importantă este cea a digitalizării, care impune nevoia unei dezvoltări transversale în toate sectoarele culturale și creative. La ultima măsurătoare Digital Economy and Society Index privind Agenda Digitală a Comisiei Europene (DESI 2015), România se afla pe ultima poziție generală, excelând la un singur criteriu, cel al vitezei de conexiune la internet. Aceste date trebuie înțelese în contextul în care cultura digitală trebuie încurajată să interacționeze cu toate sectoarele culturale, și nu doar să performeze prin industria de software. De aceea, trebuie încurajată formarea profesională, precum și crearea de proiecte interdisciplinare între noile media și alte sectoare culturale;
- Nevoia unor mecanisme de sprijin adaptate sectorului SCC, care să îl încurajeze și să îi susțină dezvoltarea, susținând în același timp o abordare antreprenorială.

6

**Necesitatea ameliorării
radicale în administrația și
legislația culturale**

Abordarea orașului prin prisma unui conținut cultural multiform, aflat în mișcare și transformare sistemică și în conectare cu cetățenii săi și cu grupurile culturale specializate, implică instrumente administrative și legislative performante, o administrație locală deschisă, proceduri transparente și canale de dialog multiple și eficiente între profesioniștii culturii, autoritatea locală, manageri și experți. Un oraș văzut ca ecosistem nu poate funcționa fără o administrație reorganizată și reformulată după nevoile prezente. Nu trebuie neglijată nici tendința mondială de a transforma orașele în entități care pot fi guvernate și proiectate participativ de cetățeni prin intermediul datelor și informației obținute tocmai din viața materială și socială a mediului urban. Rolul tehnologiei și al artei este fundamental în a da mobilitate și eficacitate vieții în oraș.

Cercetările și consultările au scos la suprafață o relație dificilă, bazată pe neîncredere și suspiciune, între o parte din organizațiile culturale și administrația locală, dar și, într-o anumită măsură, între instituțiile publice și organizațiile independente. Lipsa de comunicare constantă și regulată, precum și deficiențele efective de administrare a sistemului cultural se numără printre cauzele acestei situații.

Principalele frâne administrative și legislative caracteristice întregului sector cultural au fost menționate mai sus, atât cu privire la bugetul public alocat culturii, cât și în ceea ce privește frânele specifice instituțiilor culturale publice și organizațiilor private.

Aceste teme au determinat formularea direcțiilor și obiectivelor strategice prioritare, pe care orașul București ar fi de dorit să le asume și să le includă în strategia sa de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung, alocând resursele și creând acțiunile și instrumentele necesare implementării lor.

IV

CORELAREA CU ALTE DOCUMENTE DE POLITICĂ PUBLICĂ

Bucureștiul și România în general se află în momentul de față într-un proces generalizat de planificare în numeroase domenii specifice sau cu impact transversal. Pentru o relevanță a planificării culturale ca motor transversal de dezvoltare, pentru relevanța viziunii și a propunerilor de dezvoltare culturală, precum și pentru realizarea unor proiecte de impact și identificarea surselor de finanțare pentru punerea în practică a viziunii strategice, este fundamentală o corelare a strategiei culturale cu toate aceste documente de politică publică, în toate fazele de planificare, operaționalizare, implementare, monitorizare și evaluare.

1) Unul din cele mai importante documente de planificare a dezvoltării la nivelul orașului îl reprezintă **Planul Urbanistic General (PUG)**, ce asigură reglementarea zonelor funcționale și a folosirii terenurilor din Municipiul București, intensitatea utilizării acestora și condițiile de protecție a patrimoniului orașului. Documentul în vigoare, aprobat în anul 2000 (PUG 2000¹), se află din 2013 în procesul de revizuire, urmând să fie finalizat și adoptat în 2018/2019. Etapa de analiză a situației existente este încă în derulare, ceea ce limitează deocamdată propunerile privind dezvoltarea spațială la nivelul de idei-ipoteze, nefiind încă validate de studiul complet.

Direcțiile strategice propuse în soluția tehnică de revizuire câștigătoare (**PUG Dinamic**) avansează însă o schimbare radicală a abordării planificării urbane: masterplan, flexibilitate și dinamism în planificare, printr-o strategie proactivă de reglementare dinamică; accent pe urbanism de recalificare în defavoarea expansiunii, potențând un model de oraș compact, bazat pe intervenții în orașul consolidat și pe procese de regenerare urbană; o strategie integrată de dezvoltare și implementare a investițiilor, care să producă echitate, responsabilitate și

atractivitate investițională. Nu în ultimul rând, PUG Dinamic propune o planificare urbană și o operaționalizare având ca unitate teritorială de referință cartierul² și o nouă gestiune administrativă structurată pe 16 arondismente în locul celor 6 sectoare, care să asigure gestiunea teritorială echilibrată, o coordonare a intervențiilor spațiale, o guvernare mai eficientă și eliminarea conflictelor, în special în zona centrală, completată de o unitate de gestiune și coordonare a zonei metropolitane.

Viziunea PUG Dinamic este structurată pe 4 piloni principali: BUCUREȘTI ORAȘ ÎN CARE-MI PLACE SĂ TRĂIESC (creșterea calității vieții, identității și reprezentativității), BUCUREȘTI ORAȘ AL OPORTUNITĂȚILOR (dezvoltare economică), BUCUREȘTI ORAȘ SUSTENABIL (dezvoltare sustenabilă) și BUCUREȘTI MOTOR REGIONAL (integrare cu contextul regional de dezvoltare).

Prin ridicarea calității vieții, viziunea își propune ca Bucureștiul să devină un ORAȘ ÎN CARE-MI PLACE SĂ TRĂIESC, structurat pe cartiere cu caracter specific, pline de vitalitate și dinamism, care să asigure locuitorilor confort urban, ofertă diversificată de locuri de muncă, spații publice pentru divertisment și cultură. Bucureștiul eterogen care s-a format în timp prin aglomerarea varietății morfologice și diversitatea populației se va transforma într-un București identitar, care va capitaliza și va integra aceste resurse pentru a-și construi o imagine dinamică și atractivă ca mediu de viață. Măsurile propuse urmăresc, printre altele:

- Consolidarea unor cartiere coerente din punct de vedere spațial și urbanistic și cu o identitate urbană puternică, atât

1 Aprobat prin HCGMB 269/2000. Detalii la www.pmb.ro/servicii/urbanism/pug/pug.php.

2 Implementând modificarea din 2011 a Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului, conform căreia unitatea teritorială de referință se referă la zonele orașului unde situațiile sociale, demografice, economice, istorice, morfologice și tipologice și regimul urbanistic al solului au caracteristici omogene. În acest sens, cartierele sunt cele în care caracteristicile, percepția socială și configurarea spațială pot fi simțite ca fiind „proprie”.

prin reabilitarea și punerea în valoare a imaginii caracteristice a cartierelor reprezentative existente, cât și prin dezvoltarea unei noi generații de cartiere cu caracter mixt pe locul platformelor și incintelor industriale abandonate sau al spațiilor destructurate prin implementarea unor proiecte urbane complexe;

- Descentralizarea activităților economice, prin implementarea unor noi centre de cartier ce au ca scop crearea unor poli teritoriali de atractivitate cu profil mixt, economic și de deservire cu echipamente publice, favorizând astfel un model de oraș policentric;
- Asigurarea unei distribuții optime de echipamente publice cu o dimensionare care să garanteze criteriul de diversitate și distribuție publică, prin dezvoltarea unei serii de centre de cartier ca instrument de creștere a vitalității și atractivității și cu valoare de sustenabilitate socială, accesibile prin conectarea la sistemul de transport public intermodal. Aceste centre au fost gândite ca un ansamblu integrat de echipamente publice mixte – educație, cultură, divertisment, care să mărească nivelul de confort și de incluziune socială a zonelor cu grad ridicat de segregare, generând și un plus de caracter fiecărui cartier;
- Conservarea și punerea în valoare

a patrimoniului construit și natural protejat și valorificarea elementelor naturale identitare: Axul Dâmboviței, Salba de lacuri;

- Dezvoltarea unor funcțiuni publice dedicate artei și culturii în zonele reprezentative (prin reglementarea utilizării terenurilor urbane) și dezvoltarea, ca proiecte prioritare, a unor zone de dezvoltare strategică cu destinație culturală și de evenimente – Orașul Cultural, Orașul Muzicii, Casa Radio:
 - Orașul Cultural este o investiție publică ce vizează nucleul identitar al Bucureștiului și presupune revitalizarea zonei centrale printr-o serie de proiecte de regenerare și creștere a suprafeței pietonale a unor artere (Calea Victoriei, Bd-ul Unirii, Bd-ul Magheru, Splaiul Dâmboviței). Ea este direct dependentă de finalizarea primului inel de circulație care are rolul de a prelua traficul din zona centrală.
 - Orașul Muzicii este o investiție publică în proximitatea Bibliotecii Naționale, care să ofere infrastructura necesară desfășurării de evenimente internaționale, spectacole, festivități, concerte și alte activități culturale.
 - Casa Radio este o investiție publică destinată generării unor activități

de comerț și alimentație publică, activități recreaționale-culturale și birouri.

- Reabilitarea și integrarea spațiilor publice într-o rețea coerentă prin sisteme de mobilitate blândă (pietonală și piste biciclete).

2) București 2035³ a fost realizat în 2011 la inițiativa Primăriei Municipiului București și propune un model de dezvoltare pentru oraș care să ia în considerare și aria sa de influență (zona periurbană/metropolitană). Scopul strategiei este stabilirea unor principii comune de dezvoltare care să conducă la conturarea unei zone armonioase și competitive, cu șanse mari să antreneze atât dezvoltarea de ansamblu, cât și comunitățile locale. Status: Acest document nu a fost adoptat de Consiliul General al Municipiului București, dar reprezintă o referință în procesele de planificare actuale, inclusiv pentru Planul Urbanistic General în curs de revizuire.

3) Planul Integrat de Dezvoltare Urbană pentru zona centrală a Bucureștiului (PIDU Central)⁴ este un demers de planificare și proiectare pentru îmbunătățirea infrastructurii și amenajarea unor spații publice din centrul orașului (plecând de la conceptul de „camere urbane”, adică spații publice comunitare cu activități bine definite și integrate într-un sistem la nivelul întregului oraș), precum și de asigurare a unor noi echipamente culturale. PIDU Central și-a propus să acționeze ca un catalizator pentru regenerarea zonei și să (re)creeze o identitate urbană pentru centrul orașului București. În cadrul acestui demers au fost adoptate la începutul anului 2016 o serie de PUZ-uri (planuri urbanistice zonale) și un pachet de proiecte de investiții, eligibile pentru finanțare din fonduri europene. Printre proiectele aprobate se numără:

- Recondiționarea și crearea structurii de sprijin a afacerilor „Curtea Meșteșugarilor (Str. Covaci 13);
- Crearea Muzeului Multiculturalismului (Str. Franceză 68);
- Punerea în valoare a 21 de monumente de for public prin iluminare nocturnă și, acolo unde este cazul, restaurarea, conservarea și reamenajarea spațiului public adiacent.

PIDU Central, în varianta sa inițială, a propus un număr mult mai mare de proiecte de echipamente culturale și comunitare. Chiar dacă o mică parte din ele au fost aprobate, propunerile pot fi o bază utilă pentru punerea în practică a obiectivelor Strategiei Culturale.

4) Planul de Mobilitate Urbană București-Ilfov 2016-2030 (PMUD)⁵

Complementar PUG în promovarea dezvoltării urbane durabile, PMUD este un document strategic și un instrument de politică de dezvoltare. Are la bază un software de simulare a transporturilor pentru rezolvarea nevoilor de mobilitate ale persoanelor și întreprinderilor, în vederea îmbunătățirii calității vieții, contribuind în același timp la atingerea obiectivelor europene privind protecția mediului și eficiența energetică. Politicile și măsurile definite în Planul de Mobilitate Urbană Durabilă acoperă toate modurile și tipurile de transport din întreaga aglomerație urbană, inclusiv cele publice și private, de pasageri și de marfă, motorizat și nemotorizat, în mișcare și parcurile. Gândit ca un plan strategic pentru oameni și locuri, PMUD propune o schimbare a abordării mobilității în regiune, trecând de la un accent asupra mașinii la unul asupra persoanelor (în curs de adoptare).

5) Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii București – Ilfov 2014-2020, ca referință în alocarea finanțărilor pe Programul Operațional Regional (adoptat).

6) Strategia Culturală Națională 2014-2020⁶ – chiar dacă este încă în curs de adoptare, ea reprezintă o referință privind direcțiile de dezvoltare la nivel național.

7) Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2016-2035 (SDTR)⁷ – un document programatic pe termen lung prin care este conturată viziunea de dezvoltare a teritoriului național pentru orizontul de timp 2035 și sunt stabilite obiective de dezvoltare, măsuri, acțiuni și proiecte concrete la nivel teritorial. Acest document va contribui la fundamentarea politicilor sectoriale și locale în profil teritorial și va ghida investițiile privind echiparea teritoriului pentru următoarele două decenii (în curs de adoptare).

Astfel, în raport cu domeniul culturii și patrimoniului, SDTR asigură dimensiunea teritorială cu privire la următoarele aspecte:

- Oferă o evaluare a situației patrimoniului național construit prin raportare la anumite areale teritoriale;
- Furnizează un set de criterii de prioritarizare a alocărilor de investiții în ceea ce privește infrastructura culturală;

5 www.pmb.ro/servicii/transporturi_drumuri/docs/planul_de_mobilitate_durabila_2016-2030.pdf

6 www.cultura.ro/uploads/files/STRATEGIA_%20SECTORIALA_IN_DOMENIUL_CULTURII_2014-2020.pdf

7 <http://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-2979> & <http://www.sdtr.ro>

3 Se poate consulta online la www.csb2035.ro.

4 www.centralbucuresti.ro.

- Susține și promovează regenerarea urbană ca instrument de revitalizare culturală a centrelor urbane cu o zonă istorică;
- Furnizează un cadru metodologic de identificare a peisajelor de la nivel național;
- Furnizează o perspectivă asupra zonelor cu potențial de dezvoltare a „industriilor creative”, prin raportare la forța de muncă creativă și la concentrări de patrimoniu cultural construit.

Printre cele cinci obiective generale sunt incluse „Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive” și „Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială”.

Este important de notat că, în această strategie, Bucureștiul este încadrat în categoria cu cea mai mare nevoie de investiții în infrastructura culturală la nivel național (fiind cotelat în cea de-a doua – din patru – în ceea ce privește infrastructura educațională și în ultima categorie din punct de vedere al priorității în ceea ce privește infrastructura de sănătate și cea sportivă). Asta nu doar confirmă diagnoza prezentată mai sus, ci reprezintă și o bază pentru atragerea de investiții în îmbunătățirea și dezvoltarea acesteia.

Astfel, la nivel de operaționalizare, sunt relevante în mod deosebit:

Măsura 4.3.1.7: „Transformarea Capitalei într-un pol de importanță macrorregională”, care propune, printre altele, înființarea și operaționalizarea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană București”, acțiuni legate de infrastructura de transport și mobilitate sustenabilă, amenajarea de zone de agrement și a centurii verzi în vecinătatea Bucureștiului, înființarea de parcuri științifice și tehnologice, precum și Regenerarea urbană a Cheiului Dâmboviței, Regenerarea spațiilor urbane de pe Bulevardul Unirii sau Reabilitarea și valorificarea turistică a centrului istoric al Municipiului București, inclusiv amenajarea de spații culturale și pentru industrii creative.

Măsura 4.3.1.8: „Protejarea orașelor împotriva vulnerabilităților naturale și diminuarea riscurilor generate de schimbările climatice”, care prevede necesitatea protejării clădirilor cu risc seismic și conservării identității arhitecturale prin programe de consolidare a acestora în București.

8) Acestora li se adaugă alte strategii sectoriale, planuri și programe la nivel național și local, aflate în diverse faze de elaborare sau adoptare:

Strategia de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020, turism (Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007 – 2026, dar și Strategia de dezvoltare multianuală a turismului în Municipiul București 2017-2027, în curs de elaborare), dezvoltare economică, mediu, educație, tineret, agenda digitală, strategia pentru persoanele cu dizabilități etc.

9) Nu în ultimul rând, există câteva tematici cheie pentru sectorul cultural pe marginea cărora s-au organizat grupuri de lucru la nivel național:

- Codul Patrimoniului**, în curs de elaborare sub egida Institutului Național al Patrimoniului. Principiile acestuia au fost supuse dezbaterii publice în prima parte a acestui an⁸, iar pe baza lor vor fi elaborate ulterior tezele și textul legislativ;
- Codul Urbanismului**, în curs de elaborare la Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;
- Grupuri de lucru privind **sectoarele culturale și creative**, la inițiativa Secretariatului General al Guvernului;
- Grupul de lucru la nivel interguvernamental, inițiat de Ministerul pentru consultare publică și dialog civic cu participarea a 8 ministere și a numeroși parteneri neguvernamentali, privind oportunitatea unei politici publice la nivel național care să asigure **valorificarea în folosul comunității a patrimoniului neutilizat**, cu accent asupra patrimoniului industrial din marile aglomerări urbane. Acesta a prezentat în aprilie 2016, în cadrul unei conferințe naționale, primele rezultate și direcții de analiză viitoare⁹.

V

CADRUL STRATEGIC: AXE ȘI OBIECTIVE STRATEGICE. PROPUNERI DE MECANISME ȘI INSTRUMENTE DE IMPLEMENTARE

In creionarea unei viziuni de dezvoltare culturală plecând de la diagnoza realizată și temele strategice identificate, s-a avut în vedere un demers de tip **orașul ca ecosistem. Sistemul cultural se intersectează cu sistemul economic, dimensiunea urbană, necesitatea permanentizării unui mediu curat, prietenos și atractiv pentru cetățenii Bucureștiului.** Sistemul cultural este văzut, în acest sens, ca generator de calitate a vieții și ca un conector privilegiat în oraș. Cultura, în sens larg, va permite cetățeanului să își adâncească atât sentimentul de apartenență, cât și cel de promotor al orașului București. Această abordare se bazează și pe principiile și recomandările avansate de Agenda 21 pentru Cultură, primul demers global, inițiat de platforma United Cities and Local Governments (UCLG), pentru strategii integrate de dezvoltare culturală la nivel local¹, sintetizate mai jos. Cultura este astfel văzută ca

un element fundamental al dezvoltării urbane, care trebuie integrată transversal în masterplanul de dezvoltare a orașului, printr-o abordare participativă și sustenabilă.

O sinteză a principiilor dezvoltării culturale la nivel local avansate de Agenda 21 pentru Cultură

Cultură și drepturile omului

- Cultură și dezvoltare umană. Diversitatea culturală participă la „o mai satisfăcătoare existență intelectuală, emoțională, morală și spirituală”.
- Drepturile culturale sunt parte integrantă a drepturilor omului. „Nimeni nu poate invoca diversitatea culturală pentru a aduce atingere drepturilor omului garantate de dreptul internațional, sau pentru a limita acoperirea acestora”.
- Mecanisme, instrumente și resurse care să permită garantarea libertății de expresie.
- Invitația adresată artiștilor și creativilor de a se implica la nivelul orașelor pentru îmbunătățirea conviețuirii și a calității vieții, prin dezvoltarea capacității de creație și a capacității critice a tuturor cetățenilor.

Cultură și guvernare

- Un nou rol central al culturii în societate. Legitimitatea politicilor culturale.
- Calitatea dezvoltării locale se bazează pe interconectarea politicilor culturale și a celorlalte politici publice.
- Guvernare locală: o responsabilitate comună a cetățenilor, societății civile și guvernelor.
- Îmbunătățirea mecanismelor de evaluare în domeniul cultural. Un sistem de indicatori culturali.
- Importanța rețelelor și a cooperării internaționale.
- Participarea guvernelor locale în politicile și programele culturale naționale.

Cultură, sustenabilitate și teritoriu

- Diversitatea culturală este necesară umanității în aceeași măsură în care biodiversitatea este pentru natură.
- Diversitatea expresiilor culturale este purtătoare de bogăție. Importanța unui ecosistem cultural cât mai larg, cu o varietate de origini, actori și conținut.
- Dialogul, conviețuirea și interculturalitatea ca principii de bază ale dinamicii relațiilor cetățenești.
- Spațiile publice ca spații culturale.

Cultură și incluziune socială

- Acces la cultură în toate etapele vieții.
- Încurajarea capacităților de expresie culturală ca dimensiune esențială a demnității umane și a incluziunii sociale, fără discriminare legată de gen, origine, nivel economic sau de orice altă natură.
- Dezvoltarea publicurilor și încurajarea participării culturale ca elemente vitale ale cetățeniei.

Cultură și economie

- Recunoașterea dimensiunii economice a culturii. Importanța culturii ca element generator de bogăție și de dezvoltare economică.
- Finanțarea culturii printr-o varietate de surse, precum subvenții, fonduri de investiții, micro credite sau facilități fiscale.
- Rolul strategic al industriilor culturale și al mass media locale, care participă la consolidarea unei identități locale, la o continuitate creativă și la dezvoltarea de locuri de muncă.
- Relația între echipamentele culturale (infrastructura) și organizațiile din domeniul economiei cunoașterii.
- Respectul și garantarea drepturilor de autor și drepturilor artiștilor și asigurarea unei remunerări juste.

Pe baza acestei abordări integrate, în corelare cu planificarea strategică pentru alte sectoare sau teme, și plecând de la diagnoza și temele strategice identificate, au fost articulate șase direcții/axe strategice și 16 obiective subsumate acestora, sintetizate în **Cadrul Strategic** inclus în pagina următoare.

În plus, pe baza studiilor, analizelor și consultărilor realizate până în prezent, precum și prin corelare cu programele de investiții existente și diversele strategii și planuri sectoriale sau tematice, la nivel local, regional și național, a fost realizată o

listă extinsă de propuneri de intervenție pentru atingerea fiecărui obiectiv (cu menționarea acțiunilor pe termen scurt deja puse în practică sau planificate), ca punct de plecare în analiza, operaționalizarea și prioritizarea ulterioare.

STRATEGIA CULTURALĂ A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI 2016-2026

CADRUL STRATEGIC

I	Înscrierea culturii ca motor al dezvoltării urbane durabile	1. Activarea cartierelor/Cultura în proximitate 2. Revitalizarea și valorizarea patrimoniului construit și a patrimoniului imaterial 3. Spațiul public și spațiul construit ca act cultural
II	Asigurarea accesului și încurajarea unei participări generalizate și echilibrate a tuturor cetățenilor orașului la sistemul cultural	4. Diversificarea și creșterea atractivității și accesibilității ofertei culturale și încurajarea participării cetățenilor care nu se regăsesc în oferta culturală prezentă 4.1. Diversificarea ofertei culturale, inclusiv prin integrarea unor discursuri culturale și practici marginale sau minoritare 4.2. Diversificarea, creșterea atractivității și accesibilității echipamentelor și resurselor culturale 4.3. Asigurarea accesului și participării nediscriminatorii a grupurilor defavorizate cultural 5. Încurajarea formării și dezvoltării unui public competent cultural 5.1. Susținerea culturii în educație 5.2. Încurajarea programelor de dezvoltare a publicului și a practicilor amator
III	Poziționarea Bucureștiului ca o capitală culturală atractivă a spațiului european	6. Încurajarea schimburilor culturale și a parteneriatelor între spațiul european și spațiul bucureștean 7. Dezvoltarea unei rețele de echipamente culturale atractive pentru un oraș cultural competitiv la nivel european 8. Dezvoltarea unei acțiuni concertate și strategice de promovare culturală și turistică 8.1. O promovare culturală concertată și eficientă 8.2. Integrarea și promovarea ofertei creative a municipiului București în oferta turistică a orașului
IV	Transformarea paradigmei de gândire în ceea ce privește antreprenoriatul creativ	9. Încurajarea unei viziuni antreprenoriale în domeniul cultural 10. Susținerea dezvoltării economice a municipiului București prin sprijinirea și dezvoltarea sectoarelor culturale și creative
V	Bucureștiul – oraș „conectiv”	11. București ca motor regional (legătura cu județul Ilfov) și pentru regiunile din țară 12. Extinderea proceselor de digitizare a resurselor culturale ale orașului și a prezenței noilor tehnologii
VI	Creșterea capacității și sustenabilității sectorului cultural	13. Încurajarea colaborării între actorii culturali și corelarea ofertei culturale 14. Creșterea capacității organizațiilor și administrației culturale 15. Modificări în legislația culturală 16. Utilizarea statisticilor, a studiilor și a analizelor în dezvoltarea, implementarea și evaluarea acțiunii culturale

I > Înscrierea culturii ca motor al dezvoltării urbane durabile

ACEASTĂ AXĂ STRATEGICĂ VIZEAZĂ:

- Extinderea și reechilibrarea peisajului cultural al orașului, care să contribuie la accentuarea identității cartierelor și la o mai mare implicare a cetățenilor.
- Creșterea coeziunii comunitare printr-o redefinire și asumare identitară și comunitară a bucureștenilor, valorificând istoria orașului și a diverselor cartiere și comunități.
- Potențarea specificității și identității Bucureștiului printr-o atenție specială acordată peisajului urban.
- Transformarea Bucureștiului într-un oraș mai frumos în care un spațiu public de calitate, patrimoniul construit și arhitectura contemporană se completează și se potențează reciproc, în favoarea calității vieții cetățeanului și a unei atractivități crescute a orașului.

1. Activarea cartierelor/Cultura în proximitate

Acest obiectiv își propune dezvoltarea echilibrată în teritoriu a unor echipamente și a unei oferte culturale diverse, adecvate unei vieți culturale dinamice, născută din și adaptată la specificul local. Aceasta are ca miză atât o participare mai largă a publicului bucureștean, cât și dezvoltarea unei rețele asociative și a unei participări civice crescute. Obiectivul final este creșterea coeziunii comunitare, revitalizarea comunităților locale și redefinirea și consolidarea identității cartierelor bucureștene.

- a.** Lansarea unui **parteneriat între PMB și primăriile de sector pentru dezvoltarea în comun a unei direcții prioritare și pe termen lung de susținere a culturii în proximitate și activare a cartierelor**, în corelare cu PUG Dinamic. Crearea unui grup de lucru/platforme cu reprezentanți ai autorităților locale, organizațiilor publice și private și grupurilor de inițiativă civică active în cartiere, ai echipei PUG Dinamic, OAR, UAR, Universitatea de Arhitectură și Urbanism, Calup, Zeppelin, Asociația de Tranziție Urbană și alte organi-

zații active în domeniul dezvoltării urbane etc. pentru lansarea unui proces de identificare de nevoi și oportunități și de planificare, care să hrănească și să operaționalizeze acest proces, folosind o serie din mecanismele listate mai jos. Coordonarea intervențiilor și instrumentelor între autoritatea municipală și cele de sector, inclusiv prin mecanisme de parteneriat în dezvoltarea și întreținerea unor echipamente culturale, de co-finanțare a programării sau de promovare.

- b.** Continuarea, aprofundarea și extinderea **cercetărilor și activărilor** deja realizate¹ de identificare a practicilor de consum și preferințelor, a studiilor antropologice și a identificării de nevoi în diverse zone și comunități, inclusiv a nevoilor de funcțiuni și echipamente, precum și o cartografiere a oportunităților existente (la nivel de echipamente cu potențial, dar și resurse locale), în corelare cu studiile urbanistice și socio-demografice realizate în cadrul revizuirii PUG Dinamic, ca punct de plecare.
- c.** **Susținerea inițiativelor culturale și comunitare existente în cartiere** și transformarea unora din acestea în proiecte pilot (acompaniere a procesului, monitorizare și evaluare, identificare mecanisme și bune practici de colaborare, de organizare, de implicare a comunității etc.). Încurajarea, prin linii de finanțare și sprijin infrastructural, a dezvoltării unor noi programe culturale, programe educaționale, de artă comunitară, practici amator și alte programe participative, inclusiv programe de valorizare a istoriei cartierelor și de activare și coagulare a comunităților din diverse cartiere (precum festivalurile

1 Precum studiul „Explorare de idei și nevoi culturale în cartierele bucureștene”, realizat de CeRe la comanda ARCUB (2016) sau proiectele „Spații urbane în acțiune” al Asociației Komunitas (2015) și „Revitalizare urbană orientată spre comunitate - Noi instrumente pentru revalorificarea spațiilor publice ale cartierelor bucureștene” realizat de Asociația Urban2020 (2011).

realizate în Cotroceni, Tei, Strada Armenească, Favorit, ziarul cartierului etc.).

- d. **Suținerea instituțiilor publice cu echipamente în cartiere** (de exemplu, Biblioteca Metropolitană, care se află în proces de transformare către funcția sa modernă, aceea de rețea de centre culturale comunitare, dar și Muzeul București, Muzeul Literaturii, Teatrul Masca, Opera Comică pentru Copii, toate în subordinea PMB) și a **centrelor culturale de sector ca actori cheie ai acestui demers**, și susținerea renovării, îmbunătățirii și extinderii rețelei de echipamente și diversificării ofertei acestora conform studiilor și analizelor realizate, inclusiv prin parteneriate extinse cu alte organizații.
- e. În general, o mai bună **valorificare a infrastructurii și inițiativelor existente**, punerea în rețea a organizațiilor active și integrarea echipamentelor culturale și de socializare în **circuite/trasee la nivel de cartiere**. Încurajarea creării unor poli comunitari.
 - **Inventarierea spațiilor publice existente și funcționale** care sunt/pot fi folosite pentru activități culturale, atât spații cu funcție culturală, cât și spații din școli, licee, centre sociale etc., crearea unui instrument de informare publică și facilitarea accesului în aceste spații.
 - **Explorarea oportunității de a folosi rețeaua școlară preuniversitară**, cea mai extinsă rețea de echipamente publice pe întreg teritoriul orașului (săli de festivități, săli de sport, curtea școlii), aflată în administrarea primăriilor de sector, ca spații potențiale de activare culturală și comunitară dincolo de activitățile școlare sau extrașcolare.
- f. **Dezvoltarea unor noi echipamente (infrastructură culturală) în cartiere**, de dimensiuni, funcțiuni și modalități de administrare diverse, de la centre culturale de cartier, la centre comunitare, teatre de cartiere sau muzee tematice, centre culturale pentru copii, tineri sau vârstnici, spații gazdă, spații de ateliere, centre de rezidență, spații multidisciplinare care să valorizeze patrimoniul industrial etc. [Corelare cu PUG Dinamic, care prevede dezvoltarea unor noi centre multifuncționale de cartier].
 - TS: Continuarea cartografierii spațiilor abandonate sau sub-folosite cu potențial de reabilitare și activare culturală, comunitară, socială, atât prin aprofundarea celei deja realizate în vederea stabilirii statutului juridic al celor deja identificate, cât și prin extinderea ei pentru a identifica alte spații disponibile (inclusiv spațiile frecvente în marile ansambluri de locuințe colective, precum complexul comercial, poșta sau piața agro-alimentară de cartier, spațiul neutilizat de la parterul blocurilor, centrala termică dezafectată sau spațiul industrial²).
- Realizarea unui inventar centralizat și public al tuturor clădirilor care se află în proprietatea sau administrarea autorității locale, dar și a autorităților centrale (inclusiv clădirile confiscate), și care pot fi activate ca spații publice în cartiere.
- TS: Lansarea unor procese de consultare privind propunerile de echipamente, plecând de la nevoile identificate și spațiile cu potențial de activare. Susținerea unor proiecte pilot de activare temporară.
- Dezvoltarea unor noi echipamente publice, inclusiv prin parteneriate între diversele autorități locale.
- Încurajarea dezvoltării echipamentelor private (facilități fiscale, asistență, precum și reglementare, care să încurajeze crearea unor funcțiuni publice în noile construcții).
- g. **Explorarea unor modalități inovatoare și flexibile de parteneriat** (între administrația municipală și de sector, instituții publice, organizații private, inițiative/grupuri civice fără personalitate juridică, companii active în comunitate prin proiecte de CSR etc.) și de **administrare și animare a echipamentelor culturale în cartiere** (de la oferirea în administrare privată a unor spații, facilități fiscale, „contracte de cartier” – contracte de parteneriat pe termen lung între organizații active în cartiere și autorități etc.).
- h. Reabilitarea, reactivarea și dezvoltarea **infrastructurii culturale în parcuri**, precum și a unor mini-stagiuni, care să consolideze practicile de frecventare pe perioada verii. Din punct de vedere infrastructural, PMB a planificat deja un proiect amplu de amenajare a unui circuit turistic pe Lacurile Floreasca și Tei. Acesta include construirea a două amfiteatre pentru activități culturale și de agrement (unul pe Lacul Floreasca și unul pe Lacul Tei), a unei săli poli-funcționale cu o suprafață de 260 mp și o capacitate de 360 de persoane (Lacul Floreasca) și a cinci platforme pentru activități culturale și de agrement (patru pe Lacul Floreasca și una pe Lacul Tei) (PMB). Un alt proiect prevede reabilitarea Teatrului Bazilescu (Primăria Sectorului 1/PMB).
- i. **Suținerea activării spațiilor publice** din cartiere, prin sprijinirea proiectelor culturale în zonele respective (de exemplu, festivaluri urbane, street art etc.), și a dezvoltării unor micro-spații publice comunitare în cartiere [care să participe la obiectivele PUG Dinamic & București 2035 de amenajare a spațiilor reziduale din cartierele de locuințe colective,

în vederea accentuării caracterului de cartiere parc. Corelare cu PIDU Central].

- j. **Stimularea participării și implicării cetățenilor** în decizia și acțiunea privind spațiul public și viața comunității, inclusiv identificarea cetățenilor ca actori reali ai dezvoltării și implementării strategiei culturale. Dezvoltarea unor mecanisme de guvernanță locală informală (de exemplu, modelul consiliilor consultative de cartier din Timișoara sau procese consultative periodice), dezvoltarea unor facilitatori comunitari ca mediatori între cetățeni și autorități sau dezvoltarea unui regulament/mecanism de implicare a cetățenilor în spațiile comune – parcuri, spații din jurul blocurilor etc. (vezi modelul Bologna).
- k. TS: Corelarea programului de regenerare urbană Ferentari, în curs de lansare (și, pe TL, ale altor **programe de regenerare urbană**), cu obiectivele Strategiei culturale.

2. Revitalizarea și valorizarea patrimoniului construit și a patrimoniului imaterial

Acest obiectiv urmărește susținerea patrimoniului ca resursă cheie ne-regenerabilă a orașului, atât pentru recuperarea, revalorizarea și asumarea identității culturale, cât și pentru creșterea atractivității și reprezentativității orașului, cu impact asupra calității vieții, dezvoltării economice, atractivității turistice etc.

- a. **Promovarea unei identități arhitecturale și urbane a Bucureștiului**, bazată pe punctele tari și pe ceea ce dă specificitate orașului (a se vedea căsuța atașată). Lansarea la nivelul autorității municipale a unui **program prio-**

■ Bucureștiul ca **muzeu și laborator al modernității**, cu diverse posibile trasee și programe de activare și promovare

- Bucureștiul fanariot
- Bucureștiul avangardei
- Bucureștiul monumental
- Bucureștiul modernismului târziu și al proiectului socialist din anii '60/'70
- Bucureștiul parcelărilor
- Bucureștiul fundăturilor
- Bucureștiul industrial
- Bucureștiul totalitar și fractura urbană
- Noul modernism etc.

■ **Oraș al coabitării**: vecinătatea unică dintre aceste straturi ale modernității și o cultură tradițională încă prezentă, dar și între diferitele sale comunități: locul în care, de la arhitectură la patiserie, se adună și se hibridizează culturi foarte diferite.

■ **Oraș al noilor energii urbane** – trasee urbane, clusterizare, promovare concertată.

ritar de integrare și promovare a zonelor cu valoare urbană/arhitecturală/ambientală ce definesc identitatea și memoria Bucureștiului, dezvoltat și implementat în parteneriat cu numeroasele inițiative punctuale deja existente. [În corelare cu PUG Dinamic & PIDU Central] Aceasta presupune, alături de maparea resurselor spațiale și dezvoltarea unor trasee:

- o acțiune coerentă și consecventă de promovare, atât prin marcarea (**signalectică urbană**), cât și prin alte instrumente de promovare, atât față de locuitori, cât și turiști;
- **limitarea publicității stradale** în zonele construite protejate și interzicerea meshurilor pe clădirile monument (prin aplicarea legislației de protecție a patrimoniului construit și a zonelor protejate și a Legii 185/2013 privind amplasarea și autorizarea mijloacelor de publicitate, care să includă adoptarea de către CGMB a unui Regulament privind publicitatea stradală).
- b. Încurajarea unor **programe de conștientizare asupra patrimoniului bucureștean** și a valorii și importanței acestuia din punct de vedere identitar, social, economic etc. – prin producții, evenimente, activări, campanii de comunicare și alte formate inovatoare care să scoată în evidență elementele identitare locale (de patrimoniu construit sau imaterial – de la istoria diferitelor cartiere sau comunități, la gastronomie) și să le promoveze într-un mod profesionist către categorii diverse de public.
- c. **Revitalizarea patrimoniului imaterial**: Încurajarea și sprijinirea unor proiecte de cercetare, activare, revitalizare și integrare în practicile culturale a **tradițiilor urbane locale** (sărbători, povești urbane, tradiții locale/din cartiere, tradiții culinare etc.), dar și a altor elemente de patrimoniu imaterial (precum vegetația specifică orașului), prioritar fiind cele adresate locuitorilor din cartierele Bucureștiului (vezi și Obiectivul 1), cu participarea activă a acestora.
- d. Lansarea unui **program prioritar de conservare și punere în valoare a patrimoniului construit la nivelul municipiului București**, în corelare cu PUG Dinamic și principiile agreeate pentru Codului Patrimoniului și cu consultarea INP, a comisiilor de experți care funcționează pe lângă Ministerul Culturii și a direcțiilor de specialitate din cadrul acestuia, OAR, UAR, Asociația Pro.Do.Mo, Asociația ProPatrimoniu și alte organizații active în domeniu. Crearea unui **organism de coordonare** a articulării, prioritizării și implementării acestui program prin proiecte integrate. Direcțiile de intervenție includ:
 - Crearea unei **platforme de informare, consultare și de colaborare** între autorități, instituții, asociații și public.
 - **Reglementare** – în primul rând, prin PUG Dinamic, care, printre altele, va redefini/

amenda cele 98 de zone protejate de la nivelul orașului, dar și alte reglementări locale precum: un cod de proceduri adresat firmelor specializate în restaurare care operaționalizează în detaliu modul de restaurare, în funcție de specificul arhitectural al clădirii, inclusiv prin limitarea intervențiilor de reabilitare termică exterioară (atât pentru clădirile monument istoric, cât și cele aflate în zonele protejate și din zona de protecție a clădirilor monument istoric).

- Campanii de **informare și promovare** privind patrimoniului bucureștean și importanța acestuia (vezi pct b).
- **Program consecvent de consolidare, restaurare și revitalizare a clădirilor monument și cu valoare istorică în domeniul public**, ca modele de intervenție asupra patrimoniului și valorizare contemporană prin funcțiuni publice.
- **Proiecte integrate de investiții în spațiul public** (de la canalizare, iluminat, paviment etc.) în zonele prioritare, care acționează ca un catalizator al dezvoltării acestora [în corelare cu PIDU Central]. Dintre zonele prioritare de intervenție (cu probleme socioeconomice și cu o degradare accentuată a fondului construit), au fost aprobate în cadrul PIDU Central câteva spații publice din zona Grivița și Rahova-Uranus, nu însă și Calea Moșilor vechi.
- **Sprijinirea revitalizării clădirilor de patrimoniu în proprietate privată** prin: **Înființarea unui Birou de consiliere pentru proprietari** (pe modelul Boutique du Patrimoine din Franța) în cadrul PMB sau distinct, în parteneriat cu asociațiile profesionale și alte organizații. Acesta ar urma să informeze cetățenii cu privire la legislația și procedurile de intervenție în cadrul unei clădiri monument istoric sau cu valoare istorică, să participe la realizarea expertizei tehnice și să ofere consiliere cu privire la potențiale surse de finanțare pentru renovare și experți și specialiști acreditați; Dezvoltarea unor ghiduri de bune practici privind intervenția asupra imobilelor cu valoare istorică; Lansarea unor **proiecte de parteneriat public-privat în vederea restaurării unor clădiri monument istoric, care să prevadă și funcțiuni publice**, inclusiv culturale, prin accesarea unor fonduri europene; Alte mecanisme incitative (de la consiliere, la sprijin tehnic, facilități fiscale și sprijin financiar) și punitive (amenzi, taxe).
- Înființarea unui Serviciu de urgență pentru patrimoniu prin crearea unui parteneriat între PMB, Inspectoratul de Stat în Construcții (ISC), Poliția Locală și volun-

tarii de patrimoniu, pentru semnalizarea rapidă și eficientă a abuzurilor asupra patrimoniului construit.

- e. Încurajarea, prin reglementare și investiții, a dezvoltării cu prioritate a unor noi echipamente culturale (și, în general, a unor echipamente publice) prin **recalificare**, prin revitalizarea unor spații cu arhitectură de calitate și cu valoare identitară, inclusiv de patrimoniu industrial (aflate sau nu pe lista monumentelor istorice).
- f. **Lansarea programului de sprijin pentru renovare fațade**, inclusiv pentru clădirile în proprietate privată, atât prin consiliere, cât și prin asumarea primăriilor (cu titlu de credit în condiții favorabile sau cu titlu nerambursabil) de a acoperi o parte din costul de restaurare (a se vedea modelele de bună practică din Oradea sau Alba Iulia). Pe TS este necesară deblocarea aprobării de către Direcția Cultură a Municipiului București a regulamentului elaborat de PMB.
- g. **Abordarea consolidării clădirilor cu risc seismic ridicat ca domeniu prioritar de reglementare și finanțare** pe termen scurt, mediu și lung, la nivel local și național, prin constituirea de urgență a unui grup de lucru format din reprezentanți ai tuturor actorilor relevanți și specialiști în domeniu (administrație locală, ministere, proprietari, asociații de urbanism, constructori etc.). Acesta ar urma să dezvolte un plan de acțiune pentru consolidare la nivelul orașului și să coordoneze implementarea acestuia³. [În corelare cu: Obiectivul K-93 la nivelul Ministerului Culturii – Elaborarea cadrului normativ necesar inițierii unui program național pentru salvarea/consolidarea clădirilor de patrimoniu cu risc seismic ridicat, în care funcționează instituții de cultură; SDTR – Măsura 4.3.1.8, care identifică Necesitatea protejării clădirilor cu risc seismic și conservării identității arhitecturale prin programe de consolidare].
 - TS: PMB a comandat în 2016 o serie de expertize tehnice pentru clădirile cu risc seismic ridicat în care își desfășoară activitatea instituțiile publice de cultură. Propunem și includerea altor spații din patrimoniul PMB cu potențial de activare culturală.
- h. Susținerea unor demersuri de **arhivare (inventariere, registre, cataloage) și promovare creativă a patrimoniului mobil și**

3 Acest proces extrem de complex, dar fundamental atât pentru siguranța bucureștenilor, cât și pentru prezervarea patrimoniului bucureștean, presupune modificări legislative la nivel național (care să reglementeze procesul de consolidare în clădirile cu locuire colectivă), încurajarea unor metode inovatoare de consolidare prin care să se evite pe cât posibil mutilarea imobilelor și mutarea locatarilor, transparentizarea procesului de selecție a proiectanților și consultare a proprietarilor privind proiectele de consolidare, preluarea de către primărie a obligației de a identifica și expertiza toate clădirile cu peste 3 etaje construite înainte de 1978, derularea unor campanii de informare a proprietarilor privind riscurile, obligațiile și drepturile lor, precum și o aplicare mai fermă a legii cu privire la obligația proprietarului de a consolida clădirea.

imobil la nivelul Bucureștiului, inclusiv prin procese de digitizare.

- i. Implicarea activă a PMB și a Asociației Municipiilor, a OAR, UAR și a altor organizații în procesul de elaborare a unor **modificări legislative** pentru crearea unor instrumente mai flexibile și adaptate nevoilor și priorităților de conservare și revitalizare a patrimoniului (în special Codul Patrimoniului) și de sprijinire a consolidării clădirilor cu risc seismic, precum și pentru dezvoltarea **regulamentelor locale**.

3. Spațiul public și spațiul construit ca act cultural

Acest obiectiv vizează încurajarea dezvoltării de proiecte de urbanism incluzive și de calitate, care să țină cont de dimensiunea culturală a spațiului urban. Spațiile publice și cele construite sunt esențiale în definirea ethosului unui oraș, dincolo de rolul lor fundamental de suport pentru activități culturale și acțiuni comunitare care aduc locuitorii împreună, pentru interacțiune socială, implicare și coagulare a unor comunități, pentru dezvoltare economică etc.

- a. **Corelarea strategiei culturale cu PUG Dinamic, PIDU Central, PMUD**, care se realizează pe două paliere:

- Pe de o parte, obligativitatea corelării acestor planuri cu obiectivele Strategiei culturale în procesul de operaționalizare și constituirea unor grupuri de lucru comune pe tematicile relevante sau implicarea echipei de implementare a SC în grupurile de lucru existente, pentru obținerea unei sinergii și pentru utilizarea eficientă a fondurilor publice;
- Pe de altă parte, cultura poate participa în mod strategic la implementarea lor coerentă prin informarea, dezbateră critică și consultarea directă a bucureștenilor pe marginea noilor abordări de planificare urbană, de mobilitate urbană durabilă, de amenajare a spațiului public pe care acestea le propun. Asemenea proiecte creative privind spațiul public și cetățenia s-au multiplicat în ultimii ani, de regulă prin inițiative private (de la Street Delivery, la Spații Urbane în Acțiune), însă sprijinirea lor mai strategic și mai concertat se poate dovedi un instrument important de informare și mobilizare a cetățenilor orașului privind aceste noi direcții de dezvoltare pe termen lung.

- b. Susținerea **inițiativelor de explorare și activare participativă a orașului**, de încurajare a atașamentului față de locurile care dau identitatea acestui oraș și de **reapropriere a spa-**

țiului public prin festivaluri urbane, tururi ghidate, trasee culturale, intervenții urbane, aplicații mobile, studii socio-antropologice etc. și, în general, susținerea proiectelor culturale din spațiul public care oferă locuitorilor o viziune alternativă asupra spațiului public (Street Delivery, Femei pe Mătăsari, Festivalul Strada Armenească, Campus creativ etc.). Încurajarea folosirii și activării spațiului public în diversele sale manifestări, de la bulevarde, străzi, fațade, parcuri, scuaruri, la piețe publice, spații virane, grădini etc.

- c. Elaborarea de către PMB a unui regulament privind **organizarea de evenimente în spațiul public** și crearea unui birou/oficiu care să centralizeze și să înlesnească organizarea acestora (centralizarea aprobărilor, coordonarea obținerii autorizațiilor și permiselor, gratuitate/ facilități pentru proiectele cu valoare publică, consultanță privind spațiile disponibile etc.) și să coordoneze planificarea din timp a evenimentelor în aer liber.
- d. Lansarea unui program de cartare, împreună cu instituțiile culturale (municipale și naționale deopotrivă) și cu ajutorul altor echipamente culturale importante, precum cinematografe sau librării, a necesităților privind **spațiile publice din preajma instituțiilor culturale** și dezvoltarea unor proiecte de intervenție (prin elaborarea în comun a unor teme de proiectare pentru amenajări). Acestea din urmă sunt menite să crească deopotrivă calitatea spațiului public și vizibilitatea și atractivitatea instituțiilor prin spațiul public adiacent sediilor lor, promovând participarea non-consumatorilor⁴ (PMB prin Direcția Dezvoltare Urbană și Direcția Cultură, primăriile de sector, instituții culturale, OAR, alte organizații și inițiative de dezvoltare și participare urbană).
- e. Ameliorarea **signalecticii urbane și a infrastructurii de informare** (v. și Obiectiv 8).
- f. Susținerea consecventă și extinderea unor programe de **activare creativă temporară a numeroaselor spații neutilizate de la nivelul străzii** (vitrinele părăsite ale orașului), precum Art on Display, în mod special a celor scoase din folosința publică de către Legea 282/2015 privind interzicerea activității publice în clădirile cu risc seismic.
- g. Dezvoltarea unui program de **susținere a artei contemporane în spațiul public** și a artei

⁴ PIDU Central prevede deja reamenajarea majoră a spațiilor publice din apropierea a numeroase instituții culturale din zona centrală, precum a celor din jurul Teatrului Tândărică și Creart din Piața Lahovary. Alte posibile proiecte pilot cu impact potențial mare ar fi amenajarea spațiilor publice din jurul celor două echipamente noi din apropierea Dâmboviței - Biblioteca Națională a României (proiect propus în PIDU Central dar neaprobat în prima fază) și Teatrul de Operetă - sau a celui din jurul statuii Lupoaiței, aflat în imediata vecinătate a ARCUB. De asemenea, filialele de cartier ale Bibliotecii Metropolitane ar beneficia major de amenajări ale spațiilor publice adiacente.

urbane și includerea în toate noile proiecte de amenajări (Piața Unirii, Piața Victoriei, Piața Matache etc.) a unei componente de artă în spațiul public. Creșterea calității monumentelor de for public prin concursuri, prin implicarea mai largă a profesioniștilor și prin consultarea comunității (PMB, AMPT, primăriile de sector). [Corelare cu proiectul PIDU Central de punere în valoare a 21 de monumente de for public prin iluminare nocturnă și, acolo unde este cazul, restaurare, conservare și reamenajarea spațiului public adiacent].

- h. Încurajarea unei abordări culturale** și implicarea instituțiilor culturale în proiectele de arhitectură și dezvoltare urbană încă din primele faze ale acestora (pe TL printr-o modificare legislativă în sensul includerii sau creșterii ponderii acestui aspect și, pe TS, prin construirea de parteneriate cu alte instituții publice și cu actorii din mediul profesional și cultural). Încurajarea informării și consultării bucureștenilor în procesele de planificare urbană.
- i.** Privilegierea de către autoritățile și instituțiile publice a **concursurilor pentru atribuirea comenzilor de arhitectură, spațiu public și urbanism**, care să pună în prim-plan calitatea globală a ofertei și nu doar prețul.
- j.** **Crearea unui centru de arhitectură și urbanism**, prezent în toate metropolele importante, având ca scop atât comunicarea și educarea, cât și dezvoltarea arhitecturii de calitate. Dedicat deopotrivă istoriei și fenomenului contemporan, cu un fond permanent și evenimente temporare, un asemenea centru exprimă importanța acordată disciplinelor orașelor și considerarea lor drept categorii culturale în sine (PMB în parteneriat cu

organizațiile profesionale – în primul rând Ordinul și Uniunea Arhitecților, Registrul Urbaniștilor din România, cu alte autorități publice – Ministerul Culturii, educaționale – universitățile și departamentele de arhitectură și urbanism, cu alte inițiative publice și private relevante).

- k.** Susținerea unor **evenimente de educație, dezbatere și promovare a bunei practici în domeniul arhitecturii și urbanismului** (biennale, anuale, festivaluri, conferințe, expoziții, tururi, publicații etc.), care să se adreseze în mod programatic, real și eficient unui public mai larg decât cel strict profesional, și oferirea de sprijin strategic unui proiect de educație în domeniu, cum este „De-a arhitectura” (v. Obiectivul 5).
- l.** Investiții coerente în obiectele de **mobilier urban** (stâlpi de lumină, parcuri, stâlpi ce delimitează trotuarul, coșuri de gunoi, bănci, stații RATB, ceasuri etc.), în acord cu stilul arhitectural și specificul zonei respective, ideal proiectate și dezvoltate special pentru acel spațiu prin know-how-ul local.
- m.** Susținerea proceselor de analiză, informare, consultare și participare a cetățenilor în planificarea și implementarea programelor de **revitalizare și valorificare urbană a patrimoniului natural** (în special a râului Dâmbovița și a salbei de lacuri de pe râul Colentina), prin activități culturale inovatoare [în corelare cu PIDU Central, PUG Dinamic, PMUD]. Creșterea numărului spațiilor verzi și a parcurilor din Capitală și îmbunătățirea calității acestora prin susținerea unor demersuri participative de dezvoltare a spațiului public și a unor grădini urbane.

II Asigurarea accesului și încurajarea unei participări generalizate și echilibrate a tuturor cetățenilor orașului la sistemul cultural

ACEASTĂ AXĂ STRATEGICĂ VIZEAZĂ:

- Creșterea consumului și a participării culturale la nivelul întregii populații a Bucureștiului, pentru toate formele de expresie artistică și culturală prezente în Capitală.
- O mai mare participare a locuitorilor la actul cultural, în special a celor din zonele periferice ale Capitalei și a grupurilor defavorizate cultural.
- O mai bună integrare a minorităților în viața orașului prin dezvoltarea discursului cultural propriu.

Această axă strategică se declină în 2 obiective strategice, complementare Obiectivului strategic 1:

4. Diversificarea și creșterea atractivității și accesibilității ofertei culturale și încurajarea participării cetățenilor care nu se regăsesc în oferta culturală prezentă

Acest obiectiv pleacă de la premisa necesității unei vieți culturale diverse și incluzive, care să încurajeze dezvoltarea de discursuri culturale minoritare și o participare generalizată și echilibrată a tuturor cetățenilor. Îndeplinirea lui se bazează pe o programare și o infrastructură culturală diverse și atractive, prin legitimarea și susținerea diversității de practici și discursuri culturale care se întâlnesc în spațiul bucureștean și printr-o acțiune pro-activă de accesibilizare și susținere a participării grupurilor defavorizate cultural (grupuri etnice, persoane vârstnice, sărace, LGBT, persoane cu dizabilități etc.).

4.1. Diversificarea ofertei culturale, inclusiv prin integrarea unor discursuri culturale și practici marginale sau minoritare

- a.** Încurajarea, prin liniile de finanțare (a AFCN, ARCUB, PMB), a diversificării ofertei și a unor practici culturale diverse la nivel de expresie artistică, tematici, mod de organizare, public vizat, mod de implicare a publicului, spațiu de derulare etc.

¹ Termenul de „persoane defavorizate cultural” se referă la orice persoană sau grup de persoane care se confruntă cu dificultăți de acces sau participare la viața culturală din cauza apartenenței acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale. În rândul acestora pot fi identificate grupuri cu vulnerabilitate ridicată, care includ, dar nu se limitează la următoarele categorii: copilul în situație de risc ridicat - sărăcie, vulnerabilitate la procesele de dezagregare socială, delincvență juvenilă; tinerii de peste 18 ani care nu mai sunt cuprinși în sistemul de ocrotire a copiilor fără familie; persoanele cu dizabilități; persoanele aparținând populației de etnie romă aflate în situații de risc ridicat; vârstnicii în situație de risc ridicat și persoanele fără adăpost.

- b.** Încurajarea dezvoltării și promovării culturilor diferitelor grupuri etnice de pe teritoriul Bucureștiului, prin integrarea acestora în discursul cultural majoritar.
- c.** Crearea unui cadru de colaborare între centrele culturale din București (de exemplu, Centrul de Cultură a Romilor, Muzeul Culturii Romilor, Casa de cultură Friedrich Schiller, Centrul cultural armenesc, Centrul comunitar evreiesc) pentru realizarea unui calendar comun de evenimente culturale ale minorităților din București.
- d.** Încurajarea dezvoltării expresiilor artistice provenite din diverse cartiere ale Bucureștiului, în special prin evenimente de mici dimensiuni, păstrând specificul „zonal” de cartier, de apartenență la o anumită categorie socială/de vârstă și stimulând talentul existent în zona/comunitatea respectivă (vezi și Obiectivul 1).

4.2. Diversificarea, creșterea atractivității și accesibilității echipamentelor și resurselor culturale

- a.** Creșterea atractivității echipamentelor culturale, a condițiilor de primire, convivialitatea spațiului, dezvoltarea unor spații de socializare etc. (în condițiile în care multe

spații din cele în care își desfășoară activitatea instituțiile culturale nu au fost create cu această destinație), inclusiv prin dezvoltarea spațiilor publice din imediata vecinătate a instituțiilor culturale (în corelare cu Obiectivul 3) și prin integrarea echipamentelor și crearea unor clustere sau trasee de spații culturale (vezi Obiectivul 7).

- b. Susținerea utilizării cât mai eficiente a spațiilor instituțiilor publice** prin parteneriate cu alte organizații și inițiative publice sau private, atât pentru creșterea ofertei și atractivității spațiilor, cât și pentru a răspunde deficitului de echipamente culturale (precum inițiativele Bibliotecii Metropolitane și ale Muzeului Municipiului București de a organiza apeluri de proiecte de lectură publică sau educaționale pentru spațiile mai puțin active din rețea).
- c. Îmbunătățirea accesibilității și conectivității între zone/poli/camere urbane și echipamente culturale la nivelul întregului oraș** (în centru și cartiere), indiferent de caracterul public sau privat și de subordnarea administrativă a acestora. Această direcție vizează în special transportul în comun și mobilitatea blândă (pietonală și piste biciclete) și include lansarea sau extinderea unor linii speciale, precum Bucharest City Tour, sau disponibilitatea transportului în comun la ore mai târzii, în concordanță cu orele de programare culturală [prin includerea obiectivelor Strategiei culturale ca referință în operaționalizarea și implementarea PUG Dinamic și PMUD].
- d. Amenajarea unor spații dedicate de parcare pentru mașini/autocare și rasteluri pentru biciclete** în apropierea instituțiilor culturale, inclusiv a celor din cartiere (prin coordonare PMB, primării de sector), acolo unde spațiile o permit.
- e. Facilitarea utilizării parcurilor ca spații pentru activități culturale** prin prevederea unor căi de acces pentru echipamentul tehnic, surse de curent etc.
- f. Crearea unor ghiduri privind procedura de autorizare** a spațiilor cu destinație culturală deschise publicului. Colaborarea dintre PMB, primăriile de sector, Inspectoratul pentru Situații de Urgență și profesioniști și experți autorizați pentru identificarea unor **bune practici și mecanisme flexibile**, permise de lege (măsuri de compensare etc.), **de aplicare a normelor ISU** care să permită funcționarea echipamentelor culturale, deopotrivă publice și private, în clădiri vechi.
- g. Continuarea flexibilizării și extinderii orelor de vizitare a obiectivelor culturale, cel puțin în anumite zile.**

4.3. Asigurarea accesului și participării nediscriminatorii a grupurilor defavorizate cultural

- a.** Formularea unor **obiective cuantificabile de reducere a disparităților de dezvoltare culturală** pentru intervalul 2016-2026 și asigurarea unor bugete dedicate acestor categorii din bugetele pentru cultură ale PMB și primăriilor de sector.
- b.** Încurajarea proiectelor care se adresează grupurilor defavorizate și a proiectelor de intervenție social-culturală, prin introducerea unui punctaj suplimentar în grilele de evaluare pentru acest tip de proiecte sau organizarea unor linii de finanțare dedicate și prin **promovarea și multiplicarea proiectelor de succes** la nivelul întregului oraș, printr-un mecanism de finanțare pe bază de rezultate.
- c.** Descurajarea discriminărilor de orice fel în ceea ce privește accesul și participarea grupurilor defavorizate cultural la viața culturală.
- d.** **Accesibilizarea tuturor echipamentelor culturale** publice atât pentru persoanele cu dizabilități locomotorii (rampe, lifturi etc.), cât și pentru cele cu deficiențe de vedere (prin ghiduri/aplicații audio sau extinderea unei aplicații precum „Tandem Navigator”¹ în instituțiile și echipamentele culturale).
- e.** **Marcarea** (în ghidurile urbane și de evenimente culturale și în alte platforme de informare) **locațiilor și evenimentelor accesibile persoanelor cu dizabilități**, precum și susținerea unui exercițiu de marcarea spațiilor și evenimentelor accesibile persoanelor cu dizabilități prin încurajarea acestora de a folosi un software de tip crowd-sourcing precum Waze.
- f.** Susținerea dezvoltării unei oferte culturale pentru grupurile defavorizate cultural, inclusiv prin **modele inovatoare de infrastructură și livrare** (precum proiectul Bibliotecii Metropolitane, ce vizează realizarea unui serviciu de bibliotecă mobilă prin biblio-bus).
- g.** **Consolidarea și extinderea filialelor Bibliotecii Metropolitane** și susținerea transformării acestora în poli locali de învățare pe tot parcursul vieții, puși în slujba tuturor grupurilor sociale, în special a celor marginale (participând astfel la promovarea incluziunii sociale, combaterii sărăciei, promovării ocularii forței de muncă etc.).
- h.** Crearea unui **eveniment anual de tip match-making** între operatorii culturali (publici/privati) și operatorii (publici/privati) cu experiență în lucrul cu grupuri defavorizate pentru dezvoltarea de parteneriate și crearea

1 Sistem de navigație pietonală pe bază de hărți non-vizuale la nivelul Bucureștiului, printr-o aplicație mobilă destinată persoanelor cu deficiențe de vedere.

de programe comune (DGASPC, primării de sector, instituții publice de cultură, ARCUB, Creart, ONG-uri).

- i. Încurajarea colaborării cu asociații de pensionari/cămine de vârstnici în vederea realizării de proiecte culturale adresate acestui grup țintă, inclusiv **implicarea persoanelor în vârstă cu un rol de comunicatori culturali în comunitate**.
- j. Aplicarea de către instituțiile publice și de către organizatorii de evenimente finanțate din fonduri publice a unor tarife reduse pentru **bucureștenii cu venituri scăzute** sau care provin din grupuri defavorizate cultural. Un exemplu ar fi un card nominal care să ofere acestor persoane acces lunar/anual la diferite evenimente culturale pe baza unui tarif redus.
- k. Investiție în **programe de formare** dedicate operatorilor culturali și personalului din administrația culturală și care să vizeze crearea de **competențe în intervenția socio-culturală** și dezvoltarea de proiecte cu și pentru grupurile defavorizate.
- l. Finanțarea unor cercetări periodice de participare (barometru) axate pe grupurile defavorizate cultural, pentru o evaluare competentă a nevoilor și dinamicii acestora.
- m. Crearea unei platforme care să permită publicarea și difuzarea cercetărilor realizate deja de ONG-uri sau de către universități și care cuprind informații relevante pentru operatorii interesați să dezvolte proiecte culturale destinate grupurilor defavorizate cultural (v. și Obiectivul 16).
- n. Crearea unui fond de urgență pentru dezvoltarea de proiecte culturale adresate refugiaților.
- o. Crearea unui departament cultural (de exemplu în cadrul unui centru comunitar socio-cultural) adresat în mod specific minorităților sexuale.

5) Încurajarea formării și dezvoltării unui public competent cultural

Pornind de la ideea că arta și cultura contribuie major la crearea unei personalități rotunde, critice, la formarea unor consumatori cu discernământ și mai competitivi pe piața muncii, acest obiectiv vizează dezvoltarea apetitului cultural și a unor competențe culturale variate și încurajarea unei participări culturale largi și diverse a locuitorilor Bucureștiului, printr-o strategie coerentă și consecventă în zona educațională și de dezvoltare a publicului.

5.1. Susținerea culturii în educație

Obiectivul pe termen lung este de a-i expune pe toți copiii și tinerii din București la o varietate

de expresii culturale, care să contribuie la dobândirea unor competențe culturale și a unor comportamente de consum cultural informate și dezinhibate. La aceasta se adaugă și promovarea metodelor de educație nonformală în școlile bucureștene prin folosirea resurselor artistice. Se va urmări distribuirea egală între diferitele cartiere și între școlile de elită și cele mai puțin performante, concentrarea acțiunilor fiind mai necesară în această din urmă categorie, pentru stimularea prezenței și performanței școlare.

- a. Dezvoltarea unei **platforme de comunicare și colaborare între numeroșii actori culturali și educaționali activi în acest domeniu** (Direcția Cultură, Sport, Turism a PMB, Proedus, direcțiile cu mandat educativ din primăriile de sector, Inspectoratul Școlar București (ISMB), școlile active în domeniu, centrele culturale de sector, Palatul Copiilor, cluburile copiilor de sector, serviciile și instituțiile culturale municipale și naționale și organizațiile private cu activitate de educație culturală și educație prin cultură², programele de masterat în domeniul pedagogiei artistice și culturale, INCFC etc.). Aceasta va avea ca scop coordonarea agendelor de proiecte, coagularea și formalizarea expertizelor, experiențelor și resurselor și dezvoltarea unor programe mai ample și pe termen lung care să asigure impact și continuitate (consolidarea și extinderea Parteneriatului Civic pentru Educație și a rețelei informale Susține cultura în educație).
- b. Susținerea proiectelor deja existente și dezvoltarea în parteneriat, pe baza acestora, a unor **programe pilot de educație culturală participativă** la nivelul orașului și, ulterior, de consolidare și scalare a bunelor practici, pentru a propune programe cultural-educative de calitate distribuite la nivelul întregului oraș; atât programe extracurriculare în școală, cât și în afara școlii.
- c. Participarea **Proedus** (Centrul de Proiecte și Programe Educaționale și Sportive pentru Copii și Tineret București) **ca actor și susținător cheie** al creșterii impactului, consolidării și multiplicării inițiativelor de educație culturală și cultură în educație la nivelul Bucureștiului.
 - TS: creșterea impactului în domeniul cultural al proiectului Civitas al Proedus (lanșat în cadrul Parteneriatului Civic pentru Educație în 2015) prin implicarea, medierea și finanțarea unor colaborări între școli bucureștene și organizațiile publice și private active în zona de cultură în educație, care

² Precum Teatrul Excelsior, Teatrul Ion Creangă, Teatrul Tândărică, Școala de Artă, Asociația Da'DeCe, Asociația Metrucub și rețeaua Susține cultura în educație, Asociația Komunitas, Asociația Metropolis, Asociația Macondo, Asociația De-a arhitectura, Centrul de Teatru Educațional Replika, ECDL etc.

să ducă la o creștere a calității proiectelor de educație și practici culturale în școli.

- TL: lansarea unui **program de comandă, pe bază de concurs, a unor producții artistice profesioniste de calitate dedicate mediului școlar**, în diverse domenii: teatru, dans, muzică, artă vizuală, artă digitală, producții interdisciplinare etc. Acestea vor fi itinerate și prezentate gratuit în întreaga rețea școlară din București și vor asigura tuturor copiilor și tinerilor oportunitatea întâlnirii directe cu artiști profesioniști și cu experiența artistică, putând reprezenta de asemenea evenimente federatoare ale comunității școlii (pe baza experienței unor proiecte punctuale similare derulate de instituții publice sau organizații private din România sau a unor programe străine). Un asemenea program ar asigura, într-un mod consecvent, programe adaptate mediului școlar și diverselor categorii de vârstă, dar și susținerea pieței culturale.
- d. Lansarea unui **program pilot** (și extinderea și consolidarea lui pe termen lung) **de practicieni creativi în școli**, ca parteneriat între programele de masterat în domeniul pedagogiei artistice și culturale (actualmente UNATC, Universitatea București, UNARTE, Universitatea Națională de Muzică București) și ISMB, cu sprijinul Proedus.
- e. Dezvoltarea unui **Centru suport/resursă pentru școli și licee în vederea organizării unor cluburi** creative (teatru, muzică, film etc.).
- f. Crearea unui mecanism de susținere financiară pentru dezvoltarea și derularea de **programe de Curs opțional la decizia școlii (CDS)**, folosind experiența unor inițiative precum cea a Asociației „De-a arhitectura”.
- g. Dezvoltarea programelor de formare profesională pentru cadrele didactice interesate de mijloacele artistice ca metode educaționale, plecând de la experiența masterului PED-art (Pedagogii alternative și arta teatrală în educație) din cadrul Universității București, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Departamentul de Formare a Profesorilor.
- e. Crearea unei **rețele naționale** dedicate acestui subiect care să includă și schimb de experiență, prezentarea bunelor practici și a instrumentelor utile pentru organizațiile ce dezvoltă astfel de programe.
- d. Încurajarea dezvoltării unor **practici culturale intergeneraționale/de familie** (copii-părinți, copii-bunici), pentru a încuraja participarea și schimbul de experiență.
- e. **Susținerea dezvoltării cu prioritate a unor programe și proiecte adresate categoriilor de vârstă 0-3 ani și 14-18 ani** (încă puțin aco-perite în momentul de față, deși în creștere, precum ateliere ale teatrului Ion Creangă pentru prima categorie și repositionarea Teatrului Excelsior pentru publicul adolescent).
- f. Înființarea unui **Muzeu al copilului sau a unui Centru de știință** ca spațiu care să asigure o ofertă constantă de educație culturală și tehnologică interactivă, diversă și adaptată unui public numeros, reprezentat de copii și tineri. Această inițiativă se va baza pe modele de succes din alte țări, în care acest tip de muzeu are unele din cele mai mari rate de vizitare, și pe resursele și inițiativele locale (precum Casa Experimentelor). De explorat oportunitatea extinderii și reconfigurării Muzeului Tehnic sau a refuncționalizării unei hale industriale (precum spațiul abandonat al fostei stații electrice din Parcul Carol, spațiu aflat în proprietate publică).
- g. **Susținerea formării artistice pe tot parcursul vieții**, prin dezvoltarea curriculei Școlii de Artă și a Universității Populare Ioan I. Dalles, încurajarea colaborării cu operatori privați și a descentralizării activității acestora (organizarea de filiale și cursuri în cât mai multe cartiere bucureștene).
- h. Încurajarea bucureștenilor de toate vârstele de a practica o activitate artistică prin dezvoltarea și promovarea consecventă a unei oferte și a unor echipamente deschise **practicilor amator** (cursuri, ateliere, cluburi de teatru, cluburi cinema/video/literare etc.), cu prioritate în proximitatea lor (în centre culturale de cartier, cluburi).
- i. **Stimularea implicării și participării la actul cultural pe bază de voluntariat**, inclusiv ca formă de integrare socială pentru grupurile defavorizate, prin crearea unei platforme cu astfel de inițiative (Federația VOLUM, Brigada de Voluntari, PMB).

5.2. Încurajarea programelor de dezvoltare a publicului și a practicilor amator

- a. **Încurajarea dezvoltării de programe și proiecte pentru formarea de publicuri noi** (în special non-consumatori), prin includerea acestui obiectiv în caietele de obiective ale instituțiilor publice și ca prioritate de finanțare în cadrul programelor de finanțare (ARCUB, AFCN).
- b. Crearea unui **program de formare** pentru operatorii culturali publici și privați interesați de tema dezvoltării publicurilor (INCFC).

III > Poziționarea Bucureștiului ca o capitală culturală atractivă a spațiului european

ACEASTĂ AXĂ STRATEGICĂ VIZEAZĂ:

- Conectarea durabilă și organică a Bucureștiului la practicile culturale europene (mișcări intelectuale, rețele, mobilitate, idei, interdisciplinaritate, programare).
- O mai mare prezență a artiștilor din străinătate în București și un mai bun schimb de metode artistice, practici culturale și idei profesionale cu țările europene.
- O mobilitate crescută a artiștilor și a organizațiilor culturale din București la evenimente și proiecte culturale europene. Creșterea atractivității turistice a Bucureștiului prin stimularea turismului cultural.
- Crearea de oportunități pentru artiștii locali de a se dezvolta la nivel internațional, precum și atragerea și păstrarea resurselor creative în București.

6. Încurajarea schimburilor culturale și a parteneriatelor între spațiul european și spațiul bucureștean

Încurajarea și susținerea deschiderii Bucureștiului spre forme de artă colaborative internațional (europene, dar nu numai) și spre un schimb activ de idei și practici culturale și artistice cu alte țări. Poziționarea Bucureștiului ca un pol cultural efervescent și divers în relație cu țările din regiune. În această direcție sunt prevăzute diverse acțiuni care țin de pregătirea (2016-2020) și derularea Capitalei Europene a Culturii 2021 (CEAC), dar și inițiative ulterioare. În prima etapă, accentul va fi pus pe dezvoltarea parteneriatelor, pe sporirea schimburilor culturale și pe creșterea capacității sectorului cultural.

- a. Generare de linii de finanțare pentru **mobilitate culturală** (explorare, dezvoltare de parteneriate, schimburi de experiență, formare, participare la rețele culturale) pentru artiști și operatori culturali din București (ARCUB, ICR).
 - TS: Lansarea unor linii de mobilitate de către ARCUB în cadrul procesului de pregătire și dezvoltare a candidaturii CEAC.
- b. Atragerea de artiști, creativi, critici, manageri etc. în București pe perioade scurte, prin programe de **rezidență artistică** (ARCUB, Creart,

ICR, Bucharest Artist in Residence).

- c. **Încurajarea schimburilor culturale** și a colaborărilor și coproducțiilor internaționale pentru toate categoriile de actori culturali, prin linii de finanțare și subvenții dedicate.
- d. Susținerea financiară a participării artiștilor sau organizațiilor culturale bucureștene la evenimente culturale de vârf din Europa, prin crearea unui **fond de participare culturală internațională** (ICR, PMB).
- e. **Susținerea strategică și multiplicarea proiectelor culturale și creative cu vizibilitate internațională**, candidatura Bucureștiului pentru Capitală Europeană a Culturii reprezentând un pilon al acestei direcții (Ministerul Culturii, ICR, PMB, Arcub, Creart, instituții publice).
- f. **Sprijinirea participării organizațiilor bucureștene în proiecte europene** susținute prin Europa Creativă și alte programe europene (Horizon 2020, Erasmus plus etc.), prin crearea unui mecanism de co-finanțare automată a proiectelor câștigătoare la nivel național (Ministerul Culturii sau AFCN); până la introducerea acestuia, PMB poate institui un mecanism pentru organizațiile bucureștene care să impulsioneze participarea în proiecte europene.
- g. Încurajarea participării active a organizațiilor bucureștene, precum și a administrației locale, la **rețelele culturale europene** și susținerea găzduirii în București a unor întâlniri, conferințe sau ateliere ale acestora – atât a celor în care Capitala are tradiție de participare (precum IETM), cât și a altor rețele cu activitate relevantă pentru direcțiile strategice (Trans Europe Halles, Art Factories, ENCATC, Agenda 21 for Culture, Forumul Cultural al Eurocities, URBACT etc.).
 - TS: Organizarea la București, în 2017, a întâlnirii IETM, cu sprijinul ARCUB și PMB.
- h. Dezvoltarea unui program de **schimb de experiență artistică și de management cultural** în cadrul politicii de cooperare pentru dezvoltare.

- i. Crearea unui departament cultural în cadrul Institutului Național de Export care să co-finanțeze participarea antreprenorilor creativi români la târguri, conferințe și proiecte internaționale.
- j. Înființarea unui **centru internațional de artă, multi- și interdisciplinar**, dedicat proiectelor colaborative între artiști și organizații din România și structuri internaționale; acesta poate valorifica patrimoniul industrial existent în București.

7. Dezvoltarea unei rețele de echipamente culturale atractive pentru un oraș cultural competitiv la nivel european

Obiectivul urmărește dezvoltarea infrastructurii culturale la nivelul Bucureștiului, inclusiv a celei polivalente și a spațiilor gazdă, astfel încât să susțină o eferescență creativă locală și schimburi culturale consistente. Aceasta presupune reabilitarea echipamentelor existente și construirea de noi facilități. Se urmărește totodată și punerea în practică a unor mecanisme parteneriale și mai flexibile de reabilitare/modernizare/construire și administrare a echipamentelor culturale și creșterea vizibilității și atractivității acestora prin integrare și clusterizare (specializarea inteligentă a zonelor urbane).

- a. Crearea de **noi echipamente culturale atractive și flexibile**. Este vorba atât de spații gazdă, cât și de spații de producție și programare, corespunzătoare nevoilor sectorului cultural bucureștean și unor categorii diverse de participări artistice naționale și internaționale care, în acest moment, nu au spații adecvate și suficiente în București (de exemplu, spații de amploare pentru premiere de film, concerte de muzică clasică, muzică de cameră, concerte de muzică alternativă, târguri creative etc.). La acestea se adaugă și spații pentru instituții publice municipale (Teatrul Nottara, Muzeul Național al Literaturii Române) și naționale (Centrul Național al Dansului și Muzeul de Artă Contemporană). Prioritizarea, pe cât posibil, a unui demers de recalificare a unor spații cu valoare arhitecturală și identitară, inclusiv foste spații industriale, și a unui demers de răspândire a lor pe întregul teritoriu al orașului (corelare cu Obiectivele 1 & 4, precum și cu Obiectivul 2 privind mecanisme de susținere a revitalizării obiectivelor de patrimoniu). [Corelare cu proiectele prioritare PUG Dinamic privind realizarea unor **zone de dezvoltare strategice** (Orașul Culturii, Orașul Muzicii, Casa Radio¹) și cu reglementările PUG

Dinamic pentru încurajarea dezvoltării altor funcțiuni publice dedicate artei și culturii în zonele reprezentative.]

- TS: Realizarea, în primul rând, a unei **inventarii precise a spațiilor existente** de prezentare/difuzare a evenimentelor culturale (spectacole, concerte, expoziții, târguri etc.), cu detalii despre capacitate, facilități tehnice și echipamente, proprietar și administrator, starea de funcționare și (eventualele) necesități de reabilitare. Acest inventar va include atât spațiile închise, cât și cele în aer liber, cele tradiționale sau cele neconvenționale (cum ar fi diversele spații dezafectate). El ar trebui să fie un instrument în consultare publică care să hrănească identificarea mai specifică a nevoilor de echipamente, dar și un instrument practic în organizarea de evenimente, actualizat permanent.
- TS: Identificarea mai specifică a **nevoilor** și a celor mai bune modalități de a răspunde lor, nu doar la nivel de construcție, ci și de administrare (spații gazdă vs. producție vs. programare) și prioritizarea lor.
- Continuarea și aprofundarea **cartografierii spațiilor cu potențial de activare** culturală, inclusiv pe baza unei evaluări a spațiilor neutilizate din gestiunea Administrației Fondului Imobiliar din București și prin identificarea operatorilor culturali publici și privați care au capacitatea de a activa aceste spații.
- Realizarea noilor echipamente pe bază de **concurs și consultarea** obligatorie, în stabilirea specificațiilor tehnice, cu organizatorii de evenimente.
- Explorarea și testarea unor **mecanisme alternative, mai flexibile, de administrare a unor spații gazdă** în proprietate publică prin parteriat public-privat.
- Susținerea de **parteneriate între autoritățile** municipale și de sector, dar și între cele naționale (și, în viitor, metropolitane) pentru realizarea în comun a unor investiții de reabilitare, modernizare și/sau construire a unei infrastructuri adecvate.
- Explorarea oportunității creării unei **noi instituții municipale** care să aibă ca obiectiv dezvoltarea și administrarea, prin parteneriate diverse (cu primăriile de sector, proprietari privați, organizații culturale administratori etc.), a unei rețele de spații gazdă de prezentare/difuzare, de producție/laborator/ateliere și de rezidență la nivelul Bucureștiului, care să poată integra și obiective din județul Ilfov.
- b. TS/TM: Există deja o serie de **proiecte importante de creare a unor noi echipamente culturale** ce urmează a fi lansate pe TS: Punerea în valoare a Pinacotecii Municipiului

¹ A se vedea scurta prezentare a PUG Dinamic din Capitolul IV: Corelarea cu alte documente de politică publică.

București prin reabilitarea și funcționalizarea Palatului Dacia-România din strada Lipscani 18-20 și promovarea acesteia printr-un proiect muzeal integrat (PMB); Construcția unei săli multifuncționale de 12.000 locuri în cadrul complexului sportiv Lia Manoliu (PMB); Construcția unei noi săli de concerte cu 2.000–2.400 de locuri (Ministerul Culturii, Banca pentru Dezvoltare a Consiliului Europei); Recondiționarea și crearea structurii de sprijin a afacerilor „Curtea Meșteșugarilor (Str. Covaci 13); Crearea Muzeului Multiculturalismului (Str. Franceză 68) (ultimele două sunt proiecte în cadrul PIDU Central). La acestea se adaugă deschiderea unui spațiu temporar pentru Muzeul Literaturii Române (planificată pentru 2016) și planul de a achiziționa un imobil pentru acesta, precum și deschiderea în cursul anului 2016 a spațiului multifuncțional creat prin modernizarea Cinematografului Gloria de către Primăria Sectorului 3. Proiectele specifice la nivel de proiect instituțional, funcțiuni, proiect arhitectural nu sunt cunoscute în cea mai mare parte, abordarea care trebuie să primeze fiind aceea a realizării unor noi echipamente pe baza unor studii și a unei consultări privind nevoile existente, dar și formatul instituțional și modul de funcționare cel mai potrivit (pentru cinematografe, de exemplu, corelarea cu planul Ministerului Culturii de a susține o rețea de cinematografe de artă).

- c. **Renovarea și modernizarea clădirilor instituțiilor culturale publice** și dezvoltarea de **noi facilități/funcțiuni** pentru o ofertă competitivă și atractivă, care să includă și spații de socializare (spații pentru ateliere, cafenele, ceainării, librării etc.), precum și echiparea unor spații pentru a putea susține o varietate de evenimente (de la proiecții de film, la concerte). (în corelare cu Obiectivul 4.2.)

- TS: Sunt în curs de finalizare consolidări, restaurări și modernizări ale clădirilor unor instituții culturale municipale (Teatrul Evreiesc de Stat, Teatrul Ion Creangă, Observatorul Astronomic Vasile Urseanu, Muzeul Nicolae Minovici). Sunt planificate și extinderea Școlii de Artă București, renovarea și reabilitarea fațadei Teatrul Tândărică și lansarea unor consolidări, restaurări, modernizări și extinderi pentru alte instituții naționale (Muzeul Național de Istorie, Muzeul Țăranului Român).

- d. Încurajarea și sprijinul în **integrarea echipamentelor** culturale, depotrivă publice și private, prin:
- Dezvoltarea și promovarea activă (prin signalectică, materiale informative, promovare încrucișată, oferte comune) a unor **trasee/circuite coerente și atractive de echipamente, instituții și alte atracții,**

inclusiv spațiile noilor energii urbane, indiferent de statutul public sau privat și subordonarea administrativă a acestora [corelare cu PIDU Central, PUG Dinamic, PMUD privind traseele urbane, traseele de mobilitate blândă, spațiile publice și camerele urbane].

- **Încurajarea creării unor clustere** de ofertă și echipamente culturale diverse care să sporească vizibilitatea și atractivitatea acestora și care să participe și la revitalizarea unor spații urbane, inclusiv prin reglementare urbană și facilități fiscale (exemplul micului cluster de mici magazine și galerii de artă din zona Grivița/UNARTE, care a schimbat zona). Instituirea unui mecanism de stimulare a dezvoltării unor zone geografice creative cu ateliere, galerii, magazine etc. (de exemplu, crearea unui district creativ, pe modelul cartierului de design din Budapesta) [corelare cu PUG Dinamic și PIDU Central], dar și a unor clustere tematice.

8. Dezvoltarea unei acțiuni concertate și strategice de promovare culturală și turistică

Acest obiectiv vizează, pe de o parte, crearea unui sistem mai performant de comunicare a ofertei culturale existente în zona centrală și în cartiere, atât pentru bucureșteni și locuitorii zonei metropolitane, cât și pentru turiști. Pe de altă parte, el urmărește articularea unor oferte de turism cultural originale și de calitate, axate deopotrivă pe revalorizarea contemporană a identității locale și pe legitimarea, integrarea și canalizarea noilor energii urbane, în vederea promovării Bucureștiului ca destinație turistică unică la nivel european.

8.1. O promovare culturală concertată și eficientă

- a. Crearea unor **instrumente de promovare culturală** integrată la nivelul orașului (o platformă online de prezentare a evenimentelor și echipamentelor culturale bucureștene, publicarea unui ghid anual al muzeelor și marilor evenimente, a unui ghid cultural/urban lunar și a unei hărți, în format tipărit și online, ale muzeelor, centrelor, galeriilor și spațiilor de artă contemporană active, cu expozițiile și oferta curente, care să fie distribuite în toate echipamentele culturale publice și private, precum și în aeroport, gări, hoteluri, restaurante ș.a.m.d). De explorat oportunitatea parteneriatului cu inițiative deja existente, precum Șapte seri sau Zile și nopți.
- b. Susținerea utilizării **aplicațiilor mobile** exis-

tente și a dezvoltării de noi aplicații pentru a integra și promova oferta culturală diversă și punctele de atracție culturală și de recreere ale orașului, trasee de vizitare etc.

- c. Realizarea unui sistem integrat de **infopoint-uri/infrastructuri de promovare culturală intersectată în instituțiile culturale**, care să promoveze oferta mai largă la nivelul orașului.
- d. Corelarea elementelor de **signalistică** la nivelul municipiului (precum panouri cu informații rutiere, elemente de semnalizare a obiectivelor turistice, semne de identificare a administrației publice locale), prin crearea unui manual de comunicare la nivelul municipiului București (corelare cu Obiectivul 3).
- e. Crearea și gestionarea unui **mobilier urban de informare**, atât în zona centrală, cât și în cartiere, cu scopul de a comunica oferta culturală locală, și utilizarea coordonată mai eficientă a infrastructurii publicitare municipale. Acordarea de prețuri preferențiale pentru accesarea spațiilor de afișaj ale autorităților locale evenimentelor, produselor sau campaniilor culturale și reglementarea de către PMB și primăriile de sector a unor cote minime de promovare culturală pentru operatorii spațiilor de afișaj private (vezi Magazinul Cocor).
- f. Utilizarea celor două rețele de transport public (**RATB și Metrorex**) ca **parteneri strategici de promovare** la nivelul orașului: promovarea ofertei, a punctelor de atracție turistică din oraș și a cunoașterii istoriei orașului și derularea unor proiecte creative de educație culturală în/prin mijloacele de transport în comun.
- g. Crearea unui grup de lucru format din instituții publice de cultură la nivelul administrației centrale și locale, în cadrul Ministerului Culturii, pe tema adaptării legislației pentru eliminarea restricțiilor care limitează modalitățile de promovare ale acestora, pentru a asigura o mai mare flexibilitate în construirea unui plan de comunicare și marketing adaptat la noile canale de comunicare.

8.2. Integrarea și promovarea ofertei creative a municipiului București în oferta turistică a orașului

- a. Corelarea **Strategiei de Turism a Bucureștiului**, în curs de elaborare la nivelul PMB, cu obiectivele Strategiei Culturale, prin participarea activă a echipei SC în acest proces.
- b. Crearea și promovarea unor **trasee turistice alternative** (a se vedea și Obiectivele 2, 3, 4, 7). Cartografierea **obiectivelor turistice non-tradiționale**, creative (de exemplu, ateliere de producție ceramică, ateliere de design,

cafenele, galerii independente, makerspaces), alături de spații de socializare și de oferta gastronomică diversă a Bucureștiului și includerea acestora în diversele oferte turistice ale orașului.

- c. Încurajarea și susținerea **adaptării ofertei la publicul nevorbitor al limbii române** (ghiduri muzeale, spectacole cu supratitrare etc.) și promovarea în mod coerent la nivelul orașului a acestei oferte.
- d. Înființarea de **centre de informare turistică** în zonele cele mai tranzitate ale Capitalei și, după caz, și de puncte de informare turistică în echipamentele culturale (în corelare cu Strategia de Turism).
- e. Dezvoltarea platformei online de promovare a orașului gestionată de PMB (seebucharest.ro).
- f. Lansarea unui program de finanțare derulat în **parteneriat cu Asociația de Turism a Municipiului București** pentru proiecte de turism cultural.

IV Transformarea paradigmei de gândire în ceea ce privește antreprenoriatul creativ

ACEST OBIECTIV VIZEAZĂ:

- Sectoarele culturale și creative ca domeniu solid și sustenabil și motor de dezvoltare economică.
- O mai mare reflectare a sectoarelor culturale și creative locale în spațiul public și în oferta culturală a orașului.
- Înmulțirea practicilor colaborative în cadrul instituțiilor publice de cultură.
- O mai mare atragere de fonduri europene și private în sectorul cultural public și în cel privat.

9. Încurajarea unei viziuni antreprenoriale în domeniul cultural

Acest obiectiv vizează, pe de o parte, recunoașterea și stimularea campionilor locali din sectoarele culturale și creative, și, pe de altă parte, încurajarea altor operatori să abordeze o viziune antreprenorială a activității culturale.

- Susținerea dezvoltării competențelor în domeniul antreprenorial prin dezvoltarea de **programe de formare și de mobilitate** pentru schimburi de bune practici destinate actorilor culturali publici și privați.
- Încurajarea dezvoltării și a **punerii și gestionării în comun de resurse financiare, umane, tehnice, logistice, echipamente** etc. de către organizații și inițiative culturale publice și private, prin crearea unui sistem

de conectare a resurselor private cu cele publice în cultură și încurajarea acestora în cadrul liniilor de finanțare.

- Încurajarea practicării unui **management public cu dimensiune antreprenorială** în instituțiile publice de cultură, manifestată printr-o mai mare atragere de fonduri europene și private pentru programele și proiectele instituției, care să nu diminueze subvenția acordată, ci dimpotrivă.
- Încurajarea, și nu penalizarea, în accesarea fondurilor publice a inițiativelor culturale cu abordare antreprenorială** (cele care realizează venituri proprii din proiecte prin vânzare de bilete, produse culturale etc., contribuind astfel la dezvoltarea unei piețe și la sustenabilitatea acestor proiecte), prin formularea unor criterii mai nuanțate de aplicare a principiului conform cărora finanțările publice nerambursabile nu pot susține obținerea de profit.

- e. Crearea unui grup de lucru la nivelul Ministerului Culturii, în colaborare cu Ministerul Finanțelor Publice, care să propună o îmbunătățire a Codului Fiscal, astfel încât **legea sponsorizării** să devină un instrument eficace de atragere de fonduri în domeniul cultural.

10. Susținerea dezvoltării economice a municipiului București prin sprijinirea și dezvoltarea sectoarelor culturale și creative

Punctele forte ale Bucureștiului în ceea ce privește numărul mare de profesioniști creativi și potențialul antreprenorial local trebuie canalizate pentru a susține dezvoltarea economică a orașului. Un set de mecanisme și instrumente menite să impulsioneze dezvoltarea anumitor sectoare culturale și creative poate avea un efect economic major – prin creșterea de taxe și impozite la bugetul local, crearea de noi locuri de muncă, atragerea de investiții etc.

- a. Crearea în București a unui **task-force** cu operatori publici și privați pe tema sectoarelor culturale și creative (Integrare și corelare cu Grupul de lucru național pe această temă, lansat în 2016 la Secretariatul General al Guvernului) și comisionarea unui **plan de dezvoltare economică prin dezvoltarea industriilor creative pentru București-Ilfov** [Corelare cu SDTR: Măsura 4.3.1.7 – Transformarea Capitalei într-un pol de importanță macroregională, inclusiv prin amenajarea de spații culturale și pentru industrii creative, și Măsura 4.3.1.9 – Sprijinirea dezvoltării aglomerărilor economice de tip cluster, construcția de centre de cercetare-dezvoltare-inovare în domeniile prioritare de cercetare-dezvoltare și de specializare inteligentă de la nivel național].
- b. Identificarea **hub-urilor culturale și antreprenoriale** din București și susținerea acestora prin programe, evenimente sau parteneriate, pentru promovarea antreprenoriatului creativ.
- c. Susținerea dezvoltării de noi **hub-uri creative** – spații de lucru și producție pentru antreprenori creativi, conform Planului de dezvoltare economică a industriilor creative (dezvoltat cf. pct. a), prin reglementarea zonelor urbane (PUG Dinamic), prin sprijin infrastructural (spații în patrimoniul PMB sau în domeniul public administrat de alte instituții și autorități publice), financiar (co-finanțare în atragerea unor fonduri europene) și fiscal.
- d. Susținerea dezvoltării de **cluster creative la nivelul orașului** (specializarea inteligentă a zonelor urbane) (v. și Obiectivul 7).
- e. Crearea unui **fond de susținere a antreprenorilor culturali** din regiunea București-Ilfov.
- f. **Facilități fiscale locale** pentru companiile din sectoarele culturale și creative.
- g. Crearea unei **agenții locale dedicate cercetării, susținerii și dezvoltării industriilor creative** pe modelul altor agenții din Europa (de exemplu, Design Terminal Budapesta, Hamburg Kreativ Gesellschaft).
- h. Crearea unui **sistem de vouchere** pentru servicii creative locale (de exemplu, design, arhitectură, software, publicitate), care să poată fi accesat de către operatorii culturali din București.
- i. Colaborarea autorității locale cu agenția guvernamentală InvestRomania pentru crearea unui program de atragere de investiții în sectoarele culturale și creative, personalizat pe regiunea București-Ilfov.
- j. Crearea unor mecanisme de **încurajare a distribuției (retail-ului) produselor creative** la nivelul orașului, de la librării, la magazine de design etc.
- k. Identificarea unor **mecanisme specifice** de susținere a diverselor sectoare culturale cu potențial la nivelul Bucureștiului (de exemplu, încurajarea **industriei și a producției de film** la nivelul Capitalei prin proceduri simplificate de obținere a aprobărilor de filmare și prin reducerea taxelor de filmare în oraș, pentru producătorii români și străini).

V > Bucureștiul - oraș „conectiv”

Această axă vizează asumarea rolului Capitalei de motor de dezvoltare regională și națională, precum și dezvoltarea sa într-un centru de inovație, bine conectat la noile tehnologii. Bucureștiul este deja strâns legat de județul Ilfov, iar conectarea și integrarea acestor două regiuni într-o ofertă culturală comună trebuie încurajată și asumată la nivel administrativ. Aceste măsuri nu pot ignora noile dezvoltări în ceea ce privește digitizarea obiectelor culturale, conceptul de smart city, tehnologiile și practicile digitale emergente. Bucureștiul își poate capitaliza punctele forte prin continuarea acțiunilor deja asumate și intensificarea eforturilor pentru a deveni un centru al inovației, cu putere de radieră în regiune.

11. București ca motor regional (legătura cu Ilfov) și pentru regiunile din țară

Se urmărește valorificarea pro-activă a oportunităților oferite de integrarea de facto a Bucureștiului într-o zonă metropolitană și asumarea consecventă și strategică a unui rol de motor de inovare creativă, organizațională și administrativă la nivel național.

- a. Deși prezenta strategie vizează dezvoltarea culturală la nivelul municipiului București, acțiunea administrației locale și a organizațiilor culturale trebuie să încurajeze o **abordare pe termen lung la nivelul regiunii București-Ilfov**. Aceasta funcționează, în fapt, ca o zonă metropolitană, chiar dacă, din punct de vedere administrativ, ea nu este încă reglementată. Asta implică parteneriate

între organizații din București și județul Ilfov, proiecte și coproducții, itinerarii culturale și de petrecere a timpului liber, schimburi de bune practici etc. [Corelare PUG Dinamic, PMUD, SDTR, care prevăd toate transformarea Capitalei într-un pol de importanță macroregională și, la nivel operațional, înființarea și operaționalizarea unei formule administrative la nivelul Zonei Metropolitane București, dar și acțiuni legate de infrastructura de transport și mobilitate sustenabilă, amenajarea de zone de agrement și centura verde în vecinătatea Bucureștiului etc.]

- b. Datorită dimensiunii, poziției și atuurilor sale, care pot determina proiecte mai îndrăznețe, testarea de diverse abordări, coagularea unor expertize foarte diferite etc., Bucureștiul poate deveni un **motor de inovare**, inclusiv organizațională sau administrativă, pentru alte orașe și regiuni din România. Se impune asumarea consecventă și strategică a acestui rol.

12. Extinderea proceselor de digitizare a resurselor culturale ale orașului și a prezenței noilor tehnologii

Acest obiectiv urmărește extinderea proceselor de digitizare a resurselor culturale ale orașului, cu scopul de a crea comunități și inițiative economice creative pentru dezvoltarea plurală a culturii digitale, introducerea tehnologiilor noi și emergente în spațiul urban și în oferta culturală și încurajarea transformării Bucureștiului în „oraș inteligent”.

- a. Crearea unui **task-force pentru a stabili obiectivele digitizării** la nivelul orașului București (Institutul Național al Patrimoniului, ONG-uri dedicate patrimoniului și digitizării, Arhivele Naționale, Muzeele din subordinea PMB, Muzeele naționale, Biblioteca Metropolitană, Biblioteca Națională, Biblioteca Centrală Universitară, ONG-uri dedicate culturii digitale, Wikipedia România etc.).
- b. **Sporirea resurselor culturale prin digitizare** și digitizarea patrimoniului mobil și imobil al orașului în scopul promovării și arhivării acestuia. Încurajarea crowdsourcing-ului și largă distribuire (pe platforme precum Europeana.eu), pentru a multiplica accesul la aceste resurse.
- c. Susținerea programului **Biblioteca Digitală a Bucureștilor**, lansat de Biblioteca Metropolitană, în colaborare cu Muzeul București și alți parteneri, atât pentru dezvoltarea acesteia, cât și pentru valorizarea și curatorierea prin proiecte creative.
- d. Integrarea tehnologiilor inteligente și încurajarea **reutilizării în comunitățile creative a conținutului digital** al orașului București.
- e. Alocarea de resurse și organizarea de **formări profesionale** pentru a crește nivelul digitizării resurselor disponibile în instituțiile publice de cultură din București și susținerea unei prezențe active a instituțiilor publice în mediul online ca resurse digitizate și acces online.
- f. **Susținerea culturii libere și a licențelor libere** în industriile culturale printr-un program de dezbateri, training și *advocacy* (Ministerul Culturii, ONG-uri dedicate culturii libere, IMM-uri din industria creativă), realizarea unui festival internațional al noilor medii și culturii digitale deschise etc.
- g. Extinderea prezenței **tehnologiilor noi și emergente** în viața urbană, în spațiul urban, în oferta culturală și în administrarea culturală locală, prin: crearea unui grup de reflecție strategică privind integrarea tehnologiilor noi și emergente în viața urbană; crearea unor linii de finanțare pentru zonele emergente și experimentale și utilizarea noilor

media; realizarea unui proiect care să conțină cercetări, experimente, sesiuni de dezbateri, cursuri și traininguri privind importanța tehnologiilor noi și emergente în metropola București.

- h. Încurajarea **transformării Bucureștiului în „oraș inteligent”** și deschiderea lui către o **guvernare participativ-deliberativă**, prin: **datele și informațiile deschise** și platformele de agregare a cunoașterii locale; lansarea pilot a unor politici pentru „open public data” la nivelul departamentelor cu mandat cultural ale administrației locale; organizarea unei serii de ateliere privind medierea digitală a orașului prin artă, activism și aplicații care folosesc informație și date publice (*hackathons*).

VI Creșterea capacității și sustenabilității sectorului cultural

Punerea în practică a obiectivelor strategiei trebuie facilitată și susținută sporind capacitatea sectorului cultural, a administrației și a legislației în domeniu. Această axă strategică transversală vizează, de aceea:

- Susținerea și legitimarea importanței culturii, în diversele ei forme de manifestare, de a pune în mișcare societatea.
- Susținerea dezvoltării unui sector cultural coeziv și colaborativ.
- Creșterea capacității autorităților administrației publice municipale și locale și a organizațiilor culturale bucureștene.
- Proiecte și programe pe termen lung care pot să contribuie în mod real la realizarea obiectivelor strategice, la impact și sustenabilitate.

13. Încurajarea colaborării între actorii culturali și corelarea ofertei culturale

Un sector cultural competitiv și sustenabil trebuie să se bazeze pe o mai bună informare, colaborare, coordonare și planificare între actorii culturali și autoritățile publice pentru a crea sinergii la nivel de programare, investiții, achiziții, promovare, derulare de evenimente în spații publice, politici tarifare, dezvoltarea publicului, dezvoltarea personalului, arhivare, digitizare etc., dar și pentru a susține și promova importanța sectorului cultural la nivelul societății și a avansa reforme și îmbunătățiri ale cadrului de funcționare.

- a. Încurajarea dezvoltării sau consolidării unor platforme și mecanisme de consultare, coordonare și colaborare în domeniul cultural, pentru realizarea unor **sinergii la nivel de programare, investiții, achiziții, promovare, derulare de evenimente în spații publice, politici tarifare, dezvoltarea publicului, dezvoltarea personalului, arhivare, digitizare** etc., prin: workshopuri, conferințe, sesiuni de coordonare, grupuri de lucru, task force-uri, aplicații etc. (de exemplu, susținerea conferințelor pe teme de interes pentru comunitatea profesioniștilor din cultură, precum Conferința de marketing muzeal inițiată de MMB în 2014.)
 - Asumarea de către autoritățile locale a organizării unor **întâlniri periodice sau a**

lansării unor grupuri de lucru pe teme specifice, cu participarea reprezentanților autorității deliberative (Consiliul General și consiliile locale sau comisiile de cultură ale acestora) și executive (administrația locală – primari, direcțiile de cultură ale primăriei și alte direcții relevante pentru) și reprezentanți ai sectorului cultural.

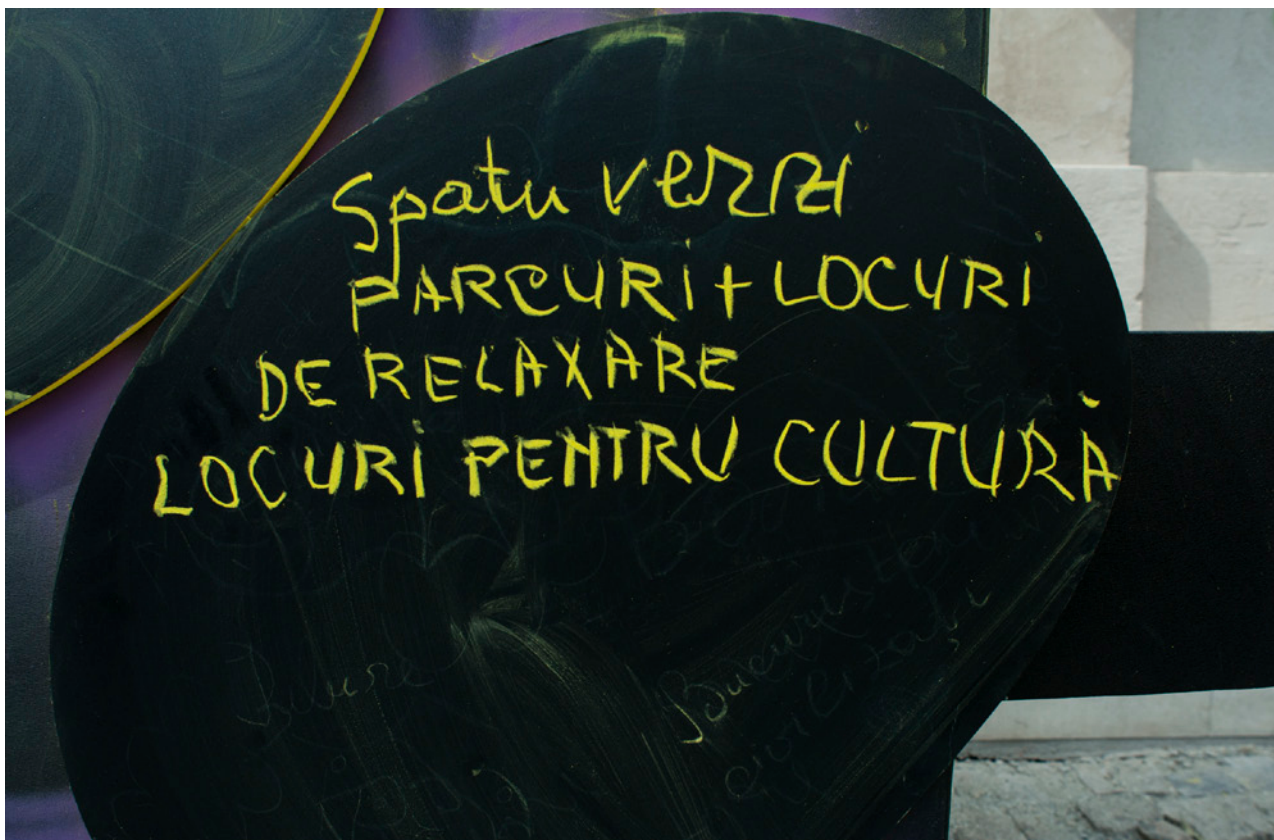
- Folosirea pârghiilor oferite de lege pentru a crea **mecanisme eficiente de consultare și colaborare între structurile administrației publice** (în primul rând PMB-primărie de sector) și diversificarea formelor de cooperare între acestea, în vederea implementării eficiente a Strategiei.
- b. Lansarea unei **campanii de conștientizare a rolului vital al culturii și artelor în societate** (în Corelare și cu Obiectivul 16), care ar trebui să contribuie la o mai clară evaluare a impactului economic al sectoarelor culturale și creative în București. Realizarea unor analize calitative privind impactul social, comunitar etc.
- c. Încurajarea **dezvoltării și a punerii și gestionării în comun de resurse** (de la realizarea de coproducții, la colaborarea în partajarea infrastructurii – v. Obiectivul 9), precum și a schimbului de competențe și bune practici.
- d. Încurajarea și facilitarea **consultării și colaborării cu actorii din alte sectoare**, și într-o bună măsură cu sectorul de afaceri, care trebuie să devină un participant mai activ în susținerea sectorului cultural bucureștean. Parteneriatul Civic pentru Educație poate fi o referință ca mecanism de dialog și coordonare a consultării și acțiunii unor parteneri cheie într-un anumit domeniu.
- e. Crearea unui **cadru mai eficient de colaborare între instituțiile de învățământ din București și operatorii culturali**. Asta se poate realiza prin organizarea unui eveniment de tip match-making în fiecare an, care să coreleze nevoile instituțiilor educaționale cu oferta culturală locală. Totodată, este necesară și **corelarea ofertei de învățământ artistic** cu nevoile sectorului cultural și condițiile pieței. Echilibrarea pieței muncii cu învățământul superior este un obiectiv important pentru o dezvoltare sustenabilă a sectorului cultural bucureștean.
- f. Încurajarea parteneriatelor și a **parteneriatului public-privat** prin caiete de obiective și programe de finanțare care să încurajeze aceste abordări.
- g. Abordarea mai strategică și mai nuanțată a **politicilor tarifare** și a chestiunii **accesului gratuit versus cu plată** la evenimente și servicii culturale, în funcție de obiectivele urmărite și publicul vizat și nu de statutul juridic al organizatorului. Asta pentru a încuraja un consumator competent cultural și

activ și dezvoltarea pieței culturale și a unei oferte diverse, fără a diminua accesul unor categorii de public cu risc cultural. **Folosirea coordonată a unor instrumente de bileterie pentru creșterea participării și a frecvenței acestora:** mecanisme precum oferirea de bilete gratuite în mod direcționat, crearea unui voucher/card cultural de accesare a ofertei la nivelul orașului, pass turistic care să includă accesul la muzee, dar și la serviciile de transport etc.

14. Creșterea capacității autorităților administrației publice și a organizațiilor culturale

- a. **Creșterea capacității administrațiilor publice municipale și de sector** și a serviciilor publice create și finanțate de către acestea de a cunoaște, gestiona și alocă resurse, în mod coordonat și corelat, coeziv și sinergic, pentru asigurarea serviciilor culturale și accesului locuitorilor Municipiului București la cultură, prin asumarea strategiei și valorificarea cadrului legislativ, administrativ și instituțional existent în vederea creării instrumentelor de punere în practică – operaționalizare, implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei Culturale.
- b. Susținerea **dezvoltării competențelor** necesare domeniului cultural – artistice, tehnice, manageriale, administrative, de programare, promovare, educație etc., plecând de la o cartografiere a nevoilor pentru toate tipurile de actori culturali și domenii. Susținerea unor programe de formare, schimburi de bune practici, mobilitate, incubatoare, mentorizare, *job shadowing*, stagiatură, burse și alte formate care contribuie la dezvoltarea competențelor.
 - TS: Lansarea unui incubator de proiecte și a unui fond de mobilitate în cadrul București 2021 (ARCUB).
- c. Susținerea **formalizării și schimbului de bune practici** pe diverse domenii prin conferințe, seminarii, ghiduri, dezvoltarea de proiecte pilot și scalarea formatelor de succes, aplicarea principiului de design thinking, participarea la rețelele culturale internaționale și dezvoltarea de programe cu parteneri internaționali etc.
- d. Crearea unor mecanisme de **finanțare multianuală**, atât pentru instituțiile publice, cât și pentru organizațiile private, în condițiile în care limitarea la derularea unor proiecte de câteva luni nu este eficientă pentru punerea în practică a obiectivelor vizate. Se impune planificarea multianuală a bugetelor locale de către autoritățile municipale și de sector.

- e. Îmbunătățirea administrativă a sistemului de subvenționare a instituțiilor publice** (de la elaborarea caietelor de obiective în concordanță cu obiectivele strategiei și modalități mai adaptate de evaluare, la asigurarea unei predictibilități a finanțării și a planificării financiare multianuale etc.). Flexibilizarea altor mecanisme legate de funcționarea instituțiilor publice și atragerea veniturilor din alte surse. Mecanisme mai flexibile privind stabilirea nivelului chiriei pentru utilizarea spațiilor instituțiilor publice pentru evenimente culturale, în funcție de criterii dinamice precum utilitatea socială a activității, capacitatea de autofinanțare a evenimentelor, caracterul comercial sau nu al organizatorilor etc. (care să susțină atât atragerea de fonduri, cât și susținerea diversificării actorilor culturali).
- f.** Explorarea unor **formate instituționale și administrative alternative** de organizare a acțiunii culturale cu mandat public, care să răspundă frânelor pe care legislația actuală le implică. Dezvoltarea unor instituții, echipamente și programe prioritare la nivelul orașului prin **finanțare încrucișată între autoritățile municipale și de sector**, precum și cele naționale. Bucureștiul poate fi, în acest sens, și un motor al unor inovații instituționale la nivel național.
- g. Îmbunătățirea și flexibilizarea sistemului de finanțare nerambursabilă și dezvoltarea lui ca instrument cheie al implementării Strategiei Culturale.**
- Îmbunătățirea celor două importante mecanisme la nivelul orașului (ARCUB, AFCN) și dezvoltarea unor mecanisme de finanțare nerambursabilă flexibile și transparente **la nivelul primăriilor de sector și al altor instituții sau servicii municipale relevante** (Proedus, Creart) sau a unor noi mecanisme și instituții cu mandat specific.
 - Folosirea tuturor pârghiilor oferite de OG 51/1998 (**program multianual, program prioritar, finanțare de urgență, acces pentru persoane fizice**) pentru a implementa, în mod flexibil și eficient, diversele obiective strategice. Susținerea automată a unor proiecte emblematic pentru oraș în cadrul programului prioritar.
 - **Flexibilizarea mecanismelor de alocare a finanțărilor** prin apeluri de proiecte, folosind pârghii precum: organizarea unor sesiuni distincte pentru diverse categorii de organizații/artiști și proiecte (mari/mici) cu termene distincte, organizarea selecției de proiecte în două etape (cu o primă fază de concept mult mai puțin birocratică, care să încurajeze depunerea de proiecte, precum și evaluarea lor), micro-finanțări pe bază de comandă (sau premii, burse), folosirea la maxim a categoriilor și nivelurilor de eligibilitate oferite de lege (privind acoperirea cheltuielilor de personal, echipamente, a contribuției în natură etc.) și la minim a birocrăției.
- **Consiliere pentru accesarea și derularea unor finanțări**, precum și matching între organizații compatibile pentru aceleași proiecte, care să încurajeze și accesul și dezvoltarea capacității organizațiilor tinere.
- h.** Explorarea unor noi formate de parteneriat public-privat, inclusiv a unor finanțări instituționale (care să includă și cheltuieli administrative), pentru organizații private cu activitate de interes public.
- i.** Încurajarea responsabilității financiare a beneficiarului de fonduri publice și crearea unor instrumente de **evaluare a proiectelor și programelor** susținute din fonduri publice, inclusiv a programelor instituțiilor și administrației publice (importante și pentru accesul viitor la fonduri publice). Transparențizarea activității administrației și organizațiilor culturale (bugete administrații municipale și de sector, planuri de management și rapoarte instituții publice, încurajarea rapoartelor anuale și pe proiect pentru organizații private).
- j.** **Organizarea unui Birou de clearing (asistență și consultanță juridică)** la nivelul sectorului cultural și colaborarea cu reprezentanți ai diverselor autorități, inclusiv ai Ministerului de Finanțe, pentru a facilita o mai bună cunoaștere a tuturor pârghiilor disponibile permise de legislația în vigoare, și facilitarea standardizării unor practici și a unei interpretări unitare a legii în contextul specific domeniilor culturale.
- k.** Crearea unui birou de consultanță pentru accesarea și managementul fondurilor europene pentru operatorii ce dezvoltă programe și proiecte culturale.
- l.** **Susținerea sustenabilității organizațiilor private prin sprijin infrastructural** – darea în folosință de spații de către autoritatea municipală (cu titlu gratuit sau chirii preferențiale), acordarea prin concurs a administrării unor spații către organizații private și societăți comerciale, pentru mandate de doi-trei ani, cu identificarea unor indicatori și rezultate pe care respectivele structuri să le atingă pe parcursul perioadei în cauză etc.
- m.** Dezvoltarea unor programe de atragere de resurse umane în domeniul cultural.
- n.** Crearea unui sistem de **vouchere pentru servicii creative locale** (de exemplu, design, arhitectură, software, publicitate), care să poată fi accesat de către operatorii culturali din București (v. și Obiectivul 10).

15. Modificări în legislația culturală

Pentru a răspunde barierelor administrative și inflexibilității impuse de legislația în vigoare, de care se lovesc, deopotrivă, administrația publică și organizațiile culturale publice și private, precum și inadaptării acestora la noi fenomene (digitizare, dezvoltarea industriilor creative etc.), sunt necesare o serie de măsuri: cartografierea extinsă a **obstacolelor legislative**; lansarea unor **grupe de lucru** pe diversele aspecte legislative și implicarea unor actori culturali din alte orașe (precum și din alte țări), pentru a avansa în mod consecvent și concertat agende de modificare legislativă; **participarea activă a autorităților locale și a actorilor culturali bucureșteni** în susținerea acestora, inclusiv în procesul actual de reformare legislativă (în domeniul administrației, legea salarizării unice, Codul Patrimoniului, legea managementului în instituțiile publice etc.). Așa cum am notat deja, dat fiind rolul și importanța la nivel național atât a autorităților municipale, cât și a organizațiilor culturale, a artiștilor și creativilor din București, sectorul cultural bucureștean poate (și trebuie) să fie și un motor al unor modificări legislative, cu impact asupra întregului sector cultural din România. Reluăm mai jos câteva din domeniile și temele prioritare care au nevoie de îmbunătățirea cadrului legislativ:

- a. Reformarea cadrului de **salarizare și motivare a personalului din domeniul cultural**,

prin: modificarea legii salarizării unice și a legilor de sistem (a bibliotecilor, muzeelor, așezămintelor culturale, instituțiilor și companiilor de spectacole sau concerte), care să genereze o îmbunătățire a nivelului de salarizare, inclusiv prin plata suplimentară a personalului din fondurile atrase; introducerea unui sistem motivațional bazat pe performanță; posibilitatea angajării și pe perioadă determinată, pentru realizarea unor proiecte/programe specifice, a unor specialiști competenți, inclusiv din străinătate, care să aibă expertiza necesară.

- b. Modificarea **Legii managementului instituțiilor publice de cultură** pentru crearea unor mecanisme de definire a caietelor de sarcini și de evaluare a activității mai flexibile și adaptate fiecărui domeniu și tip de instituție.
- c. Adaptarea **Clasificării Ocupațiilor din România** pentru a include profesii exercitate în diverse zone culturale actualmente lipsă (de exemplu, postul de muzeograf pedagog). Corelarea anexelor de funcții a instituțiilor publice din Legea salarizării cu necesitățile reale ale fiecărei categorii de instituții publice de cultură și cu oferta instituțiilor de învățământ superior (corelare Ministerul Muncii-Ministerul Educației-Ministerul Culturii).
- d. Modificarea Legii privind **asociațiile și fundațiile** pentru a crea pârghii mai eficiente de dezvoltare a sectorului independent (precum

flexibilizarea statutului de utilitate publică și re-introducerea pentru aceste organizații a dreptului de a li se concesiona servicii publice).

- e. Modificarea Legii privind Fondul Cultural Național pentru înmulțirea surselor de finanțare.
- f. **Modificarea Codului fiscal:** pentru ca Legea sponsorizării să devină un instrument real de atragere de fonduri și pentru flexibilizarea și clarificarea procedurilor privind veniturile din activități independente, îndeosebi a celor ce provin din drepturi de autor și drepturi conexe. În plus, ar trebui explorate oportunitatea și impactul reducerii TVA-ului pentru cartea tipărită și cea electronică (ca și o Lege a Prețului unic/fix la carte).
- g. **Elaborarea Codului Patrimoniului** (în curs), pentru crearea unui cadru coerent și stimulant în protejarea și valorizarea patrimoniului, și o îmbunătățire a cadrului legislativ pentru sprijinirea consolidării clădirilor cu **risc seismic**.
- h. Modificări care țin de **organizarea administrativă a Bucureștiului:** de la propunerea mai radicală de a realiza o Lege a Bucureștiului care să transforme complet împărțirea și coordonarea administrativă între municipii-sectoare și să instituie o unitate de gestiune și coordonare a zonei metropolitane, la modificări ale Legii administrației publice locale și Legii finanțelor publice locale care să reglementeze o corelare la nivel de planificare și de acțiune între autoritatea municipală și cele de sector.
- i. Reevaluarea și modificarea legilor pentru o **adaptare la contextul digitalizării** (precum Legea dreptului de autor, Legea arhivelor naționale, Legea muzeelor și colecțiilor, Legea bibliotecilor etc.).

16. Utilizarea statisticilor, studiilor și analizelor în dezvoltarea, implementarea și evaluarea acțiunii culturale

Acest obiectiv urmărește o mai bună cunoaștere a sectorului cultural – atât a publicului, cât și a ofertei, ca instrumente ale dezvoltării politicilor culturale –, încurajarea dezvoltării intervenției culturale pe baza unei mai bune cunoașteri a contextului și a publicului și susținerea unei monitorizări și a unei evaluări consecutive a implementării Strategiei.

- a. Îmbunătățirea **statisticilor culturale** la nivelul Bucureștiului, prin crearea unor proceduri de raportare și sintetizare a informațiilor existente legate de ofertă și participare și coordonarea utilizării acestor informații pentru evaluare și planificare (număr de spectatori/vizitatori, bilete vândute, număr

de evenimente indoor, în spațiu public etc.). Organizarea unor grupuri de lucru cu actori culturali din diverse domenii pentru a analiza oportunitatea și mecanismele instituirii unei obligativități de raportare a organizațiilor culturale publice și private, care să asigure atât o colectare a datelor statistice, cât și o inventariere a actorilor, evenimentelor, angajării în domeniul cultural etc.

- b. Realizarea consecventă a unor **studii și analize** cantitative și calitative pe diverse domenii și tematici, inclusiv pentru evaluarea nevoilor și a impactului unor programe. La nivelul Bucureștiului există o gamă largă de nevoi de informare: o evaluare a pieței muncii în domeniul cultural (în afara personalului instituțiilor publice neexistând mecanisme pentru a evalua numărul artiștilor și creativilor profesioniști din București) și a filierelor educaționale – piața culturală; studii privind impactul economic al sectoarelor culturale și creative la nivelul Bucureștiului; studii regulate privind oferta culturală; cercetări privind practicile de consum, nevoile și preferințele diverselor categorii de public (ca bază pentru strategii de dezvoltare a publicului, pentru dezvoltarea unor programe și proiecte dedicate unor categorii specifice de public și pentru proiecte dezvoltate cu implicarea și participarea beneficiarilor lor); studii calitative privind impactul evenimentelor culturale din spațiul public (de tip festival urban) asupra categoriilor de public atrase și a gradului de coeziune comunitară; studii de evaluare a impactului evenimentelor gratuite asupra publicului și pieței culturale etc.
- c. Asigurarea unei **inventarieri** consecutive a organizațiilor culturale private (non profit și comerciale) active, a echipamentelor și spațiilor culturale active în zona culturală (și a caracteristicilor acestora).
- d. Încurajarea cercetării și arhivării în domeniul cultural și a distribuirii rezultatelor acestora, prin linii de finanțare dedicate.
- e. Crearea unui **Observator Cultural București** – o platformă a instituțiilor și organizațiilor active în domeniu (de la INCFC, INSEE, la Metru cub), a universităților, institutelor de cercetare etc., care să permită coordonarea și diseminarea cercetărilor în domeniu, dezvoltarea de proiecte în parteneriat, identificarea unor tematici critice de analiză etc.
- f. Dezvoltarea unei direcții de monitorizare a implementării Strategiei și de evaluare regulată a impactului acțiunii administrației locale și a programelor de finanțare.

VI

OPERAȚIONALIZAREA ȘI IMPLEMENTAREA STRĂTEGIEI

Documentul strategic de față a identificat temele critice pe care Bucureștiul trebuie să le abordeze în următorii 10 ani, a setat direcțiile strategice de dezvoltare, cu obiective specifice, și a precizat, pentru fiecare dintre aceste obiective, un set extins de propuneri de acțiuni, mecanisme și instrumente ce sunt deja disponibile (și ar putea fi îmbunătățite sau folosite mai strategic) sau care pot fi dezvoltate în vederea atingerii acestora.

În vederea punerii în practică a acestor direcții de dezvoltare de termen lung, pașii următori, pe termen scurt, sunt:

- De a determina **capacitățile de implementare ale actorilor** cheie ai acestui proces, ceea ce presupune abilitatea diverselor instituțiilor de a întreprinde pași specifici în vederea realizării direcțiilor strategice pe obiective specifice.
- Prioritizarea și planificarea **acțiunilor și sarcinilor**, care de fapt reprezintă mecanismele de acțiune și se referă la pașii concreți pe care instituțiile abilitate ar trebui să le întreprindă pentru atingerea obiectivelor specifice.
- Elaborarea **indicatorilor de progres**, care reprezintă indicii de calitate care urmează a fi întruniți în rezultatul implementării sarcinilor și acțiunilor, precum și a unor **proceduri/mecanisme de monitorizare**.

Procesul de operaționalizare și implementare se va realiza sub autoritatea și în coordonarea Direcției Cultură, Sport, Turism a Primăriei Municipiului București, cu raportare către Primarul General al Municipiului București.

Elaborarea planului de acțiuni

Planul de Acțiuni reprezintă un document de politici publice care va permite facilitarea și eficientizarea procesului de implementare a prevederilor

documentului strategic. Planul de acțiuni va uni prioritățile urmărite cu resursele financiare previzionate. Rolul său este de a stabili acordul tuturor celor implicați privind alocarea responsabilităților implementării, precum și de a funcționa ca un instrument de coordonare și de monitorizare a progresului activităților.

Pentru planurile de acțiuni la nivel local nu există o formă recomandată, singura structură de plan de acțiuni reglementată la nivel legislativ (HG 775/2005) vizând procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central. „Ghidul Instituțiilor Administrației Publice pentru îmbunătățirea procesului politicilor publice la nivel local” dezvoltat de Ministerul Administrației și Internelor propune un format de plan de acțiune adaptat de la cel introdus prin lege¹ (din care documentul de față preia mai jos o serie de informații).

Relația dintre documentele de politici publice la nivel local este ilustrată în tabelul de mai jos, conform „Ghidului Instituțiilor Administrației Publice pentru îmbunătățirea procesului politicilor publice la nivel local”:

1 Ministerul Administrației și Internelor, Unitatea de Politici Publice (2011) Ghidul Instituțiilor Administrației Publice pentru îmbunătățirea procesului politicilor publice la nivel local, disponibil online la www.mai.gov.ro/documente/aparat_central/Ghidul%20Institutiilor%20administritiei.pdf.

STRATEGII	• Identifică nevoile comunității locale • Propun direcții de acțiune pentru a răspunde acestor nevoi • Orizont de timp mediu și lung (3-10 ani)
PLANURI	• Transpun direcțiile de acțiune ale Strategiilor în obiective instituționale • Operaționalizează aceste obiective pe termen mediu • Previzionează resurse bugetare pentru atingerea obiectivelor
NOTE / RAPOARTE	• Indică în ce măsură proiectele de hotărâri pe care le fundamentează contribuie la îndeplinirea obiectivelor strategice • Indică în ce măsură soluțiile adoptate prin hotărâri sunt eficiente și eficiente

Odată ce sunt aprobate direcțiile strategice și obiectivele specifice de către Consiliul General al Municipiului București, acestea vor fi implementate în baza unui **plan de acțiuni** care va detalia acțiunile propuse și termenele de realizare a acestora, costurile aferente implementării, responsabilități pentru implementare, precum și mecanismele de coordonare interdepartamentală și inter-instituțională necesare punerii în practică a obiectivelor strategice. De asemenea, planul de acțiuni trebuie să includă indicatorii de performanță, care vor permite evaluarea implementării strategiei, și procedurile și responsabilități monitorizării progresului implementării politicii.

Pentru comisionarea planului de acțiuni recomandăm crearea unui **Grup de Lucru/ Comitet de pilotare** din care să facă parte:

- Reprezentanți ai Consiliului General al Municipiului București (Comisia Culturală)
- Reprezentanți ai Consiliilor Locale de sector
- Departament Juridic – asigură compatibilitatea cu legislația în vigoare
- Direcția Buget – cuantifică beneficiile și costurile financiare
- Direcția Cultură, Sport, Turism – elaborează planul de acțiune și propunerile de politici publice
- Direcția Management proiecte și finanțări externe – identifică posibile surse de finanțare europene pentru politicile publice propuse
- Alte direcții de specialitate ale PMB (Urbanism, Transporturi, Mediu, Sisteme Informatic, Patrimoniu) – oferă informații de specialitate
- Direcțiile relevante din cadrul Primăriilor de sector
- Trei reprezentanți ai instituțiilor publice de cultură și trei reprezentanți ai sectorului privat
- Reprezentanți ai serviciilor publice de cultură și educație (ARCUB, Creart, Proe-

- dus) și ai centrelor culturale de sector.
- Reprezentant al echipei de elaborare a Strategiei Culturale – pentru a asigura corelarea planului de acțiuni cu direcțiile strategice și obiectivele specifice.

Dincolo de acest Comitet de pilotare a Strategiei Culturale, obiectivele transversale asumate vor necesita clarificarea unor **responsabilități instituționale și mecanisme adaptate și specifice de coordonare inter-instituțională** între o gamă extrem de largă de actori culturali, publici și privați, din domeniul cultural sau din alte domenii (educațional, dezvoltare urbană, mobilitate, economic etc.).

O chestiune critică este aceea a colaborării și coordonării dintre autoritățile municipale și cele de sector. Așa cum notam, în baza principiului autonomiei locale, Legea administrației publice locale nu impune o departajare a categoriilor de cheltuieli ce pot fi finanțate de cele două categorii de autorități (municipală și de sector) sau o obligație de corelare sau coordonare între bugetele acestora. Pe de altă parte, însă, legislația actuală permite o serie de mecanisme de coordonare. Acestea includ în primul rând întâlnirile lunare de informare și corelare între primarul general și primarii de sector, care ar trebui completate, în vederea operaționalizării și implementării strategiei, de mecanisme similare de consultare și coordonare între reprezentanții aparatului primărilor din domeniile cultural, urbanism, investiții etc. În plus, coordonarea acțiunii celor două nivele ale administrației locale ar trebui însoțită de acțiuni comune de colaborare sau asociere pentru realizarea unor servicii publice locale, inclusiv culturale, pe baza unor contracte de asociere, atât în derularea unor programe ample, cât și în dezvoltarea și întreținerea de echipamente culturale. Totodată, în condițiile în care sectoarele nu sunt dotate cu patrimoniu propriu, ci doar administrează bunurile proprietate publică sau privată a Municipiului, de pe raza sectorului, pe

baza hotărârilor Consiliului General al Municipiului București, CGMB este autoritatea care trebuie să asigure, în aplicarea strategiei, o coerență în utilizarea resurselor patrimoniale ale orașului pentru dezvoltarea echilibrată a unor echipamente culturale la nivelul sectoarelor.

În ceea ce privește **instrumentele și mecanismele de implementare**, Capitolul V a inclus pentru fiecare Obiectiv o gamă largă de propuneri de acțiune, cu precizarea instrumentelor pe care autoritățile publice le au la dispoziție pentru punerea lor în practică, de la instrumente de reglementare (privind dezvoltarea teritoriului - PUG, facilități fiscale, diverse Regulamente locale etc.), la cele de sprijin financiar (cu o folosire mai strategică atât a mecanismului subvențiilor, printr-o îmbunătățire a caietelor de obiective, cât și a celor de sprijin financiar nerambursabil, inclusiv a programului cultural multianual și a programului cultural prioritar), de la sprijinul infrastructural, la cel de asistență, informare și consultare.

Nu în ultimul rând, pentru punerea în practică a strategiei trebuie multiplicată și diversificată **sursă de finanțare**, dincolo de bugetele publice municipale sau locale, a căror alocare trebuie transparentizată. Asumarea Strategiei Culturale de către autoritățile locale, precum și corelarea acesteia cu alte strategii și planuri de dezvoltare (care reprezintă baza alocării diverselor categorii de fonduri europene) reprezintă un avantaj în accesarea unor fonduri europene și a altor mecanis-

me financiare de dezvoltare sustenabilă. Anexa 2 include o selecție a surselor de finanțare publice și private, altele decât cele bugetare, disponibile la momentul actual, care pot participa la punerea în practică a obiectivelor strategice.

Recomandăm elaborarea planului de acțiuni în trei faze, cu evaluări intermediare între ele:

- Elaborare plan acțiuni în 2016 pentru perioada 2017-2019.
- Evaluare intermediară în 2019 și elaborare plan acțiuni pentru perioada 2020-2022.
- Evaluare intermediară în 2022 și elaborare plan acțiuni pentru 2023-2025.
- Evaluare finală în 2025/2026 și planificare pentru următorul ciclu strategic.
- Această perioadă este optimă pentru a planifica acțiuni și programe cu impact, de a le monitoriza și de a le adapta în funcție de rezultate, precum și de a asigura o bună compatibilitate cu programul Capitală Europeană a Culturii. O evaluare finală va avea loc la sfârșitul ciclului strategic, pentru a măsura succesul acestora și modul în care a fost implementată. Pe baza ei se va decide modul în care va fi abordată perioada următoare din punct de vedere al politicilor culturale.

ANEXA 1

O listare a principalelor instituții culturale publice și echipamente culturale (publice și private) din București

Dorim să notăm, în primul rând, lipsa unei evidențe sau cartografieri consecvente și centralizări a informațiilor privind actorii culturali bucureșteni. Dacă principalele instituții publice sunt, în virtutea procedurilor administrative, relativ ușor de identificat, iar în anumite domenii (precum cinematografia) există, prin procedurile de acreditare, o centralizare a principalilor actori culturali și a echipamentelor cu această destinație, nu există o evidență a marii majorități a actorilor privați (atât non profit, cât și cu profil comercial). Listarea care urmează nu este, de aceea, extensivă, ea limitându-se, pe de o parte, la instituțiile publice de cultură din București și, pe de altă parte, la

listarea principalelor echipamente (spații de derulare a activităților culturale), atât publice, cât și private, care sunt mai ușor de identificat, chiar dacă lista nu este nici pe de parte extensivă. Listarea nu este nici 100% consecventă, reunind, în funcție de informațiile disponibile, un amestec de tipuri de instituții, după statutul juridic sau după domeniul de activitate, sau tipuri de spații. Această listare agregă sursele existente și cartografierea primară și parțială realizată în cadrul procesului de elaborare a strategiei. În cadrul strategiei propunem realizarea unei asemenea baze de date la nivelul orașului, care să permită și o interacțiune între organizații și, posibil, și ca platformă de raportare statistică.

INSTITUȚII ȘI SERVICII PUBLICE

Instituții publice municipale în subordinea Consiliului General al Municipiului București

1. Biblioteca Metropolitană București, cu 33 filiale la nivelul întregului oraș
2. Muzeul Municipiului București, care include 12 muzee și case memoriale:
 1. Palatul Suțu
 2. Casa Filipescu-Cesianu (deschiderea clădirii principale este preconizată pentru toamna 2016, cu Muzeul Vârstelor)
 3. Muzeul Theodor Aman
 4. Muzeul George Severeanu
 5. Muzeul Victor Babeș
 6. Colecția de Artă Ligia și Pompiliu Macovei
 7. Muzeul Nicolae Minovici
 8. Casa Memorială Nottara
 9. Muzeul Stork
 10. Observatorul Astronomic Vasile Urseanu (restaurare în curs de finalizare, deschiderea este preconizată pentru sfârșitul anului 2016)
 11. Palatul Voievodal Curtea Veche (închis pentru lucrări de reabilitare. A se vedea proiect PIDU Central)
 12. Casa Memorială Gheorghe Tattarescu (nu este deschisă publicului, adăpostește patrimoniul Pinacotecii Bucureștiului)
3. Muzeul Național al Literaturii Române, care coordonează și o rețea de 6 case memoriale, din care 4 în București:
 1. Tudor Arghezi - Mărțișor
 2. Casa Memorială „George și Agatha Bacovia”
 3. Casa Memorială „Ion Minulescu - Claudia Millian”
 4. Casa Memorială „Liviu și Fanny Reboreanu”

5. Casa Memorială „Mihail Sadoveanu” (Vânători Neamț)
6. Casa Memorială „Ciorănescu” (Moroeni)
4. Centrul de Cultură Palatele Brâncovenești
5. Opera Comică pentru Copii
6. Teatrul de animație Tândărică
7. Teatrul Bulandra
8. Teatrul de Comedie
9. Teatrul Excelsior
10. Teatru Evreiesc de Stat
11. Teatrul Ion Creangă
12. Teatrul Masca
13. Teatrul Mic (administrează și Teatrul Foarte Mic - închis pentru consolidare)
14. Teatrul C. I. Nottara (spațiul închis prezentării publice risc seismic grad I)
15. Teatrul Odeon
16. Teatrul de Revistă Constantin Tănase, care are în administrare și Teatrul de Vară din Parcul Herăstrău
17. Teatrul Tineretului Metropolis
18. Circ & Variete GLOBUS
19. Casa de Cultură Friedrich Schiller
20. Școala de Artă București
21. Universitatea Populară Ioan I. Dalles
22. Teatrul Stela Popescu (înființat aprilie 2016)

Servicii Publice și administrații

23. Administrația Monumentelor și Patrimoniului Turistic
24. Centrul de Creație, Artă și Tradiție al Municipiului București - creat
25. Centrul de Proiecte Culturale ARCUB
26. Centrul de Proiecte și Programe Educaționale și Sportive pentru Copii și Tineret București - Proedus
27. Administrația Grădina Zoologică
28. Muzeul Regiei Autonome de Transport București (în subordinea unei regii autonome a PMB)

Servicii și instituții publice cu mandat cultural în cadrul sau în subordinea primăriilor de sector

1. Centrul Cultural pentru Tineret Sector 1 - serviciu al Primăriei Sectorului 1 (cu planul de a transforma centrul într-un serviciu public cu personalitate juridică)
2. Primăria Sectorului 2 - care coordonează și activitatea Galeriei Dialog din spațiul primăriei
3. Centrul Cultural „Mihai Eminescu” Sector 2 - instituție publică de cultură sub autoritatea Consiliului Local Sector 2
4. Centrul Socio-Cultural Jean-Louis Calderon - serviciu al Primăriei Sectorului 2
5. Primăria Sectorului 3, Direcția Cultură, Sport și Tineret
6. Centrul Cultural Casa Artelor - instituție publică de cultură sub autoritatea Consiliului Local Sector 3
7. Centrul Cultural European pentru UNESCO „Nicolae Bălcescu” - serviciu public aflat în subordinea Consiliului Local Sector 4
8. Centrul Cultural European - instituție publică de cultură de interes local aflată sub autoritatea administrativă a Consiliului Local Sector 6

Instituții publice naționale (în subordinea Ministerului Culturii)

1. Biblioteca Națională a României
2. Muzeul Național de Artă al României, care include, la nivel infrastructură, și un Auditorium și administrează și alte 5 muzee și case memoriale:
 1. Muzeul Colecțiilor de Artă
 2. Muzeul „K. H. Zambaccian”
 3. Muzeul „Theodor Pallady”
 4. Muzeul Memorial „Dimitrie și Aurelia Ghiață” (temporar închis)
 5. Muzeul „Dr. Ioan și Nicolae Kalinderu” (închis pentru consolidare și restaurare)
3. Muzeul Național de Artă Contemporană - administrează, alături de spațiul Muzeului din Palatul Parlamentului, și Sala Dalles (urmează a se redeschide în 2016 după renovări în vederea adaptării la normele ISU) și Anexa MNAC (închisă datorită riscului seismic grad I)
4. Muzeul Național al Hărților și Cărții Vechi
5. Muzeul Național de Istorie a României din București
6. Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”
7. Muzeul Național al Țăranului Român - include, la nivel de infrastructură, și Noul Cinematograf al Regizorului Român
8. Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa”
9. Muzeul de Artă „Vasile Grigore - pictor și colecționar”
10. Muzeul Național „George Enescu”
11. Teatrul Național „I.L. Caragiale” (6 săli și un amfiteatru în aer liber, Muzeul TNB urmând a se redeschide în 2017)
12. Opera Națională București / care include și Teatrul de Operetă și Musical „Ion Dacian” și Muzeul Operei Naționale București
13. Filarmonica „George Enescu”, administratorul Ateneului Român

14. Centrul Național al Dansului București
15. Centrul Național de Artă „Tinerimea Română”
16. Corul Național de Cameră Madrigal - Marin Constantin
17. ARTEXIM
18. Administrația Fondului Cultural Național
19. Centrul Național al Cinematografiei, în subordinea căruia se află și Arhiva Națională de Filme - Cinematoteca Română
20. Studioul Cinematografic „Sahia Film” SA
21. Studioul Cinematografic „Animafilm” SA
22. Studioul de Creație Cinematografică din București
23. Studioul Video Art
24. Regia Autonomă de Distribuție și Exploatare a Filmelor „România Film”
25. Institutul Național al Patrimoniului
26. Oficiul Român pentru Drepturile de Autor
27. Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală
28. Compania Națională a Imprimeriilor „Coresi” SA
29. Direcția pentru Cultură a Municipiului București

Instituții publice în subordinea altor autorități

1. Muzeul Național al Aviației Române
2. Muzeul Băncii Naționale a României
3. Muzeul Căilor Ferate Române
4. Muzeul de Artă Veche Apuseană „Ing. Dumitru Minovici”
5. Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”
6. Muzeul Național al Pompierilor
7. Muzeul Național Cotroceni
8. Muzeul Național de Geologie
9. Muzeul Național Tehnic „Prof. Ing. Dimitrie Leonida”
10. Muzeul Telecomunicațiilor
11. Muzeul Sportului
12. Muzeul Nevăzătorilor
13. Muzeul Parlamentului
14. Sala Radio și Orchestra Națională Radio
15. Institutul Cultural Român
16. Palatul Copiilor
17. Arhivele Naționale

Infrastructura culturală a instituțiilor de învățământ și institutelor de cercetare

1. Biblioteca Academiei (BAR), în subordinea Academiei Române
2. Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” (BCUB) cu filiale
3. Biblioteca Universității Politehnice București
4. Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila”
5. Biblioteca Centrală a Academiei de Studii Economice
6. Alte biblioteci universitare, publice și private, care deservesc în primul rând corpul profesoral, cercetători și studenți
7. Bibliotecile institutelor naționale de istorie, istoria artei, fizică, științele educației etc. - biblioteci specializate cu colecții de cercetare

8. Biblioteci școlare - peste 300 unități în majoritatea unităților școlare din capitală
9. Grădina Botanică „Dimitrie Brândză” a Universității București
10. Muzeul Universității din București
11. Muzeul Universității Politehnice
12. Muzeul Nevăzătorilor
13. Universitatea Națională de Muzică București - săli de concerte
14. Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică - săli de spectacole și proiecție
15. Rețeaua școlară (grădinițele, școlile și liceele) - cea mai extinsă rețea de echipamente publice pe întreg teritoriul orașului, care dispun de biblioteci școlare, săli de festivități, săli de sport, dar și binecunoscuta curte a școlii sau mici spații verzi. Rețeaua publică preuniversitară deține, spre exemplu, nu mai puțin de 91 de săli de festivități, cu o capacitate de la 50 la 467.

Muzee sau biblioteci aparținând cultelor

1. Muzeul de Istorie a Evreilor „Șef rabin Dr. Moses Rosen”
2. Muzeul „Mitropolit Antim Ivireanul”
3. Muzeul Holocaustului
4. Colecția Muzeală a Episcopiei Armeano - Gregoriene
5. Biblioteca Sfântului Sinod: bibliotecă specializată cu colecții de carte veche și de patrimoniu în subordinea Patriarhiei Române

În ceea ce privește capacitatea sălilor de spectacole și concerte în administrare publică din cele menționate mai sus, listăm mai jos principalele echipamente existente (pentru sălile modulare, aceasta reprezintă capacitatea maximă):

SĂLI DE SPECTACOLE ȘI CONCERTE	CAPACITATE (LOCURI)	OBS.
Teatrul Național I.L. Caragiale (6 săli: 940+590+230+200+200+140)	2300	
Teatrul Național I.L. Caragiale - amfiteatru în aer liber	300	
Circ & Variete GLOBUS	2500	
Opera Națională București	952	
Palatul Național al Copiilor (2 săli: 750+200)	950	
Sala Radio	941	
Ateneul Român (2 săli: 794+100)	894	
Teatrul Lucia Sturdza Bulandra (4 săli în cele două locații distincte: 350+260+100+140)	850	
Teatrul de Operetă și Musical Ion Dacian	550	spațiul nu este încă funcțional
Teatrul Nottara (2 săli: 485+99)	594	teatrul a fost închis în nov 2015 ca urmare a riscului seismic grad I
Muzeul Național de Artă - Sala Auditorium	440	
Teatrul Ion Creangă	404	teatrul nu este încă funcțional după renovare
Teatrul de revistă Constantin Tănase - Sala Savoy	398	
Teatrul de revistă Constantin Tănase - Teatrul de Vară Herăstrău (în aer liber)	2500	
Teatrul Țândărică (2 săli: 324+40, un spațiu în aer liber pe acoperiș (50 locuri), la care se adaugă structura mobilă de 192 locuri	364	
Teatrul Țândărică (spațiu în aer liber pe acoperiș: 50 locuri), la care se adaugă structura mobilă de 192 locuri	50	
Teatrul de Comedie (3 săli: 317+63+60)	440	
Teatrul Odeon	300	
Teatrul Mic	281	sala Teatrului Foarte Mic închisă pentru consolidare
Teatrul Evreiesc	200+	
ARCUB Gabroveni (sală spectacole)	200	ARCUB Bătușe închis datorită riscului seismic
Centrul Național de Artă „Tinerimea Română” (2 săli: 150+30)	180	
Teatrul Masca (sala spectacol)	120	
Teatrul Masca (amfiteatru în aer liber)	250	

Centrul Socio Cultural Jean Louis Calderon, Primăria Sectorului 1 - sală de spectacol	100
Centrul Național al Dansului	80
Centrul Cultural pentru UNESCO „Nicolae Bălcescu” al Sectorului 4	70
CREART - Sala Teatrelli	50
CREART - Grădina de filme (mai-sep)	88
Teatrul de Vară, Parcul Național - Centrul Cultural Mihai Eminescu al Primăriei Sectorului 2	3000

Infrastructură culturală de tip spațiu gazdă în domeniul public

SĂLI DE SPECTACOLE ȘI CONCERTE	CAPACITATE (LOCURI)	OBS.
Sala Palatului (Regia Autonomă-Administrația Patrimoniul Protocolului de Stat-Departamentul „Sala Palatului”, în subordinea Guvernului României (sala mare)	4060	
Cercul Militar Național (sală spectacole, sală cinema, săli evenimente)		
Complexul Sportiv Național „Sala Polivalentă”	5300	
Pavilionul Romexpo	15000	
În aer liber		
Arenele Romane (în domeniul public dar administrare privată a Sfinx Experience CDA) (cu scenă acoperită)	4500	nevoie de renovare
Stadionul Național Lia Manoliu	55000	în tribune
Funcționează parțial ca spațiu gazdă		
ARCUB Gabroveni		
Creart		
Palatul Copiilor		
Casa de Cultură a Studenților		

MUZEE PRIVATE

1. Colecția muzeală a aromânilor
2. Muzeul Culturii Romilor
3. Muzeul Löwendal

Spații gazdă MULTIDISCIPLINARE (de prezentare/difuzare) în proprietate privată

1. The Ark (1000m²)

TEATRE - ECHIPAMENTE PRIVATE

Spațiile de mai jos reprezintă cele mai cunoscute teatre private, însă aceasta nu reprezintă nici pe de parte o cartare completă a spațiilor destinate teatrului.

Spații de producție și prezentare

1. Teatrul Act
2. Teatrul de pe Lipscani
3. Centrul de Teatru Educațional Replika
4. UnTeatru
5. Teatrul Luni de la Green Hours
6. Teatrul de Artă București (parțial și spațiu gazdă)
7. POINT
8. TAG

Spații gazdă

9. Teatrul Elisabeta
10. Godot Café-Teatru
11. In culise
12. Teatrul ARCA (Club La Scena)
13. Teatrul Mignon
14. Macaz

DANS - ECHIPAMENTE PRIVATE

WASP (Working Art Space and Production) (dans contemporan)
(2 săli - 120 locuri)

GALERII & ART SPACES

În marea majoritate private (organizate atât ca organizații non profit, cât și ca societăți comerciale), listarea de mai jos include și câteva spații de expunere, distincte de spațiul principal, ale unor instituții publice menționate mai sus, precum MNAC, Universitatea de Artă sau Cercul Militar Național.

1. 418 Contemporary Art Gallery
2. Aiurart
3. ALERT studio
4. Allegra Nomad Gallery
5. Anaid Art Gallery
6. Anca Poterașu Gallery
7. AnnArt Gallery
8. ARCUB (8 galerii și spații)
9. Art Halle, Combinatul Fondului Plastic (UAP)
10. Art Yourself Gallery
11. Artfooly, The Slice of Art Gallery
12. ArtPhoto
13. Atelier 030202
14. Atelier 35 (UAP)
15. Atelierul de print
16. Cărturești Carusel
17. Cărturești Verona
18. CAV - Centrul Artelor Vizuale (Galeria Căminul Artei) (UAP)
19. Centrul Cultural Casa Artelor a Sectorului 3
20. Cercul Militar Național (3 spații de expunere: Sala Rondă, Sala Foaier și Galeria Artelor)
21. Eastwards Prospectus
22. European Art Gallery
23. Funnel Contemporary Art
24. Galeria 26
25. Galeria The Art of Living
26. Galeria Carol
27. Galeria creat
28. Galeria Danaart / Galeria Odeon (Teatrul Odeon)
29. Galeria Dialog (Primăria Sectorului 2)
30. Galeria Galateca
31. Galeria Galateea (UAP)
32. Galeria Horațiu Mălăele
33. Galeria Imbold
34. Galeria Montage
35. Galeria Occidentului
36. Galeria Orizont (UAP)
37. Galeria Posibilă
38. Galeria Romniceanu
39. Galeria Rottenberg Uzunov
40. Galeria Signum
41. Galeria Suprainfinit
42. Galeria Tipografia, Combinatul Fondului Plastic (UAP)
43. Galeria Artmark
44. Galeria BMR
45. Galeria Williams
46. Gallery
47. H'art Appendix
48. H'art Gallery
49. Hanul Gabroveni (ARCUB)
50. Home Mătășari
51. Imbold Galeria
52. Ivan Gallery
53. Laborna contemporary art gallery
54. Make a Point
55. Mobius Gallery
56. MORA (More Opportunities for Romanian Artists)
57. Outsider Art
58. PleshooContemporary
59. POINT
60. Pop-Up Open Air Street Art Museum
61. PostModernism Museum
62. Sala Dalles (MNAC) (în renovare)
63. Salonul de proiecte
64. Spațiul Platforma
65. The Ark (spațiu gazdă)
66. The CAN
67. Tranzit.ro
68. UNAgaleria
69. Urbanesc
70. Victoria Art Center
71. Zorzini Gallery
72. Anexa MNAC (Închisă risc seismic gr. I)
73. Galeria Simeza (UAP) (Închisă risc seismic gr. I)

CINEMATOGRAFE

Cinematografe clasice

CINEMATOGRAF	NUMĂR SĂLI	CAPACITATE	OBS.
1. Cinema Pro	1	540	
2. Noul Cinematograf al Regizorului Român (Muzeului Țăranului Român)	1	337	
3. Elvira Popescu (Institutul Francez)	1	239	
4. Cinemateca Eforie (Sala Jean Georgescu) (Arhiva Națională de Filme)	1	250	
5. Cinemateca Union (Sala Paul Călinescu) (Arhiva Națională de Filme)	1	130	
6. Corso (preluat în administrare de UCIN, urmând a deveni „noul Studio”)	1	274	Închis pentru reparații, a se redeschide în 2016
7. Europa (RADEF Româniafilm) (în rețeaua Europa Cinemas)	1	273	
8. Glendale Studio	1	94	
Alte săli sau grădini cinema în afara circuitului de difuzare			
Grădina cu Filme (Creat)	1	88	
Sala Cinema a Cercului Militar Național	1		
Sala Cinema aparținând Căilor Ferate Române (în proximitatea Muzeului CFR)	1		ocazional
Săli închise			
Studio (UCIN)	1	372	Închis risc seismic
Patria & Patria Caffè Cinema 3D (RADEF Româniafilm)	2	1014+50	Închis risc seismic
Scala (RADEF Româniafilm)	1	860	Altă destinație din mai 2016, în proces de retrocedare

Multiplexuri/cinematografe în mall-uri

CINEMA	MALL	NUMĂR SĂLI	CAPACITATE
1. Grand Cinema & More	Băneasa Shopping City	15	2686
2. Cinema City Sun Plaza	Sun Plaza	15	2836
3. Cinema City Cotroceni	AFI Palace Cotroceni	24	4336
4. Cinema City Mega Mall	Mega Mall	14	2366
5. Movieplex Cinema	Plaza Romania	11	2537
6. Hollywood Multiplex	București Mall	10	2140
7. The Light Cinema	Liberty Center	7	1100
8. Cine Grand Titan	Iris Shopping Center	7	950
9. MV Cinema	Grand Arena	1	24
		97	

Cinematografe abandonate cu potențial sau în curs de renovare și revalorizare în proprietate publică

1. Cinema Gloria - în administrarea Primăriei Sectorului 3, în curs de transformare în spațiu multidisciplinar, planificat a fi deschis în 2016
2. Cinema Favorit - în administrarea Primăriei Sectorului 6, cu propunere de renovare radicală (prin reconstruire)
3. Cinema Giulești - în administrarea Primăriei Sectorului 6, cu propunere de modernizare
4. Primăria Sectorului 1 a solicitat RADEF Româniafilm transferul cinematografelor din centrul orașului

LIBRĂRII

Lanțuri de librării

1. Compania de Librării București SA (45 unități)
2. Librăriile Cărturești (7)
3. Diverta (6)
4. Dulimex - Librarul (5)
5. Humanitas (3)
6. Librarium (2)

Librării independente

7. Mihai Eminescu
8. Anthony Frost (carte în limba engleză)
9. Kyralina (carte în limba franceză)
10. Hecate
11. Sophia
12. Bizantină
13. Book Express
14. Okian
15. Libraria Centrul de Carte Străină
16. Libraria Mladenska
17. Libraria Nautilus
18. ale editurilor: Nemira (5 unități), Litera (2), Teora, C.H. Beck etc.

SPAȚII DE CONCERTE MUZICĂ (indoor & outdoor)

Acestea sunt principalele (fără a fi o listă extinsă) spații destinate concertelor de muzică indie, rock, pop, atât spații publice (deja menționate), cât și o serie de cluburi private

Spații publice outdoor

1. Arenele Romane
2. Teatrul de Vară din Parcul Herăstrău
3. Teatrul de Vară din Parcul Național
4. Amfiteatrul din Parcul Alexandru Ioan Cuza (IOR)
5. Amfiteatrul Parcul Moghioroș
6. Insula Lacul Morii
7. Parcul Crângași
8. Parcul Izvor
9. Grădina Cișmigiu

indoor

10. Hanul Gabroveni
11. Clubul Țăranului Român

Echipamente private

12. B52
13. Berăria H
14. Energiea
15. Fabrica
16. Halele Carol
17. J'ai Bistrot
18. Quantic 2
19. Tete-a-tete
20. The Silver Church

Spațiile domestic-publice din circuitul Noaptea Caselor 2015

1. Home Mătășari
2. Manasia Hub
3. Teatru 7
4. Cetatea Artelor
5. Vișini Hub
6. Plantelor
7. Grădina Sticlarilor
8. Casa Lupu
9. AvanPost
10. Insula 42
11. Learning House
12. Colivia
13. Casa Costa-Foru
14. Elisabeta
15. Casa Jurnalistului
16. Centrul Donici
17. Artskul
18. Carol 53
19. Incubator107

INSTITUTELE CULTURALE STRĂINE

(cu diverse servicii - bibliotecă, cursuri, evenimente culturale, cafenele etc.)

1. The British Council
2. Centrul Ceh
3. Centrul Cultural Turc „Yunus Emre”
4. Forumul Cultural Austriac
5. Goethe-Institut
6. Institutul Cervantes
7. Institutul Balassi - Institutul Maghiar din București
8. Institutul Francez
9. Institutul Italian de Cultură
10. Institutul Polonez
11. Delegația Wallonie-Bruxelles

ANEXA 2

Surse de finanțare naționale și europene pentru proiecte culturale

In această secțiune¹ este realizată o scurtă cartografiere a surselor de finanțare disponibile, atât la nivel european, cât și la nivel național, pentru proiecte și activități culturale, ce pot fi accesate de diverse categorii de autorități publice și organizații culturale din București, cu potențial pentru punerea în practică a obiectivelor Strategiei Culturale.

La nivel european, instrumentele de finanțare identificate sunt un mix între programe binecunoscute în sectorul cultural, cum ar fi Europa Creativă sau Erasmus+, și surse de finanțare punctuale, dar care sprijină intervențiile culturale, cum ar fi programul de mobilitate Step Beyond sau programul TANDEM, ce facilitează schimbul de experiență între manageri culturali.

Totodată, la nivel european au fost incluse și instrumentele de finanțare care au componente pentru domeniul cultural, dar care nu se adresează doar acestuia, cum ar fi Urban Innovative Actions (UIA) și URBACT.

La nivel național, prezentarea cuprinde atât programele operaționale-cadru, cu bugete mai mari și proiecte mai complexe ce se derulează pe mai mulți ani, cum ar fi Programul Operațional Regional sau Programul Operațional Capital Uman, cât și apeluri de proiecte anuale sau bianuale, cum ar fi cele lansate de Administrația Fondului Cultural Național, Ordinul Arhitecților din România sau Uniunea Arhitecților din România.

Informațiile disponibile pentru fiecare sursă de finanțare includ programul din cadrul căruia se realizează finanțarea, tipul de beneficiari eligibili, fie că vorbim de organizații culturale, fie de municipalități, minime condiții de eligibilitate pentru obținerea finanțării, bugetul disponibil și trimiteri către website-ul dedicat.

Instrumentele de finanțare prezentate pleacă de la cele europene spre cele naționale, lista nefiind exhaustivă, ci doar o imagine de ansamblu asupra surselor disponibile pentru domeniul cultural cu potențial pentru punerea în practică a prezentei Strategii. Prezentarea este realizată alfabetic, în funcție de numele liniei de finanțare.

Tip finanțare	Nume linie de finanțare	Beneficiari potențiali	Condiții de eligibilitate
FINANȚĂRI EUROPENE			
Uniunea Europeană	Erasmus + Parteneriate strategice	Autorități publice, firme, ONG-uri	Cel puțin 3 organizații din 3 țări diferite; Proiecte cu durată 2- 3 ani;
Comisia Europeană	Europa Creativă / Sub-programul Cultura, Sub-Programul Media	Autorități publice, firme, ONG-uri	Pentru Sub- programul Cultura - Proiecte de cooperare între minim 3 țări
European Cultural Foundation	STEP Beyond Travel Grant	Artiști și lucrători din sectorul cultural dintr-un spațiu european mai larg	Profilul beneficiarului de mobilitate: • artist sau lucrător cultural al oricărei discipline artistice sau culturale contemporane (individuale sau care reprezintă o organizație artistică sau culturală independentă) • să fie stabilit în Europa sau în împrejurimi
European Cultural Foundation	TANDEM - Cultural Managers Exchange Programme	Manageri culturali care contribuie la dezvoltarea unor soluții creative care fac inovarea socială posibilă în întreaga UE	TANDEM își propune să faciliteze inovația creativă pentru cultivarea factorilor de schimbare culturali locali. Scopul principal este: • Promovarea expresiei artistice inovatoare, atât la nivel local cât și la nivel transnațional; • Creșterea dezvoltării de parteneriate creative noi, pe termen lung; • Dezvoltarea de noi competențe profesionale.
UNESCO	Fondul internațional pentru promovarea culturii	Autorități publice cu responsabilități privind promovarea culturii și creația artistică ONG-uri, persoane fizice, artiști și creatori individuali	• finanțarea solicitată se încadrează în 20.000 - 100.000 US\$ și acoperă nu mai mult de 80% din bugetul total al proiectului • a fost identificată și o altă sursă de finanțare, de orice tip, care acoperă cel puțin 20% din bugetul total estimat • proiectul va avea rezultate instituționale și/sau socio-economice • proiectul este necesar să aibă un efect de multiplicare, inspirând implementarea altor măsuri, activități și proiecte • proiectul are un calendar de implementare a activităților propuse spre finanțare, de cel puțin 12 luni
Uniunea Europeană	Programul Transnațional Dunărea 2014 - 2020 De interes pentru zona culturală: Axa Prioritară 1 - Inovare și responsabilitate socială în Regiunea Dunării (Îmbunătățirea condițiilor cadru pentru inovare, Creșterea competențelor pentru inovarea în mediul social și mediul de afaceri) Axa prioritară 2 - Responsabilitatea față de mediu și cultură în Regiunea Dunării (Utilizarea sustenabilă a patrimoniului și resurselor naturale și culturale)	Autorități locale/ regionale/ naționale Organisme de drept public Grupări Europene de Cooperare Teritorială (GECT) Organizații internaționale Organisme private, inclusiv IMM-uri Aria eligibilă a programului este constituită din 14 state.	Parteneriat: minim 3 parteneri (nu există număr maxim de parteneri) Partenerul Lider trebuie să fie dintr-un stat membru UE Ratele de cofinanțare (pentru statele membre): Prioritățile 1-4: 85% FEDR + 15% cofinanțare națională Prioritatea de AT: 75% FEDR + 25 % cofinanțare națională Cofinanțarea națională poate sa fie publică sau privată.

Tip proiect	Buget/proiect	Link
Proiecte de educație care creează legături între parteneri din mai multe țări cu scopul de a crește cooperarea internațională prin dezvoltarea de produse educaționale de calitate și inovatoare. Programul sprijină activități care să consolideze cooperarea între organizații cu scopul de a stabili schimburi de practici; activități care promovează dezvoltarea, testarea și / sau implementarea unor practici inovatoare în domeniul educației, formării și tineretului; activități care facilitează recunoașterea și validarea cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor dobândite prin învățarea formală, nonformală și informală; activități de cooperare între autoritățile regionale pentru a promova dezvoltarea sistemelor de educație, formare și tineret și integrarea lor în acțiunile de dezvoltare locală și regională;	Maxim 12.500 Euro /luna/ parteneriat	http://www.erasmusplus.ro/parteneriate-strategice http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus_en
Programul sprijină sectorul autovizual, cultural și creativ: • Sub-programul <i>Cultura</i> : proiectele de traduceri literare; platformele europene dedicate mobilității și promovării creatorilor; rețelele europene care contribuie la profesionalizarea și întărirea capacității sectoarelor culturale și creative de a lucra la nivel transnațional; premiile UE pentru patrimoniu cultural, literatură, arhitectură și muzică, Capitalele europene ale culturii și Marca patrimoniului european. • Sub-programul <i>Media</i> sprijină industria de film și cea audiovizuală prin finanțarea dezvoltării, distribuției și promovării produselor audiovizuale.	Variabil	http://www.europa-creativa.eu/cultura http://eacea.ec.europa.eu/creative-europe_en
Mobilitatea artiștilor și proiecte de cooperare trans-frontaliere	Variabil	http://www.culturalfoundation.eu/step-beyond
Schimb de experiență între manageri culturali	Variabil	http://www.culturalfoundation.eu/tandem
Producerea de lucrări/opere artistice și culturale organizarea de evenimente culturale și artistice la nivel național, regional și/sau internațional pentru a contribui la dezvoltarea și promovarea culturii și a strategiilor și programelor	20.000 - 100.000 US\$	http://en.unesco.org/ifpc/
Proiectele de cooperare transnațională trebuie să aibă următoarele caracteristici: Parteneri din minim 3 state participante în program; Dezvoltare, implementare, finanțare și personal cu aportul tuturor partenerilor; Caracter transnațional al acțiunilor; Acțiuni pre-investiționale Nu se finanțează investiții mari, ci eventual proiecte pilot Perioada de implementare a unui proiect finanțat din PO Dunărea va avea o durată de 30 de luni.	Buget variabil Costuri de pregătire a proiectului (în sumă fixă de 20.000 euro/proiect) Costuri de închidere a proiectului (în sumă fixă de 5.000 euro/proiect)	Programul Dunărea în România: http://www.fonduri-ue.ro/dunarea Pagina programului: http://www.interreg-danube.eu/ Apeluri de proiecte: http://www.interreg-danube.eu/calls/calls-for-proposals

Program de cooperare cofinanțat Fondul European de Dezvoltare Regională (85%), 13% Guvernul României, 2% cofinanțare aplicant)	URBACT III	Beneficiarii eligibili în cadrul URBACT III se referă la următoarele două categorii: I. Parteneri eligibili (city partners) pentru toate activitățile: • Orașe, municipalități; • Niveluri infra-municipale de guvernanță, cum ar fi cartiere, în cazul în care acestea sunt reprezentate de instituții politico-administrative cu atribuții în formularea de politici de dezvoltare și implementarea de politici din aria tematică acoperită de URBACT; • Autorități metropolitane și aglomerări urbane, în cazurile în care acestea sunt reprezentate de către instituții politico-administrative cu atribuții delegate în formularea de politici de dezvoltare și implementarea de politici din aria tematică acoperită de URBACT; II. Parteneri eligibili parțial (non-city partners) pentru anumite activități: • Agenții locale definite ca organizații publice sau semi-publice înființate de către orașe, ce se află sub autoritatea orașelor parțial sau total, și ce implementează politici specifice. • Autorități provinciale, regionale și naționale; • Universități și centre de cercetare. Pentru Rețele de implementare (Implementation Networks) sunt eligibile numai orașe (autorități publice locale) care au deja o strategie/ un plan integrat de dezvoltare și dispun de fonduri pentru implementarea proiectelor aferente	1. Action Planning Networks: Orașele componente trebuie să fie din minim 3 state membre UE 4-6 parteneri în faza 1 (min. 2 orașe din regiuni mai puțin dezvoltate) 8-12 parteneri în faza 2 - max. 3 parteneri eligibili parțial (non-city partners), min. 4 parteneri din regiuni mai puțin dezvoltate 2.Implementation Networks: Orașele componente trebuie să fie din minim 3 state member UE Parteneriatul trebuie să includă orașe din regiuni dezvoltate, mai puțin dezvoltate și regiuni în tranziție Rețelele trebuie să includă între 7 și 9 parteneri (pentru 7 parteneri - min. 3 orașe din regiuni mai puțin dezvoltate, pentru 8 sau 9 parteneri - min. 4 orașe din regiuni mai puțin dezvoltate 3. Transfer Networks - Orașele componente trebuie să fie din minim 3 state member UE 6-8 parteneri, min. 3 parteneri din regiuni mai puțin dezvoltate Un oraș nu poate fi Lead partner în mai multe rețele în același timp, indiferent de tipul rețelelor.
Comisia Europeană	Urban Innovative Actions (UIA)	Orice autoritate urbană a unei unități administrative locale definită în funcție de gradul de urbanizare ca oraș, localitate sau suburbie, cu o populație de cel puțin 50.000 de locuitori;	Pentru prima Cerere de propuneri, solicitanții pot depune propuneri de proiecte care abordează următoarele tematici: - Sărăcia urbană (cu accent pe cartierele urbane defavorizate) - Integrarea emigranților si a refugiaților - Tranziția energetică - Locuri de muncă și competențe în economia locală Comisia dorește ca proiectele propuse să prezinte soluții creative, inovatoare și durabile care să abordeze diferitele provocări identificate. Întrucât UIA va constitui, de asemenea, un laborator pentru ideile noi, Comisia urmărește să încurajeze experimentele inovatoare bazate pe experiența acumulată într-o varietate de discipline.

Schimb de experiență între autorități publice locale și creșterea capacității de planificare integrată a acestora	Action Planning Networks - între 600.000 și 750.000 Euro (Faza 1 - max. 100.000 Euro)	URBACT în România: http://www.mdrap.ro/dezvoltare-regionala/-4970/-7572/-5296
	Implementation Networks - între 600.000 și 750.000 Euro (Faza 1 - max. 150.000 Euro)	Manualul programului: http://urbact.eu/sites/default/files/pm_complete_v4_feb_2016.pdf
	Transfer Networks - între 600.000 și 750.000 Euro (faza 1 max. 100.000 Euro)	Apeluri deschise: http://urbact.eu/open-calls-networks

Cerere de propuneri	Maxim 5 milioane euro	Pagina programului: http://www.uia-initiative.eu/ Apeluri de proiecte: http://www.uia-initiative.eu/en/call-proposals Manualul programului: http://www.uia-initiative.eu/sites/default/files/2015-12/UIA_Guidance_EN.pdf
---------------------	-----------------------	--

FINANȚĂRI NAȚIONALE

Fonduri naționale	AFCN - Administrația Fondului Cultural Național	Instituții publice, organizații neguvernamentale și persoane juridice de drept privat care desfășoară activități culturale.	Proiectele trebuie să urmărească obiectivele finanțării. Vor primi atenție deosebită proiectele care se înscriu în prioritățile de finanțare ale fiecărei sesiuni.
-------------------	---	---	--

Proiecte culturale: ctivități muzeale, teatru, dans, muzică, patrimoniu cultural național, patrimoniu imaterial, formare profesională în domeniul culturii - inclusiv management cultural și educație culturală Proiecte editoriale: Realizarea unor lucrări din domeniile literaturii, artei, culturii și civilizației, printr-un set de operațiuni/activități, precum elaborarea, traducerea, tehnă - redactarea, ilustrarea, tipărirea și publicarea acestora, inclusiv în format multimedia și online	75.000 lei - 50.000 lei	http://www.afcn.ro/
---	-------------------------	---

Ordinul Arhitecților România	Proiecte finanțate din Timbrul de Arhitectură - Ordinul Arhitecților (OAR)	Filiile teritoriale ale Ordinului pentru programe/proiecte/acțiuni culturale, anuale/bienale/trienale de arhitectură și itinerare de expoziții;	Sunt eligibili solicitanții care îndeplinesc, cumulativ, prevederile art. 5 din Norme.
Fondul Timbrului Arhitecturii (FTA)		Organizații neguvernamentale și operatori culturali, constituiți ca persoane fizice autorizate.	Pentru orice tip de finanțare nerambursabilă solicitantul are obligația de a avea un aport, propriu sau din surse atrase, de cel puțin 10% din suma solicitată ca finanțare.
Fonduri norvegiene	Promovarea diversității în cultură și artă în cadrul patrimoniului cultural european	Solicitanți eligibili din România: Entități publice: Instituții culturale; Instituții de învățământ superior și institute de cercetare; Organizații neguvernamentale din domeniul culturii; Persoane fizice (pentru proiectele mici): Creatori și artiști; Experți din domeniul culturii; Studenți. Solicitanții / partenerii eligibili din Statele Donatoare sunt: Entități publice: autorități locale și naționale; instituții culturale; instituții de învățământ superior și institute de cercetare, Organizații neguvernamentale; Organizații nonprofit.	Este obligatoriu ca solicitantul și potențialul partener să fie înregistrați ca persoane juridice și să aibă capacitatea de implementare a activităților în domeniul abordat prin acțiunea de parteneriat.
(Mecanismul Financiar SEE)			
Fondul Social European	Programul Operațional Capital Uman 2014-2020 Axa prioritară 3 - Locuri de muncă pentru toți - 8iil. Activități independente, antreprenoriat și înființare de întreprinderi, inclusiv a unor microîntreprinderi și a unor întreprinderi mici și mijlocii inovatoare.	Persoane fizice care intenționează să înființeze o afacere (ex. șomeri/ inactivi/ persoane care au un loc de muncă și înființează o afacere în scopul creării de noi locuri de muncă)	Sprîjin acordat persoanelor fizice pentru deschiderea unei afaceri - Acordarea de sprîjin financiar persoanelor fizice pentru înființarea de afaceri - sumă nerambursabilă care poate fi completată de posibilitatea apelării la produse financiare (tipul acestora va fi evidențiat prin analiza ex-ante - Furnizarea de servicii personalizate de consiliere/ consultanță (ex. elaborare plan de afaceri, consultanță juridică, contabilitate, marketing, îmbunătățirea practicilor și dezvoltarea afacerilor etc.), formare profesională antreprenorială și alte forme de sprîjin (de exemplu, mentorat), atât în faza de înființare a afacerii, cât și post înființare.
Uniunea Europeană și Guvernul României	POR - Axa prioritară 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, Prioritatea de investiții 3.1 - Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor, Operațiunea B-Clădiri publice și iluminat public	Autoritățile publice centrale, precum și autoritățile și instituțiile publice locale (inclusiv Municipiul București)	Această prioritate de investiții va sprijini măsuri de eficiență energetică a clădirilor publice având ca scop reabilitarea energetică profundă (deep renovation), inclusiv izolarea termică, reabilitarea și modernizarea sistemelor de încălzire și a rețelelor și instalațiilor, iluminat și sistemul de management energetic al clădirii (măsuri de eficiență energetică tipice). Vor fi eligibile pentru finanțare toate tipurile de clădiri publice deținute și ocupate de autoritățile și instituțiile centrale și locale cum ar fi: spitalele, clădiri de învățământ, clădiri administrative, policlinici, penitenciare etc., inclusiv spații anexă de păstrare și stocare care au un regim de încălzire /răcire pentru funcționare. Totodată, vor fi prioritizate la finanțare clădirile cu funcții sociale, cum ar fi spitalele, infrastructura educațională, etc.

Proiecte culturale	350.000 lei pentru programe/proiecte/ acțiuni culturale inițiate și desfășurate de filialele teritoriale ale Ordinului	http://oar.squarespace.com/sesiune-finantare-proiecte-201/
Proiecte editoriale	650.000 lei pentru anuale/bienale/ trienale de arhitectură inițiate și desfășurate de filialele teritoriale ale Ordinului	
	310.000 lei pentru programe/proiecte/ acțiuni culturale inițiate și desfășurate de organizații neguvernamentale, operatori culturali constituiți ca persoane fizice autorizate	
	150.000 lei pentru itinerări de expoziții inițiate și realizate de filialele teritoriale ale Ordinului, organizații neguvernamentale cu activitate într-un domeniu cultural care promovează arhitectura, operatori culturali constituiți ca persoane fizice autorizate cu activitate într-un domeniu cultural care promovează arhitectura	
Documentarea istoriei culturale:	Proiecte mari (între 50.000 - 200.000 euro/proiect) cu un buget total de 6.327.956 euro aferent Componentelor 1 și 2; Proiecte mici (între 5.000 - 15.000 euro/proiect) cu un buget total de 623.566 euro aferent Componentelor 1 și 2. Cel puțin 10% din costurile eligibile ale Programului va fi alocat proiectelor culturale privind populația romă. Valoarea maximă a finanțării nerambursabile pentru proiecte Organizații neguvernamentale - până la 90% din valoarea cheltuielilor eligibile ale proiectului; Persoane fizice - până la 95% din valoarea cheltuielilor eligibile ale proiectului; Entități publice - până la 100% din valoarea cheltuielilor eligibile ale proiectului.	http://www.fonduri-diversitate.ro/fonduri-diversitate-ro_doc_2_despre-program_pg_0.htm http://www.eeagrants.ro/en/promotion-of-diversity-in-culture-and-arts-within-european-cultural-heritage
Creșterea ocupării prin susținerea întreprinderilor cu profil non-agricol din zona urbană .	N/A	http://www.fonduri-ue.ro/pocu-2014
n/a	Valoare minimă eligibilă a cererii de finanțare: 100 000 euro	http://info regio.ro/ro/por-2014-2020/ghid-2014-2020.html
	Valoare maximă eligibilă a cererii de finanțare: 25 mil euro	

Uniunea Europeană și Guvernul României	POR- Axa prioritară 5 - Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural	• Unități administrativ-teritoriale • Autorități ale administrației publice centrale • Unitățile de cult • ONG-uri • Parteneriate între aceste entități, respectiv: Unitate administrativ-teritorială, în calitate de lider în parteneriat cu altă unitate administrativ-teritorială, cu o autoritate a administrației publice centrale, unitate de cult sau ONG; Autoritate a administrației publice centrale, în calitate de lider în parteneriat cu o unitate administrativ-teritorială, o unitate de cult sau ONG.	Solicitantul are drepturi asupra obiectivului de patrimoniu și/sau teren la data depunerii cererii de finanțare și pe o perioadă de minim 5 ani de la data plății finale, pentru care poate fi acordat dreptul de investiție.
Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR)			Obiectivul de patrimoniu și/sau teren, în conformitate cu prezentul criteriu de eligibilitate îndeplinește cumulativ următoarele condiții: să fie liber de orice sarcini sau interdicții ce afectează implementarea proiectului; să nu facă obiectul unor litigii având ca obiect dreptul invocat de către solicitant pentru realizarea proiectului, aflate în curs de soluționare la instanțele judecătorești; nu face obiectul revendicărilor potrivit unor legi speciale în materie sau dreptului comun.
Uniunea Arhitecților din România	Proiecte culturale finanțate din Timbrul de Arhitectură - Uniunea Arhitecților (UAR)	Persoane juridice de drept privat cu caracter non-profit care, potrivit actelor constitutive, desfășoară activități culturale și sociale (ONG-uri, inclusiv filiale ale UAR cu personalitate juridică); Instituții publice care organizează activități culturale și sociale.	
Fondul Timbrului Arhitecturii (FTA)			

	Valoarea maximă a proiectului - 5 milioane euro (în cazul obiectivelor de patrimoniu înscrise pe lista UNESCO, valoarea maximă a proiectului este de 10 milioane euro); Valoarea minimă a proiectului - 100.000 euro, indiferent de clasificarea monumentului istoric.	http://www.inforegio.ro/ro/por-2014-2020.html
a) Centrul cultural al UAR; b) Bienala de Arhitectură București; c) Bienala de Arhitectură de la Veneția; d) Casele de Odihnă și Cultură ale Arhitecților; e) Serviciul de Asistență Socială.	30.000 lei (în 2016)	https://www.uniuneaarhitectilor.ro/proiecte-culturale Apel proiecte 2016: https://www.uniuneaarhitectilor.ro/lansarea-concursului-uar-de-finantare-a-proiectelor-culturale-2016
Alte proiecte sprijinite direct de UAR: a) Premii și burse speciale, subvenții pentru tinerii arhitecți; b) Manifestări deosebite dedicate arhitecților seniori; c) Proiecte culturale de socializare a membrilor UAR; d) Manifestări dedicate studenților arhitecți.		
Proiecte externalizate de tipul Observatorul Urban (OU), program cultural aparținând UAR		
Proiecte externalizate care nu sunt predefinite de către UAR, sprijinite direct de UAR, supuse procedurii curente de selecție		

ECHIPA ȘI PARTICIPANȚII LA PROCESUL DE PLANIFICARE

Procesul de elaborare a strategiei a fost realizat sub egida și coordonarea ARCUB – Centrul Cultural al Municipiului București, care a lucrat cu o echipă independentă formată din Oana Radu, consultant, Sabina Baciș și Ioana Tamaș, experți, Mirona Radu, asistent proiect.

Consultant senior al procesului în 2015: Corina Șuteu
Echipa ARCUB: Mihaela Păun, Alina Teodorescu, Raluca Ciută, Roxana Bedrule

La procesul de analiză și consultare au participat un număr extrem de ridicat de parteneri și colaboratori – organizații și persoane cu expertiză variată care au hrănit acest proces de analiză și reflecție prin studii, analize și consultări specifice:

Asociația Funky Citizens, Institutul Național pentru Cercetare și Formare în Cultură, Universitatea de Arhitectură „Ion Mincu” – Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consultanță București, Asociația PostModernism Museum, Modernism.ro, Formare Culturală, Asociația Oricum, Asociația Operatorilor Culturali din România, GEA Strategy & Consulting;

Laura Albulescu, Amalia Alexandru, Gabriela Baciș, Raluca Bem Neamu, Paul Breazu, Roxana Bucată, Minodora Cerin, Victor Coman, Marius Constantinescu, Alexandra Deliu, Mihai Dinu, Ștefan Ghenciulescu, Mihnea Ghilduș, Celia Ghyka, Anca Grădinariu, Andreea Grecu, Dorothee Hasnas, Oana Ioniță Năsui, Florin Iordan, Attila Kim, Vera Marin, Andra Matzal, Virgil Nițulescu, Ioan Onisei, Andreea Popa, Ioana Popescu, Iulia Popovici, Silvia Rogozea, Adrian Schiop, Claudia Șerbănuță, Mircea Tiberian, Mircea Toma, Elena Tudor, Liana Tugearu, Constantin Vică, Irina Zamfirache.

Acestora li s-au adăugat peste 230 de participanți la procesul de consultare (în cadrul unor conferințe, întâlniri și ateliere de consultare, interviuri sau feedback online), dintre care am menționa în mod special:

Nicolae Achiriloaei, Alexandru Arșinel, Cosmin Barbu, Anda Becuț, Nicoleta Bițu, Cristi Borcan, Oana Borș, Andrei Borțun, Cătălina Buduluș, Tiberiu Cazacioc, Vlad Cătună, Svetlana Cârstea, Ioana Ciocan, Aura Corbeanu, Laura Coroianu, Ionuț Corpaci, Carmen Croitoru, Codruța Cruceanu, Nicușor Dan, Suzana Dan, Florin Diaconescu, Mariana Duliș, Sandra Ecobescu, Ștefania Ferchedău, Anca Florea, Doru Frolu, Ruxandra Garofeanu, Lucian Ghimisi, Cristian Iacob, Florin Iacob, Irina Iamandescu, Horia Iova, George Ivașcu, Dorina Lazăr, Petru Lucaci, Nicu Manda, Cosmin Manolescu, Mioara Matei, Mihai Mălaimare, Radu Mălureanu, Mihaela Michailov, George Mihăiță, Călin Mocanu, Puiu Pandele, Gheorghe Pătrașcu, Răzvan Penescu, Traian Petrescu, Cosmin Pojoranu, Raluca Pop, Alina Purcaru, Alexandru Radu, Șerban Radu, Anca Râpeanu, Andrada Roșu, Dana Stănculescu, Alexandra Stoica, Elena Ștefan, Cosmin Teleașă, Cristina Tudor, Marinela Țepus, Ana Maria Țoni, Anamaria Vrabie, Roxana Wring, Ana Maria Xantopol

Concepție și elaborare planuri (Hărțile 1, 2, 4-8): dr.urb. Andreea Popa, dr.urb. Ana Opreș, urb. Nicolae Negrea, drd. urb. Caterina Roșca, drd.urb. Radu Pătrașcu, urb. Corina Chirilă, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București, Facultatea de Urbanism.
Fotografii realizate de Mihai Bodea, Ionuț Dobre, Petru Ivu, Claudiu Popescu, Sorin Toma, Mircea Topoleanu © ARCUB 2015-2016, Asociația Komunitas și Studio Basar 2015.
Editare: Ionuț Dulămiță
Design: Carmen Gociu

Toate studiile și rapoartele realizate în cadrul procesului de elaborare a strategiei sunt disponibile online:

StrategiaCulturalaBucuresti.ro